

3074

POROZUMIENIE

Zawarte w dniu 19 grudnia 2005 r. pomiędzy **Wojewodą Podkarpackim** Ewą Draus zwanym dalej „Wojewodą Podkarpackim” a **Zarządem Powiatu Mieleckiego** reprezentowanym przez:

1. Józefa Smaczego – Starostę Powiatu Mielskiego

2. Andrzeja Chrabąszcza – Wicestarostę Powiatu Mieleckiego

zwanym dalej Zarządem Powiatu

w sprawie powierzenia niektórych zadań związanych z przeprowadzeniem poboru w 2006 r.

I. Podstawa prawna porozumienia

- art. 33 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872, Nr 128, poz. 1407, z 2002 r. Nr 37, poz. 329, Nr 41, poz. 365, Nr 62, poz. 558, Nr 89, poz. 804, Nr 200, poz. 1688, z 2003 r. Nr 52, poz. 450, Nr 137, poz. 1302 i Nr 149, poz. 1452 z 2004 r. Nr 33, poz. 287 oraz z 2005 r. Nr 33, poz. 288, Nr 90, poz. 757 i Nr 175, poz. 1462),
- art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 102, poz. 1055).

II. Zakres przedmiotowy porozumienia

§ 1. 1. W celu sprawnego przeprowadzenia poboru w 2006 r. na terenie **Powiatu Mieleckiego** Wojewoda Podkarpacki powierza a Zarząd Powiatu przyjmuje do realizacji na podstawie art. 30 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 i Nr 277, poz. 2742 oraz z 2005 r. Nr 180, poz. 1496) następujące zadania:

- 3) zawieranie umów z kierownikami zakładów opieki zdrowotnej w sprawie przeprowadzenia specjalistycznych badań lekarskich, obserwacji szpitalnej oraz badań psychologicznych poborowych zgodnie ze zleceniem powiatowej komisji lekarskiej,
- 4) pokrycie kosztów specjalistycznych badań lekarskich, obserwacji szpitalnej oraz badań psychologicznych.

III. Warunki realizacji porozumienia

§ 2 1. **Zarząd Powiatu Mieleckiego** zobowiązuje się pokryć koszty wykonania specjalistycznych badań lekarskich i obserwacji szpitalnej poborowych oraz badań psychologicznych zgodnie z cennikiem usług medycznych, obowiązującym w danym zakładzie opieki zdrowotnej, do którego poborowy został skierowany z zastrzeżeniem, że ceny badań specjalistycznych nie mogą być wyższe od cen, ujętych w cenniku usług medycznych właściwego Regionalnego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia.

2. Wojewoda Podkarpacki przyznaje na realizację zadań, o których mowa wyżej, dotację celową do wysokości **16.000 zł (słownie: szesnaście tysięcy złotych)** sklasyfikowaną w budżecie Wojewody na 2006 rok: dział 750 - Administracja Publiczna, rozdział 75045 Komisje Poborowe, § 2120 - dotacje celowe na zadania bieżące realizowane przez powiat na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

3. Kwota tej dotacji może ulec zmianie po ostatecznym rozliczeniu wykonanych zadań.

§ 3 1. Zarząd Powiatu rozliczając koszty przeprowadzenia poboru, zobowiązany jest przedstawić wykaz specjalistycznych badań lekarskich, obserwacji szpitalnych oraz badań psychologicznych poborowych z podaniem jednostkowych kosztów wykonania tych badań oraz nazwisk i imion poborowych, których poddano wymienionym badaniom i obserwacjom szpitalnym na zlecenie powiatowej komisji lekarskiej, jak również faktury obciążeniowe wystawione przez zakłady opieki zdrowotnej.

2. Kserokopie dokumentów przedkładanych do rozliczeń winny być:

- zatwierdzone pod względem merytorycznym i formalno rachunkowym oraz potwierdzone za zgodność z oryginałem przez uprawnionych pracowników urzędu miasta,
- ujęte w zestawieniu według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1 do niniejszego porozumienia.

3. Rozliczenie kosztów przeprowadzenia poboru powinno nastąpić najpóźniej w ciągu jednego miesiąca od daty zakończenia poboru w Powiecie.

§ 4. 1. Środki finansowe z budżetu Wojewody Podkarpackiego, określone w § 2 ust. 2 będą przekazywane na rachunek **Powiatu Mieleckiego** w następujących transzach:

- 3) pierwsza transza w wysokości **11.000 zł (słownie: jedenaście tysięcy złotych)** przed rozpoczęciem poboru,
- 4) druga transza dotacji w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy zatwierdzoną przez Wojewodę Podkarpackiego całkowitą kwotą kosztów przeprowadzonego poboru, a I transzą, w terminie do 14 dni od daty przedłożenia rozliczenia końcowego kosztów poboru.

2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w przedkładanych rozliczeniach, termin określony w ust. 1 pkt 2 będzie liczony od daty ich wyjaśnienia.

3. Środki finansowe określone wyżej wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości podlegają zwrotowi zgodnie z art. 93 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2003 r., Nr 15, poz. 148 ze zm.).

§ 5 Przekazanie dotacji w terminach określonych w § 4 ust. 1 nie powoduje skutków finansowych dla Wojewody Podkarpackiego za nieterminowe realizowanie przez Zarząd Powiatu płatności dotyczących wykonania powierzonego zadania.

§ 9. Porozumienie sporządzono w pięciu jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron i Wydziału Finansów i Budżetu oraz dwa dla Wydziału Prawnego i Nadzoru Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Wojewoda Podkarpacki

Ewa Draus

STAROSTA
Powiatu Mieleckiego

Józef Smaczny

**WICESTAROSTA
Powiatu Mieleckiego**

Andrzej Chrabaszcz

Załącznik Nr 1 do

**Zestawienie kosztów poboru przeprowadzonego
w okresie od ..... do .....
przez Komisję przy .....**

Otrzymana dotacja - dz. 750 rozdz. 75045 § 2120 -.....zł

Lp.	Wyszczególnienie dokumentów rozliczeniowych			Kwota dokumentu zatwierdzona pod względem*	
	Rodzaj i numer dokumentu	Data wystawienia dokumentu	Kwota dokumentu do rozliczenia	merytorycznym	formalno-rachunkowym
1	2	3	4	5	6
Razem					

Uwagi:

*/ wypełnia PUW w Rzeszowie

3075

**INFORMACJA
PREZYDENTA MIASTA PRZEMYŚLA**

z dnia 19 grudnia 2005 r.

§ 1. Na podstawie art. 13 pkt 10 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (jedn. tekst Dz. U. z 2005 r. Nr 190, poz. 1606) oraz art. 24 a ust. 8 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (jedn. tekst Dz. U. z 2000 r. Nr 100 poz. 1086 z późn. zm.) Prezydent Miasta Przemyśla informuje, że projekt operatu opisowo - kartograficznego modernizacji ewidencji gruntów i budynków Miasta Przemyśla - obręb nr 202, stał się operatem ewidencji gruntów i budynków.

§ 2. Każdy, czyjego interesu prawnego dotyczą dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków ujawnione w operacie

opisowo - kartograficznym, może w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego informacji, o której mowa w § 1, zgłaszać zarzuty do tych danych.

Z up. Prezydenta Miasta

**Wiesław Jurkiewicz
Z-ca Prezydenta**

3076

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XXXI/231/05
Rady Miejskiej w Oleszycach
z dnia 31 maja 2005 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA I GMINY OLESZYCE**

SPIS TREŚCI

1. STRESZCZENIE 1.1. Wprowadzenie 1.2. Stan aktualny 1.3. Ustalenia programu 1.4. Harmonogram realizacji działań 1.5. Wnioski 2. WSTĘP 2.1. Przesłanki ogólne 2.2. Podstawy prawne 3. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY OLESZYCE 3.1. Położenie i granice 3.2. Powierzchnia i dane statystyczne 3.3. Położenie geograficzne 3.4. Rzeźba terenu 3.5. Geologia i geomorfologia 3.6. Klimat 3.7. Gospodarka miasta i gminy 4. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA 4.1. Powietrze atmosferyczne 4.2. Wody powierzchniowe 4.3. Wody podziemne – zasoby 4.4. Gospodarka wodna i ściekowa 4.5. Gleby 4.6. Surowce mineralne i kopaliny 4.7. Lasy 4.8. Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo - kulturowych	4.9. Hałas 4.10. Poważne awarie 4.11. Gospodarka odpadami 4.12. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące 4.13. Odnawialne źródła energii 5. OCHRONA ŚRODOWISKA W ROLNICTWIE 6. NAKŁADY INWESTYCYJNE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA W MIEŚCIE I GMINIE OLESZYCE 7. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU 7.1. Uwarunkowania wynikające z polityki Państwa 7.2. Założenia wynikające ze strategii powiatu 7.3. Założenia wynikające ze strategii rozwoju miasta i gminy 7.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce 7.5. Ochrona i poprawa jakości środowiska 7.6. Lista zadań priorytetowych, harmonogram, nakłady i źródła finansowania programu 8. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA 8.1. Instrumenty polityki ochrony środowiska 8.2. Organizacja zarządzania środowiskiem 8.3. Zarządzanie Gminnym Programem Ochrony Środowiska 8.4. Monitoring wdrażania Programu 9. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU 9.1. Wprowadzenie 9.2. Ramy finansowe wdrażania Programu Ochrony Środowiska 9.3. Programy pomocowe unii europejskiej 9.4. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004–2007 10. LITERATURA 11. WYKAZ SKRÓTÓW 12. ZAŁĄCZNIK

1. STRESZCZENIE

1.1. Wprowadzenie

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organ gminy obowiązek opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska na najbliższe lata z perspektywą do 2015 roku.

Gminny program uwzględnia główne priorytety z tego zakresu zawarte w Wojewódzkim i Powiatowym Programie Ochrony Środowiska.

Konstrukcja gminnego programu uwzględnia aktualny stan środowiska na terenie Miasta i Gminy Oleszyce oraz propozycje zmian w tym zakresie.

Wzorem Programu Wojewódzkiego i Powiatowego, Program Gminny uwzględnia kierunki rozwoju miasta i gminy oraz działań w tym zakresie, zawarte zwłaszcza w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce.

Miasto i Gmina Oleszyce administracyjnie wchodzi w skład powiatu lubaczowskiego w województwie podkarpackim. Powierzchnia gminy – 151,87 km², ludność – 6,914 tys. mieszkańców. Jest gminą o średniej gęstości zaludnienia w województwie i wysokiej w powiecie – 45,53 os./km².

1.2. Stan aktualny

Stan środowiska w mieście i gminie ustalono na podstawie badań monitoringowych prowadzonych przez WIOŚ w Rzeszowie. Dane odnośnie wielkości emisji zanieczyszczeń uzyskano od podmiotów gospodarczych.

Gospodarka Miasta i Gminy Oleszyce opiera się na działalności podmiotów gospodarczych zarówno z sektora państwowego jak i prywatnego. Znaczna powierzchnia gruntów użytkowana jest rolniczo - powierzchnia użytków rolnych stanowi 45,82% powierzchni całej gminy i sprzyja rozwojowi rolnictwa. Lasy i grunty leśne zajmują 7 238 ha, co stanowi ok. 47,66% powierzchni całej gminy.

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce zarejestrowanych jest 298 podmiotów gospodarczych. W tej liczbie branżą handlową reprezentuje 101 podmiotów, transport, gospodarkę magazynową i łączność – 38 oraz inne branże 153 podmioty.

Powietrze – główne źródła zanieczyszczenia powietrza związane są ze spalaniem paliw stałych (węgla kamiennego) w kotłowniach lokalnych osiedlowych i paleniskach domowych oraz z komunikacją. Podmioty gospodarcze emitują niewielkie ilości substancji z procesów obróbki mechanicznej drewna oraz przetwórstwa żywności, do kilkuset kilogramów w roku. Tereny Miasta i Gminy Oleszyce zostały zakwalifikowane do klasy „A”, czyli najczystszej wg kryterium ochrony zdrowia oraz kryterium ochrony roślin.

Wody powierzchniowe w Mieście i Gminie Oleszyce należą do dorzecza rzeki Lubaczówki oraz jej dopływów: rzeki Przerwa, potoków Bachorka i Starosielski. Wody Lubaczówki sklasyfikowano jako nie odpowiadające normatywom powyżej gminy, natomiast poniżej brak jest badań. O złej jakości wód rzeki zdecydował zły stan sanitarny reprezentowany przez wskaźnik – miano coli typu kałowego. Podane wskaźniki wskazują na antropogeniczne źródła zanieczyszczenia wód płynących, w tym również wpływy powierzchniowe z pól uprawnych. Badania pozostałych rzek i potoków na terenie miasta i gminy nie były prowadzone.

Wody podziemne występują w GZWP nr 428 o zasobach szacowanych na 38 tys. m³/d w utworach czwartorzędowych, z ujęciami wody z głębokości 10-60m. Zbiornik znajduje się w południowo-wschodniej części gminy. Wody podziemne zbiornika są ujmowane przez komunalne ujęcie wody w Suchej Woli na potrzeby mieszkańców Gminy Oleszyce. Drugie ujęcie wód podziemnych znajduje się w Starym Siole. Ujęcia zaopatrują w wodę 100% mieszkańców miasta i gminy. W 2003 r. ludność miasta i gminy zużyła 255 dam³ wody.

Gospodarkę ściekową rozwiązuje budowa komunalnych oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnych głównie kanalizacji sanitarnej. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi - 32,6 km. Do kanalizacji podłączonych jest ok. 60% liczby gospodarstw domowych.

Gleby – na terenie gminy brak gruntów o najwyższych klasach, dominują grunty III i IV kl. zajmując 83,47% ogółu gruntów rolnych. Grunty o klasach niższych V-VI zajmują 15,55% ogólnej powierzchni gruntów rolnych w gminie. Jak wykazują badania, gleby w granicach gminy nie są zanieczyszczone.

Lasy w Mieście i Gminie Oleszyce zajmują powierzchnię 7 238 ha, co stanowi ok. 47,66% powierzchni całej gminy.

Kopaliny w granicach gminy stanowią nierozpoznane złoża ilów i piasków polodowcowych w miejscowościach Nowa Grobla i Stare Sioło. Ponadto na terenie gminy znajduje się część obszaru górniczego gazu „Uszkowce- 1” obejmując miejscowości Zabiąta-Uszkowce-Stare Oleszyce-Oleszyce –Borchów.

Obiekty chronione na terenie gminy stanowią obiekty i zespoły zabytkowe objęte ochroną konserwatorską wpisane do rejestru zabytków. W tej grupie znajdują się zabytkowy kościół rzymsko-katolicki z XVI, cerkwie greko-katolickie z XIX i XX, oraz cmentarze katolickie, żydowskie, przyczekiewne, które podnoszą atrakcyjność gminy. Planuje się wykorzystać je dla celów turystyki. Za pomniki przyrody uznanych zostało 5 szt. drzew oraz objęto ochroną użytków ekologicznych – 5 obszarów o łącznej pow. 49,81 ha. Od zachodu obszary leśne objęte są ochroną w ramach Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Hałas w gminie związany jest z komunikacją drogową i kolejową. Z tą gałęzią gospodarki związane jest również niebezpieczeństwo poważnych awarii przy przewozie ładunków niebezpiecznych.

Odpady komunalne w mieście i gminie zebrano w 2003 r. – 1 155 Mg odpadów z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej, co stanowi – 12,86% ogólnej ilości odpadów komunalnych w powiecie lubaczowskim. Dotychczasowy sposób postępowania z odpadami komunalnymi polega na zorganizowanej zbiórce odpadów niesegregowanych. Zbiórką objętych jest ok. 58% ludności w gminie. Odpady z terenu miasta i gminy są składowane na składowisku odpadów komunalnych w sołectwie Futury. Odpady z sektora gospodarczego wynoszą – 1 488,55 Mg, co stanowi 7,1% globalnej ilości odpadów wytworzonych w skali powiatu lubaczowskiego. Z ogólnej masy odpadów wykorzystane jest 99,85% wszystkich odpadów. Unieszkodliwiane metodami głównie termicznymi jest 0,15% odpadów. Odpady niebezpieczne – powstają głównie z sektora gospodarczego. Miasto i Gmina Oleszyce wytworzyła w 2003 r. – 22,420 Mg odpadów niebezpiecznych. Z ogólnej ilości wytworzonych odpadów

niebezpiecznych wykorzystano – 89,8%, a termicznie unieszkodliwiono ok. 2,29%. W odpadach niebezpiecznych wyszczególniono odpady zawierające azbest, których ilość na terenie miasta i gminy wg danych z Urzędu Gminy ustalono na 2 374 Mg oraz wycofane z eksploatacji pojazdy, których ilość roczna wynosi ok. 24 szt. Zbiórka, transport i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych jest prowadzona przez specjalistyczne firmy z zewnątrz posiadające zezwolenia na tego typu działalność.

Na realizację zadań z dziedziny ochrony środowiska Miasto i Gmina Oleszyce wydała w ostatnich latach – 1767,7 tys. zł, z przeznaczeniem na budowę kanalizacji.

1.3. Ustalenia programu

W programie ochrony środowiska wymieniono priorytety realizacji określonych celów strategicznych i przypisanych im pól strategicznych, uwzględniając ważność ich realizacji dla Programu według następującej kolejności:

- a) ochrona i poprawa jakości środowiska,
- b) racjonalne użytkowanie zasobów środowiska,
- c) edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce zakłada jako główny cel rozwój rolnictwa oraz przedsiębiorczości na bazie istniejących podmiotów gospodarczych oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Rozwój przedsiębiorczości, ma z kolei zapewnić odpowiedni poziom życia mieszkańców. Realizacja tych zadań jest połączona z rozwojem infrastruktury warunkującej ochronę środowiska.

W programie jako główne cele z zakresu ochrony środowiska przewidziano:

w zakresie gospodarki odpadami:

- objęcie selektywną zbiórką odpadów 100% mieszkańców miasta i gminy,
- budowa Powiatowego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (PZZO) na bazie istniejącego składowiska odpadów – wariant I, lub modernizacja tego składowiska na potrzeby Miasta i Gminy Oleszyce – wariant II,
- organizacja Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)

w gospodarce wodnej:

- modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych ujęć komunalnych,
- budowa kanalizacji dla brakujących rejonów gminy,
- ochrona przed powodzią poprzez remonty i konserwację istniejących urządzeń wodnych oraz budowę zbiorników małej retencji w Oleszycach i Nowej Grobli.

Program zakłada zadania do realizacji mające na celu ograniczanie zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, w tym do powietrza i wód powierzchniowych oraz ochronę przed hałasem. Realizacji wszystkich działań mają służyć plany i programy edukacyjne.

1.4. Harmonogram realizacji działań

Program zawiera harmonogram realizacji działań mających zapewnić dotrzymanie standardów jakości środowiska w Mieście i Gminie Oleszyce. Szacunkowe koszty na realizację zadań ujętych w Programie w latach 2004–2007 wynoszą wg **wariantu I – 27855,6 tys. zł**, w tym działania inwestycyjne wyniosą – **26409,1 tys. zł**, a wg wariantu II – **20194,6 tys. zł**, w tym działania inwestycyjne – **18 748,1 tys. zł**. Działania nie inwestycyjne wstępnie oszacowano na **1 446,5 tys. zł**.

Środki na sfinansowanie zadań planowane są w ok. 10% z budżetu miasta, a pozostałe z funduszy celowych i środków pomocowych z UE (75%).

1.5. Wnioski

Realizacja ustaleń programu pozwoli na:

Odpady komunalne – objęcie selektywną zbiórką wszystkich mieszkańców miasta i gminy (100%). W okresie obowiązywania programu i planu gospodarki odpadami musi zostać wybudowany Powiatowy Zakład Zagospodarowania Odpadów (PZZO) na bazie istniejącego składowiska w Futorach lub przeprowadzona modernizacja składowiska na potrzeby Miasta i Gminy Oleszyce. W programie i planie przewidziano zorganizowanie GPZON dla odpadów niebezpiecznych. Dla odpadów z sektora gospodarczego w dalszym ciągu będą prowadzone procesy odzysku.

Woda i ścieki – objęcie zbiorowym zaopatrzeniem w wodę oraz zbiorowym odprowadzeniem ścieków wszystkich mieszkańców miasta i gminy. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej pozwoli na poprawę jakości wód powierzchniowych. Remont i konserwacja istniejących urządzeń wodnych oraz budowa zbiorników małej retencji zapewni ochronę terenów w dolinach rzek Lubaczówki i Przerwy przed powodzią.

Ochrona przed hałasem będzie realizowana poprzez przebudowę i rozbudowę dróg gminnych oraz poprawę ich nawierzchni.

W okresie obowiązywania Programu prowadzone będzie szereg działań mających na celu wdrażanie produkcji energii „ekologicznie czystej” z odnawialnych źródeł, jakimi są: energia słońca, wiatru, promieniowania słonecznego, biomasy i siły wiatru oraz rozwój rolnictwa ekologicznego.

Gminny Program Ochrony Środowiska ustala zadania do realizacji przez Miasto i Gminę Oleszyce oraz wskaźniki pozwalające na monitorowanie realizacji programu.

2. WSTĘP

2.1. Przesłanki ogólne

Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce jest wynikiem realizacji obowiązku wynikającego z ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62 z 2001 r., poz. 627 z późn. zmianami).

Art. 17 ust. 1 stanowi, że powiatowe i gminne programy ochrony środowiska sporządza zarząd województwa, powiatu oraz wójt gminy, burmistrz lub prezydent miasta, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, przy czym ich projekty są opiniowane odpowiednio przez zarząd jednostki wyższego szczebla (art. 17 ust. 2). Programy te powinny określać

wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej Państwa (art. 14 ust. 1), a w szczególności:

- 1) cele ekologiczne
- 2) priorytety ekologiczne
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
4. Środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe

Przy opracowaniu projektu uwzględniono aktualne uregulowania prawne w zakresie ochrony środowiska. W pracy wykorzystano również:

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Oleszyce z 1999 roku.

2. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce z 2000 roku.

O przyjęciu określonych celów, kierunków działań i priorytetów w strategii działań na rzecz ochrony środowiska, poprawy i racjonalnego wykorzystania środowiska zdecydowały następujące aspekty:

- a) specyfika Gminy Oleszyce (stan i zasoby środowiska, uwarunkowania środowiskowe, możliwości rozwoju gospodarczego, społecznego oraz możliwości finansowania przedsięwzięć ze źródeł budżetowych i pozabudżetowych),
- d) analiza stanu środowiska w gminie obejmująca:
  - analizę problemów z dziedziny ochrony środowiska istotnych dla miasta i gminy,
  - analizę problemów możliwych do rozwiązania na poziomie gminy,
  - diagnozę istniejącego stanu środowiska, opracowaną na bazie danych agregowanych na poziomie gminy,
- c) gminne i powiatowe dokumenty strategiczne, nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przewidujące realizację zadań z dziedziny ochrony środowiska wynikające z integracji z Unią Europejską,
- d) opinie i wnioski z gminnych jednostek samorządowych, zebrane na etapie opracowania Programu oraz w trakcie procedury opiniowania projektu programu, dotyczące:
  - proponowanych przedsięwzięć,
  - priorytetów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- e) konieczność okresowej weryfikacji celów zawartych w Programie.

Projekt Programu uwzględnia dane zawarte w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami. Integralną część Programu stanowi załącznik:

Nr 1 - Aktualny stan zasobów środowiska w Mieście i Gminie Oleszyce.

2.2. Podstawy prawne

Ten rozdział w całości wykorzystuje zapisy z Wojewódzkiego i Powiatowego Programu Ochrony Środowiska. Podstawowe dokumenty wykorzystane przy opracowaniu programu:

- regulacje prawne w ramach Unii Europejskiej,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62 z 2001 r., poz. 627 z póź. zm.),
- Prawo wodne – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 z 2001 r. poz. 1229 z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U. Nr 56 z 2000 r, poz. 679 z późn. zm.),
- Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz. U. Nr 27 z 1994 r. poz. 96 z późn. zm.),
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16 z 1995 r. poz. 78 z późn. zm.),
- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późn. zm.),
- Rozporządzenie właściwych organów (minister, wojewoda) w sprawie tworzenia obszarów i obiektów prawnie chronionych.

W ustawie Prawo Ochrony Środowiska (tytuł I dział II, art. 3 pkt 13) wprowadzono następujące zasady ogólne dotyczące definicji oraz zasad ochrony środowiska.

1. Przez ochronę środowiska rozumie się podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona to polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

2. Poprzez zasadę zrównoważonego rozwoju rozumie się taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń.

Zarówno cele założone w „II Polityce ekologicznej państwa” (MŚ, 2000) jak i zasady postępowania z zasobami środowiska, stanowią podstawę do sformułowania zadań w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce.

Przyjęty cel nadrzędny polityki ekologicznej państwa ma być realizowany zgodnie z:

- **zasadą zrównoważonego rozwoju** (pkt 12) – rozumianą jako równorzędne traktowanie racji społecznych,

- ekonomicznych i ekologicznych, czyli integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki;
- **zasadą przezorności i wysokiego poziomu ochrony środowiska** (pkt 13), która przewiduje rozwiązanie pojawiających się problemów już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo (po „bezpiecznej stronie”) a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie;
  - **zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** (pkt 14), która wynika z konstytucyjnej zasady zintegrowanego rozwoju i skutkuje zasadami prewencji (w tym ideą likwidacji zanieczyszczeń u źródła), przezorności i wysokiego poziomu ochrony środowiska;
  - **zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego** (pkt 15) – traktowaną w następujących kategoriach:
    - sprawiedliwości międzypokoleniowej,
    - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
    - równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą,
  - **zasadą regionalizacji** (pkt 16) – oznaczającą, przy konstruowaniu i stosowaniu narzędzi polityki ekologicznej, m.in.: rozszerzenie uprawnień dla samorządu terytorialnego i wojewodów lub regionalizowane ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej;
  - **zasadą uspołeczniania** (pkt 17) – realizowana przez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, rozbudzania świadomości i wrażliwości ekologicznej oraz kształtowania nowej etyki zachowań wobec środowiska;
  - **zasadą „zanieczyszczający płaci”** (pkt 18) – oznaczającą złożenie pełnej odpowiedzialności, w tym materialnej, za skutki zanieczyszczania i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska na sprawcę, tj. na jednostki użytkujące zasoby środowiska;
  - **zasadą prewencji** (pkt 19), która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć w oparciu o posiadaną wiedzę, wdrożone procedury ocen oddziaływania na środowisko oraz monitorowanie prowadzonych przedsięwzięć;
  - **zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)** (pkt 20), w tym najlepszych, dostępnych technologii uzasadnionych ekologicznie (zasada BAT NEEC);
  - **zasadą subsydiarności** (pkt 21) – oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny;
  - **zasadą klauzul zabezpieczających** (pkt 22) - umożliwia stosowanie w uzasadnionych przypadkach ostrzejszych środków w porównaniu z wymaganiami prawa ekologicznego;
  - **zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej przedsięwzięć ochrony środowiska** (pkt 23) – ma zastosowanie do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie, w trakcie i po zakończeniu ich realizacji – do oceny osiągniętych wyników.
- Do głównych priorytetów krótkookresowych i średniookresowych określonych w II Polityce Ekologicznej Państwa należą:
- ostateczne dostosowanie polskiego prawa do regulacji prawnych Unii Europejskiej;
  - przygotowanie strategii gospodarowania zasobami ochrony środowiska na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
  - nadanie programom konkretnych zadań mierzalnych poprzez system, wskaźników środowiskowych,
  - rozszerzenia gamy narzędzi ochrony środowiska stosowanych w praktyce,
  - identyfikacja zagrożeń środowiskowych i rozszerzenie zakresu prac na rzecz ich zapobiegania i likwidacji,
  - wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad wprowadzaniem do środowiska substancji powodujących znaczne zanieczyszczenie
  - nadanie programom charakteru edukacyjnego,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce ma na celu przekazanie społeczeństwu, przedsiębiorcom, samorządowi w gminie ogólnych informacji na temat zasobów przyrodniczych i jakości poszczególnych elementów środowiska. Opracowanie pozwoli wytypować najważniejsze problemy ochrony środowiska naturalnego, jego zasoby w mieście i gminie oraz zaproponować sposoby i metody ich rozwiązywania w określonych okresach czasu.
- Projekt programu podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu. Powyższy organ udziela opinii dotyczących POŚ w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu.
- ### 3. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY OLESZYCE
- #### 3.1. Położenie i granice
- Gmina Oleszyce położona jest na krańcach województwa podkarpackiego i administracyjnie wchodzi w skład powiatu lubaczowskiego. Gmina Oleszyce graniczy z gminami powiatu lubaczowskiego od północy z Gminą Stary Dzików, od strony południowej z gminami Wielkie Oczy oraz Laszki (powiat jarosławski), od wschodu z Miastem i Gminą Lubaczów, od zachodu z Gminą Wiązownica powiat jarosławski. Gmina miejsko – wiejska Oleszyce położona jest w dorzeczu rzeki Lubaczówki oraz jej dopływów.

Miasto Oleszyce jest siedzibą władz lokalnych oraz centrum handlowym, usługowym i oświatowym gminy.

3.2. Powierzchnia i dane statystyczne

Powierzchnia Miasta i Gminy Oleszyce wynosi 151,87 km² co stanowi 11,6% powierzchni powiatu

lubaczowskiego. Miasto i gminę zamieszkuje **6 914** osób wg stanu na koniec 2003 roku. Oznacza to, niższy od przeciętnego w województwie wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie – 45,53 osób/km² (średnia w województwie podkarpackim – **118 osób/km²** oraz w kraju – **124 osoby /km²**).

Tabela 1. Liczba ludności Gminy Oleszyce – dane z 2001 roku

Nazwa jednostki administracyjnej	Powierzchnia w km ²	Ludność	
		Ogółem	%
1	2	3	4
Powiat ogółem	1 308	58 019	100
Miasto i Gmina Oleszyce	151,87	6 939	11,96

Dane wg Rocznika Statystycznego Woj. Podkarpackiego 2002 r.

3.2. Położenie geograficzne

Wg klasyfikacji fizjograficznej J. Kondrackiego – Gmina Oleszyce leży w megaregionie Karpat Zachodnich z Podkarpaciem, w granicach prowincji – Kotlina Sandomierska, a szczegółowo – w mezoregionie – w północnej części Płaskowyżu Tarnogrodzkiego.

Płaskowyż Tarnogrodzki jest ograniczony od północy doliną Tanwi, od zachodu Doliną Dolnego Sanu, od południa doliną rzeki Szkło od wschodu zaś krawędzią Roztocza. Płaskowyż zbudowany jest z ilów mioceńskich, na których zalegają gliny i piaski czwartorzędowe.

Region ma charakter rolniczy, jednakże na północ od doliny Lubaczówki, między Sieniawą a Lubaczowem występuje dość rozległy kompleks wielogatunkowych, mieszanych lasów.

3.4. Rzeźba terenu

Jak podano wyżej teren Gminy Oleszyce znajduje się w obrębie Kotliny Sandomierskiej, a szczegółowo na Garbie Tarnogrodzkim – północnej części Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, wznoszącego się do wysokości 271m n.p.m. Na terenie gminy wyróżnia się następujące jednostki morfologiczne:

- nieckowate, miejscami słabo wykształcone **doliny rzek**, największe występują wzdłuż Lubaczówki i Przerwy. Miejscami zbocza dolin przechodzą w skarpy,
- **Wysoczyznę Płaskowyżu Tarnogrodzkiego** – o spadkach przeciętnie do 8%, wznoszącą się do 36 m nad poziom wody w rzece Lubaczówce,
- **wydmy** znajdują się przeważnie wzdłuż doliny rzeki Lubaczówki oraz na skraju wysoczyzn w północno-zachodniej części gminy. Wydmy mają kształt paraboliczny i wznoszą się do 12m nad poziom terenu. Spadki wynoszą do 12% a miejscami są większe.

Obszar gminy w uproszczeniu hipsometrycznym przedstawia się jako paraboliczny pas wzniesień wyznaczony przez wsie Futury – 245,7m.n.p.m., Zabiąka – 243,7m n.p.m, Stare Sioło – 243m n.p.m, Zalesie – 238m n.p.m, Sucha Wola – 230m

n.p.m. Wnętrze tej paraboli zajmuje dolina rzeki Przerwy z Miastem Oleszyce i wsią Borchów 208,6m n.p.m

Dolina Przerwy łączy się już poza obszarem Gminy Oleszyce z doliną rzeki Lubaczówki, która w granicy gminy ma wysokość 192,4 ÷ 202,7m n.p.m.

3.5. Geologia i geomorfologia

Obszar Gminy Oleszyce posiada dość jednolitą budowę geologiczną. Podłoże budują mioceńskie iły krakowieckie zalegające na głęb. 8,0 do 42,0m. poniżej powierzchni terenu. Najpłycej występują one na obszarze wysoczyzn na głębokości od 8-13m. i przykryte są pakietem utworów czwartorzędowych reprezentowanych przez osady wodno-lodowcowe, rzeczne i piaski eolityczne.

Plejstocenyjskie osady wodno-lodowcowe występują na całym obszarze i bezpośrednio przykrywają trzeciorzędowe iły krakowieckie. Miąższość osadów czwartorzędowych jest największa w rejonie dolin kopalnych, natomiast najmniejsza na wzniesieniach wysoczyzn. Miąższość ta waha się od 8-42m. Reprezentowane są one przez różnoziarniste piaski (piaski pylaste i gliniaste, drobne, średnie i grube) z wkładkami pospółek lub żwiru.

Żwiry nieregularne występują bezpośrednio na łożach krakowieckich o miąższości do 8m, lub w stropie piasków na różnej głębokości od 4-9m poniżej powierzchni terenu o miąższości od 1-3m. Żwiry występują w strefie przykrawędziowej wysoczyzn z terasą rzeczna.

Na wysoczyźnie piaski są przykryte pakietem gruntów spoistych, reprezentowanych przez pyły piaszczyste, gliny pylaste, gliny piaszczyste, gliny z wkładkami piasków. Stwierdzono ich miąższość od 1,5 – 16,0m. Przeważają one w północnej części gminy.

Halocenyjskie osady rzeczne występują wzdłuż dolin rzek na najniższej położonych terenach. Występują tutaj miejscami namuły organiczne, a także torfy na piaskach o miąższości do 5m.

Na terenie wydmy występują piaski eoliczne o miąższości do 12m.

3.6. Klimat

Klimat Miasta i Gminy Oleszyce wg Kondrackiego należy do XVII – tej dzielnicy klimatyczno-rolniczej Sandomiersko-Rzeszowskiej. Klimat ten charakteryzuje się cechami kontynentalnymi, do których należą surowe zimy i ciepłe lata.

Średnia temperatura roczna powietrza w gminie wynosi 7,7°C, zaś amplituda roczna – 22,9°C.

Pierwsze przymrozki notowane są już we wrześniu, a ostatnie w maju. Średnia temperatura stycznia wynosi - 4,9°C. Jesień na terenie Gminy Oleszyce jest długa i ciepła, wiosna natomiast jest znacznie chłodniejsza niż jesień a gwałtowny wzrost temperatury notuje się dopiero w maju. Latem średnia temperatura w lipcu wynosi + 18°C.

Duża wilgotność względna występuje przez cały rok, z wyjątkiem wczesnego lata i późnej wiosny. Mgły występują najczęściej w jesieni – najwięcej w miesiącu październiku.

Tabela 2. Charakterystyka krain klimatycznych (wg Okołowicza)

Regiony klimatyczne	Średnia temperatura w °C		Czas trwania w dniach		Opad roczny (mm)
	Stycznia	Lipca	Zimy	Lata	
1	2	3	4	5	6
Nizinny Sandomierski (Subregion)	- 3	+ 18	90-100	Do 100	700

Ze względu na swoje położenie geograficzne Gmina Oleszyce podlega wpływowi klimatu kontynentalnego Europy południowo-wschodniej. Występujące tu zróżnicowania rzeźby mają bezpośredni wpływ na kształtowanie się klimatu lokalnego.

Średni czas trwania termicznych pór roku wynosi: przedwiośnie – 24 dni, wiosna – 54 dni, lato- 107 dni, jesień – 57 dni, przedzimie – 28 dni i zima 89 dni.

Okres wegetacji roślin jest jednym z najdłuższych w Polsce i wynosi 205-255 dni.

Dominują wiatry z kierunków zachodnich (W, SW, NW). Średnie zachmurzenie wynosi 63% pokrycia nieba i należy do najniższych w Polsce.

Korzystne warunki klimatyczno-zdrowotne posiada strefa wysoczyzn, ze względu na teren dobrze nasłoneczniony i dobre warunki wilgotnościowo-termiczne. Największą wilgotnością charakteryzują się doliny rzek Przerwy i Lubaczówki oraz ich dopływów. W obrębie tych dolin występują okresowe mgły i częste stagnacje chłodnych mas powietrza. Na tym terenie warunki termiczno-wilgotnościowe są na ogół niekorzystne.

3.7. Gospodarka miasta i gminy

Na terenie miasta i gminy działa jeden podmiot o randze ogólnokrajowej:

- Małopolski Zakład Drzewny w Oleszycach
- 1. Pozostałe przedsiębiorstwa należą do małych i bardzo małych tworzonych przez indywidualnych przedsiębiorców. Wg danych Rocznika Statystycznego woj. Podkarpackiego w 2001 r. zarejestrowanych było 298 podmiotów gospodarczych, z czego 276 stanowiły podmioty sektora prywatnego.

Wg wybranych sekcji PKD w gminie zdecydowanie dominują podmioty z branży handlowej – 101 oraz transport gospodarka magazynowa i łączność – 38 podmiotów. Najmniejszą grupę stanowią podmioty zajmujące się obsługą nieruchomości firm oraz edukacją, odpowiednio – 16 i 13.

Działalność podmiotów gospodarczych jest nastawiona na obsługę mieszkańców regionu.

4. DIAGNOZA STANU ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA

4.1. Powietrze atmosferyczne

4.1.1. Wstęp

Podstawowym dokumentem określającym wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej jest Dyrektywa 96/62/EC z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza i dyrektywy pochodne.

Dyrektywy określają kryteria jakości powietrza oraz tworzą mechanizmy działań mających na celu:

- utrzymywanie jakości powietrza na obszarach, gdzie jest ona wystarczająca,
- planowanie poprawy jakości powietrza na obszarach, gdzie nie spełnia ona założonych kryteriów.

Oceny dokonuje się, co roku, na podstawie pomiarów stężeń w stałych punktach lub pomiarów wskaźnikowych, obliczeń modelowych, obiektywnych metod szacowania czy metod łączonych.

Obowiązek prowadzenia oceny dotyczy następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego PM10, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, ozonu - przy uwzględnieniu kryterium związanego z ochroną zdrowia oraz
- dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ozonu - przy uwzględnieniu kryterium związanego z ochroną roślin/ekosystemów.

W Polsce zagadnienia ochrony powietrza uregulowane są w ustawie Prawo ochrony środowiska i rozporządzeniach Ministra Środowiska.

Miasto i Gmina Oleszyce znajduje się w jednej z dwudziestu pięciu stref ustanowionych na terenie województwa

podkarpackiego, których granice pokrywają się z granicami powiatów.

Dopuszczalne poziomy substancji ustanowione w celu ochrony zdrowia dla roku 2003 w odniesieniu dla Miasta i Gminy Oleszyce znajdującej się w strefie powiatu lubaczowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Kryterium ochrony zdrowia

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Wartość marginesu tolerancji w 2003 roku	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji za 2003 r. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalna częstość przekroczenia dopuszczalnego poziomu w roku kalendarzowym
1	2	3	4	5	6
Benzen	Rok kalendarzowy	5	5	10	-
Dwutlenek azotu	Jedna godzina	200	70	270	18 razy
	Rok kalendarzowy	40	14	54	-
Dwutlenek siarki	Jedna godzina	350	90	440	24 razy
	24 godziny	150	-	150	3 razy
Ołów	Rok kalendarzowy	0,5	0,2	0,7	-
Ozon	8 godzin	120	0	120	60 dni*
Pył zawieszony PM10	24 godziny	50	10	60	35 razy
	Rok kalendarzowy	40	3,2	43,2	-
Tlenek węgla	8 godzin	10 000	4 000	14 000	-

* liczba dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym, uśredniona w ciągu ostatnich 3 lat

Dopuszczalne poziomy substancji ustanowione dla kryterium ochrony roślin w roku 2003 w odniesieniu dla Miasta i Gminy Oleszyce znajdującej się w strefie powiatu lubaczowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Kryterium ochrony roślin

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu
1	2	3
Tlenki azotu	Rok kalendarzowy	40 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Dwutlenek siarki	Rok kalendarzowy	40 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Ozon (AOT40)	okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	24 000 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

4.1.2. Źródła zanieczyszczeń i wielkość emisji zanieczyszczeń

Miasto i Gmina Oleszyce jest typową gminą miejsko-wiejską, co przy równoczesnym braku dużych zakładów przemysłowych powoduje, że zanieczyszczenie powietrza jest tu niewielkie.

Główne źródła powstawania zanieczyszczenia powietrza w Mieście i Gminie Oleszyce stanowią:

- źródła punktowe (głównie kominy gospodarstw domowych i niewielkich zakładów przemysłowych),
- liniowe (główne szlaki komunikacji drogowej).

Emisja zanieczyszczeń podstawowych gazowych (CO , NO_2 i SO_2) i pyłowych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce pochodzi głównie z procesów energetycznego spalania paliw.

Emisja zanieczyszczeń specyficznych, jest niewielka i związana głównie z rozwojem motoryzacji oraz zakładami przemysłowymi o znaczeniu ponadlokalnym.

Według danych szacunkowych opartych o sprzedaż paliw dla ludności miasta, emisja zanieczyszczeń do powietrza w 2003 roku w Mieście i Gminie Oleszyce wyniosła: zanieczyszczeń pyłowych 52,3 Mg z procesów energetycznego spalania paliw, zaś emisja zanieczyszczeń gazowych – 98,4 Mg również z procesów spalania paliw.

W emisji zanieczyszczeń gazowych największy udział, bo aż 81,0% miał tlenek węgla, zaś najmniejszy – tlenki azotu 1%.

W tabeli niżej zestawia się emisję zanieczyszczeń gazowych w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 r. uzyskaną

bezpośrednio od podmiotów gospodarczych (Mg). Brak danych z tego zakresu w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska (PPOS) uniemożliwia porównanie z wielkością emisji w sali powiatu.

Tabela 5. Wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce w 2003 r.

Obszar	Ogółem	SO ₂	NO ₂	CO	Inne	Pyły ogółem
1	2	3	4	5	6	7
Miasto i Gmina Oleszyce	75,16	9,5	1,1	38,4	-	26,16
Paleniska domowe mieszkańców	150,72	19,2	2,4	76,8	-	52,32

Z danych zawartych w tabeli wynika, że głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest niska emisja z palenisk domowych. W niniejszym programie oszacowano wielkość tej emisji zanieczyszczeń na podstawie ilości sprzedanego opału oraz wskaźników emisji.

Emisja przemysłowa na terenie Miasta i Gminy Oleszyce jest pomijalnie mała. Jej źródłem jest Małopolski Przemysł Drzewny w Oleszycach z procesów mechanicznej obróbki drewna oraz Zakład Masarski w Suchej Woli. W tabeli niżej zestawia się wielkość emisji z podanych źródeł.

Tabela 6. Wielkość emisji przemysłowej

Rodzaj substancji zanieczyszczającej	Ilość roczna w kg
1	2
Kwasy organiczne	200,0
Ketony	58,5
Alkohole aromatyczne	2,2
Aldehydy alifatyczne	16,6
Ksylen	209,0
Alkohole alifatyczne	190,5
Toluen	12,83
Pyły og.	382,5

Z danych zawartych w tabeli wynika, że emisja zanieczyszczeń specyficznych z procesów przemysłowych jest stosunkowo mała.

Zanieczyszczenia komunikacyjne podaje się w oparciu o Raport WIOŚ w Rzeszowie o stanie jakości środowiska za 2003 r. Na tej podstawie oraz biorąc pod uwagę długość dróg oszacowano wielkość emisji od środków komunikacji drogowej na terenie Miasta i Gminy Oleszyce. Długość dróg wojewódzkich wynosi 27,793 km, powiatowych – 43,361 km.

Tabela 7. Emisja zanieczyszczeń pochodzących od środków transportu na terenie Miasta i Gminy Oleszyce

Rodzaj dróg	CO (Mg/rok)	Benzen (Mg/rok)	NO _x (Mg/rok)	Pyły (Mg/rok)	Pb (Mg/rok)	SO ₂ (Mg/rok)
1	2	3	4	5	6	7
Drogi wojew.	70,0	0,467	25,82	0,917	0,005	1,67

W ocenie ogólnej Miasto i Gmina Oleszyce nie posiada znaczących źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza. Główny udział ma emisja z niskich kominów gospodarstw domowych. Miasto posiada możliwości podłączenia wszystkich gospodarstw do sieci gazu ziemnego, jednak ze względu na koszty opalania budynków gazem, obserwuje się w ostatnich latach zmianę paliwa gazowego na paliwo stałe: drewno (trociny i zrżyny) i węgiel

kamienny. Jako niekorzystne należy odnotować spalanie odpadów typu opakowania plastikowe i inne odpady tworzyw sztucznych w paleniskach domowych.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń jest energetyczne spalanie paliw stałych z przewagą węgla kamiennego, w mniejszych ilościach spalany jest koks i drewno.

4.1.3. Stan jakości powietrza

Ocena jakości powietrza na terenie całego kraju dokonywana jest w ramach monitoringu państwowego.

Wyniki oceny stanu jakości powietrza w ostatnich latach na terenie obszaru województwa podkarpackiego, obejmujące również Miasto i Gminę Oleszyce, są przedstawiane w opracowaniach Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie - Wydział Monitoringu Środowiska pn. „Ocena roczna jakości powietrza w województwie podkarpackim”.

Na terenie Gminy Oleszyce nie jest zlokalizowana stacja monitoringu powietrza. Dla tego terenu reprezentatywna jest stacja w mieście Lubaczowie, prowadząca metodą pasywną pomiary wskaźnikowe zanieczyszczenia powietrza dla następujących substancji: dwutlenku siarki SO_2 , dwutlenku azotu NO_2 , pyłu zawieszonego.

Wartości stężeń średniorocznych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce w 2003 r. przedstawione w w/w opracowaniu nie przekraczają:

- dla dwutlenku siarki - 5-6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- dla dwutlenku azotu - 24-30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- dla pyłu zawieszonego PM-10 - 25-30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Opracowanie zawiera również wyniki klasyfikacji stref w poszczególnych rodzajach zanieczyszczeń ze względu na ochronę zdrowia jak również ze względu na ochronę roślin.

4.1.4. Wyniki klasyfikacji stref

4.1.4.1. Wyniki klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia

Dwutlenek siarki

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce w strefie powiatu lubaczowskiego jak i w całym województwie podkarpackim w 2003 roku nie stwierdzono przekroczeń stężeń 24-godzinnym, ani stężeń średniorocznych SO_2 .

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki dla kryterium ochrony zdrowia, strefa powiatu lubaczowskiego, na terenie której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Dwutlenek azotu

Na podstawie analiz wyników pomiarów za 2003 rok nie stwierdzono żadnych przekroczeń stężeń 24-godzinnym dwutlenku azotu na terenie województwa podkarpackiego.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu dla kryterium ochrony zdrowia, strefa powiatu lubaczowskiego, na terenie której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Pył zawieszony PM10

Na podstawie wyników pomiarów uzyskanych z wybranych stacji pomiaru pyłu metodą reflektometryczną za 2003 rok, sporządzono mapę z rozkładem stężeń pyłu na terenie województwa podkarpackiego.

Średnioroczne stężenia pyłu w Gminie Oleszyce nie przekraczają wartości 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia pyłem PM10 dla kryterium ochrony zdrowia, strefa powiatu lubaczowskiego na terenie, której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Benzen

Wyniki stężeń benzenu uzyskano głównie z pomiarów pasywnych. Na terenie Gminy Oleszyce należącej do strefy powiatu lubaczowskiego oszacowane stężenie w roku kalendarzowym dla benzenu wynosi do 1,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia benzenem dla kryterium ochrony zdrowia, strefa powiatu lubaczowskiego, na terenie której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Ołów

Na podstawie pomiarów okresowych w pyłe zawieszonym na stacjach pomiarowych w Przemyśle i Jaśle oszacowano stężenia ołowiu w powietrzu na terenie województwa podkarpackiego jako bardzo niskie.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia ołowiem dla kryterium ochrony zdrowia, strefa powiatu lubaczowskiego, na terenie której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Tlenek węgla

Na podstawie pomiarów ze stacji mobilnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz stacji automatycznej w Sanoku oszacowano stężenia tlenku węgla w poszczególnych strefach na terenie województwa podkarpackiego.

Na podstawie tych pomiarów wszystkie strefy w województwie podkarpackim w tym strefa lubaczowska na terenie, której jest położona Gmina Oleszyce zostały zakwalifikowane pod względem zanieczyszczenia tlenkiem węgla dla kryterium ochrony zdrowia do klasy A.

Ozon

Na podstawie analizy stężeń ozonu ze stacji pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego oraz pomiarów z wykorzystaniem laboratorium mobilnego, wszystkie strefy w województwie podkarpackim w tym strefa lubaczowska na terenie, której jest położona Gmina Oleszyce zostały zakwalifikowane pod względem zanieczyszczenia ozonem dla kryterium ochrony zdrowia do klasy A.

4.1.4.2. Wyniki klasyfikacji ze względu na ochronę roślin

Dwutlenek siarki

Stężenia średnioroczne SO_2 na stacjach spełniających kryteria oceny ustanowione w celu ochrony roślin na terenie województwa podkarpackiego w 2003 roku wynosiły od 1,32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Grabiu do 2,85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Czarnej, co w porównaniu z wartością stężenia dopuszczalnego wynoszącą 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stanowi niewielki procent.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki dla kryterium ochrony roślin, strefa powiatu lubaczowskiego na terenie której, jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Dwutlenek azotu

Wyniki stężeń średniorocznych dla dwutlenku i tlenków azotu na stacjach spełniających kryteria oceny ustanowione w celu ochrony roślin na terenie województwa podkarpackiego w 2003 roku wynosiły od 3,03 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Grabiu do 5,65 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Czarnej, co stanowi niewielki procent wartości stężenia dopuszczalnego.

Wobec powyższego pod względem zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu dla kryterium ochrony roślin, strefa powiatu

lubaczowskiego, na terenie której jest położona Gmina Oleszyce została zakwalifikowana do klasy A.

Ozon

Na podstawie analizy stężeń ozonu ze stacji pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego oraz pomiarów z wykorzystaniem laboratorium mobilnego, wszystkie strefy w województwie podkarpackim w tym strefa lubaczowska na terenie, której jest położona Gmina Oleszyce zostały zakwalifikowane pod względem zanieczyszczenia ozonem dla kryterium ochrony roślin do klasy A.

Stan jakości powietrza w Mieście i Gminie Oleszyce z uwzględnieniem kryterium ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin oraz klasyfikację do strefy przedstawia tabela nr 7.

Tabela 8. Stan jakości powietrza w Mieście i Gminie Oleszyce

Rodzaj zanieczyszczenia	Stężenie średnioroczne ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ze względu na ochronę roślin ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Klasa strefy, nazwa
1	2	3	4	5
Dwutlenek siarki	5,0 - 6,0	30,0	40,0 – roczne	A - strefa lubaczowska
Tlenki azotu	24,0 – 30,0	40,0	40,0	
Pył zaw. PM10	25,0 – 30,0	40,0	-	
Benzen	1,8 - 1,9	5,0	-	

Miasto i Gmina Oleszyce wchodzące w skład strefy lubaczowskiej w kwalifikacji stref, zarówno ze względu na kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin znajduje się w strefie „A”, w której obowiązują najwyższe wymogi dla jakości powietrza. W strefie tej nie występują przekroczenia wartości dopuszczalnej standardów jakości powietrza dla ustalonych kryteriów.

4.1.5. Ocena jakości powietrza w strefie zgodnie z kryteriami dla ochrony zdrowia i roślin – podsumowanie

Zgodnie z kryteriami dla ochrony zdrowia i roślin jakość powietrza atmosferycznego w strefie powiatu lubaczowskiego jest dobra i żadne z zanieczyszczeń zarówno podstawowych jak i specyficznych nie przekracza wartości dopuszczalnej.

Strefa powiatu lubaczowskiego dla każdego zanieczyszczenia osobno i w obu kryteriach (ochrony zdrowia i roślin) została zakwalifikowana do klasy A.

Strefa klasy A uznana jest za najczystsza, gdzie najwyższe stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają dolnego progu oszacowania.

Na jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Oleszyce, coraz bardziej znacząco wpływ zaczyna wywierać emisja komunikacyjna. Brak punktu pomiarowego nie pozwala na jednoznaczne określenie skali zjawiska. Jednakże można przypuszczać, że poza pasem jezdni drogi wojewódzkiej nr 865 Jarosław-Belżec, z uwagi na przejmowanie przez nią ruchu kołowego z przejścia granicznego w Hrebenem, mogą być przekroczone dopuszczalne wielkości stężeń w zakresie dwutlenku azotu.

Ponadto szacuje się, że na terenach miejskich ze znacznym udziałem zabudowy jednorodzinnej, w tym również w Mieście Oleszyce, może być odczuwalne w okresie zimowym zjawisko wzrostu stężeń zanieczyszczeń typowo energetycznych (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla), spowodowane emisją niską. Może to być odczuwalne zwłaszcza w stanach pogody inwersyjnej w terenach o słabym przewietrzaniu. Niestety brak punktu pomiarowego stężeń zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Oleszyce nie pozwala na pełne zweryfikowanie postawione go przypuszczenia.

4.1.6. Chemizm opadów atmosferycznych

Zanieczyszczenie z opadów atmosferycznych wprowadzają do podłoża duże zawartości związków kwasotwórczych (siarki i azotu), biogennych i metali ciężkich powoduje degradację gleb i zakwaszenie wód.

Wraz z opadami atmosferycznymi do gleb i wód powiatu lubaczowskiego wniesionych zostało ponad 4 tys. Mg związków zakwaszających, ponad 2 tys. biogenów oraz ponad 100 Mg metali ciężkich, w tym udział Miasta i Gminy Oleszyce oszacowano w wysokości odpowiednio – 117,7 Mg, 58,9 Mg oraz 2,9 Mg.

4.2. Wody powierzchniowe

4.2.1. Bilans wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe na terenie gminy należą do dorzecza rzeki Lubaczówki, której administratorem jest Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie.

Teren Gminy Oleszyce ma słabo rozwiniętą sieć hydrograficzną, tereny są podmokłe stąd duża ilość rowów melioracyjnych. Wody powierzchniowe stanowią sieć rzek i potoków. Do rzeki Lubaczówki wpadają już poza obszarem gminy po stronie południowo-zachodniej – prawobrzeżne potoki Bachorka i Starsielski, natomiast po stronie wschodniej – potok Przerwa wraz z ciekami bez nazwy.

Wielkość zasobów wód powierzchniowych jest niestabilna, problemem jest też ich dyspozycyjność wynikająca ze zróżnicowania warunków hydrologicznych w poszczególnych latach i dużej zmienności w czasie.

Rzeka Lubaczówka bierze początek na terytorium Ukrainy na Roztoczu Wschodnim. Długość Lubaczówki wynosi 88,2 km, z czego na Ukrainie – ok. 26 km. Powierzchnia zlewni – 822 km² w granicach Polski. W tej powierzchni uwzględniono również jej dopływ Sołotwę. Dolina Lubaczówki jest podmokłą, w wielu miejscach zabagnioną, licznie występują starorzecza i rowy melioracyjne.

Rzeka ta należy do zasobnych w wodę, jednak związane z nią jest zagrożenie powodziowe.

Przepływy charakterystyczne rzeki Lubaczówki w profilu wodowskazowym poniżej Lubaczowa – km 52,2 czyli powyżej Gminy Oleszyce oraz w Zapałowie – km 26,1 tj. poniżej Gminy Oleszyce wynoszą:

Lubaczów:

- średni roczny przepływ (m³/s) - 3,47
- średni niski przepływ (m³/s) - 0,74
- wielka woda Q1% (m³/s) - 122,6

Zapałów:

- średni roczny przepływ (m³/s) - 4,34
- średni niski przepływ (m³/s) - 1,31
- wielka woda Q1% (m³/s) - 154,0

Najwyższe przepływy obserwowane są już od lutego, kiedy zaczyna topnieć śnieg w Kotlinie Sandomierskiej, przy czym maksimum występuje w kwietniu. Najniższe przepływy obserwuje się w jesieni i zimie - większość minimalnych przepływów występuje od września do grudnia.

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce występują dwa rodzaje wezbrań: roztopowe i opadowe. Wezbrania roztopowe, w odróżnieniu od wezbrań opadowych, charakteryzuje niższa kulminacja fal powodziowych i dłuższy czas trwania. Wezbrania opadowe, spowodowane deszczami nawalnymi, powodują szybko przesuujące się kulminacje fal powodziowych.

Wody powierzchniowe nie stanowią źródła zaopatrzenia w wodę mieszkańców Miasta i Gminy Oleszyce.

4.2.2. Jakość wód powierzchniowych

W 2003 roku jakość wód Lubaczówki kontrolowana była na odcinku od granicy z Ukrainą do ujścia rzeki San w dwóch przekrojach: przy granicy z Ukrainą w m. Budomierz oraz poniżej Lubaczowa w miejscowości Szczutków.

Powyżej Gminy Oleszyce tj. poniżej Lubaczowa rzeka prowadzi wody nie odpowiadające normatywowi (NON), ze względu wskaźnik z grupy sanitarnych – miano coli typu kałowego. III klasie czystości odpowiadają wskaźniki fizyko-chemiczne i hydrobiologiczne. W ocenie WIOŚ na jakość wód rzeki Lubaczówki poniżej miasta niekorzystny wpływ wywierają ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni miasta Lubaczowa. W porównaniu z rokiem 2002 nastąpiła poprawa jakości wód poniżej Lubaczowa w zakresie wskaźników fizyko-chemicznych z NON na III klasę, bez zmiany pozostał stan sanitarny jako wody NON.

Stężenie chlorofilu „a” w przekroju poniżej Lubaczowa spełniało wymagania III klasy czystości wód.

Przedstawiona jakość wód rzeki Lubaczówki powyżej Gminy Oleszyce utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat bez zmian, czyli jej wody nie odpowiadają normatywowi od 2000 roku i wcześniej.

Poniżej Gminy Oleszyce brak jest badań. Rzeka Lubaczówka jest badana dopiero przy ujściu do Sanu tj. po ok. 52,2 km.

Pozostałe rzeki i potoki w granicach Gminy Oleszyce nie są badane.

4.3. Wody podziemne – zasoby

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych możliwe do wykorzystania dla celów gospodarczych i mające największe znaczenie związane są z wielkimi jednostkami geologicznymi, stanowiącymi jednocześnie regiony hydrologiczne.

Na terenie Gminy Oleszyce warunki gruntowe związane są z jednym poziomem wód czwartorzędowych o zwierciadle swobodnym w pakiecie utworów pylasto-piaszczystych. Czwartorzęd na terenie gminy jest mało zróżnicowany pod względem geologicznym. Na większości obszaru wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia antropogeniczne, głównie z powodu braku naturalnych warstw posiadających właściwości izolacyjne od wpływów z powierzchni ziemi.

Na terenie gminy obszary o największych miąższościach czwartorzędu i warunkach hydrogeologicznych to rejon Suche Woli 30-45m., Stare Siolo 18-20m., Nowa Grobla 20-24m. Na terenie Miasta Oleszyce stwierdzono miąższość czwartorzędu od 12,5 do 19,1m. oraz wydajności studni od 3 – 13m³/h.

Większość zasobów wodnych znajduje się w Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP), które powinny być objęte najwyższą formą ochrony (ONO) lub wysoką ochroną (OWO).

Udokumentowane zasoby wód podziemnych miasta i Gminy Oleszyce związane są z GZWP nr 428 – „Dolina Kopalna Biłgoraj – Lubaczów” o powierzchni 376 km² i zasobach szacowanych na 38 tys. m³/d w utworach czwartorzędowych z warstwą wodonośną na głębokości 10 - 65 m. W granicach Gminy Oleszyce obszar GZWP nr 428 znajduje się w południowo-wschodniej części i zajmuje ok. 13 km² powierzchni gminy, czyli ok. 4,5% powierzchni całego zbiornika.

Granice i zasoby wodne zbiornika zatwierdzone są decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, natomiast strefa ochronna zbiornika jest zatwierdzona decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19.02.1997 r. znak: KDH1/013/6018/97.

W granicach Gminy Oleszyce GZWP nr 428 wraz ze strefą ochronną zajmuje ok. 28 km², co stanowi ok. 18,5% obszaru gminy i ok. 6% pow. całego zbiornika razem ze strefą.

W granicach zbiornika występują dwa poziomy wodonośne:

I. na głębokości 1–2m od powierzchni terenu o swobodnym zwierciadle wody,

II. na głębokości 10m od powierzchni terenu o napiętym zwierciadle wody, które stabilizuje się na poziomie zwierciadła I poziomu wodonośnego, czyli 1–2m od powierzchni terenu.

2. Dane odnośnie poziomów wodonośnych wynikające z dokumentacji hydrogeologicznej GZWP Nr 428 wskazują, na kontakt hydrauliczny między dwoma wymienionymi poziomami wodonośnymi.

Zbiornik ten obejmuje oprócz Gminy Oleszyce Gminy Cieszanów i Stary Dzików oraz teren Miasta Lubaczowa.

4.3.1. Jakość wód podziemnych

Jakość wód podziemnych kontrolowana jest od 1991 roku, w ramach sieci krajowej monitoringu przez Państwowy Instytut Geologiczny. Zadaniem sieci jest stała kontrola jakości wód

podziemnych we wszystkich poziomach użytkowania poza oddziaływaniem lokalnych źródeł zanieczyszczeń oraz śledzenie zmian chemizmu wód podziemnych i sygnalizacja zagrożeń. Na terenie miasta i Gminy Oleszyce nie są prowadzone badania jakości wód podziemnych.

Krajowy monitoring jakości wód podziemnych nie uwzględnia stanowiska kontrolnego w granicach wymienionego zbiornika, stąd brak aktualnych danych o ich jakości. Dane z tego zakresu podaje się w oparciu o materiały do strefy ochronnej GZWP Nr 428. Wg tych materiałów jakość wód zbiornika generalnie spełnia wymogi I i II klasy jakości. W rejonie miasta i Gminy Oleszyce w wodzie podziemnej występują przekroczenia w azotanach i azotynach, które wskazują na lokalne antropogeniczne źródła ich zanieczyszczenia.

4.4. Gospodarka wodna i ściekowa

4.4.1. Zaopatrzenie ludności w wodę

Obszar Miasta i Gminy Oleszyce zaopatrywany jest w wodę systemem wodociągów komunalnych z 4 głównych ujęć wody zlokalizowanych w miejscowościach: Sucha Wola, Stare Sioło, Bukowina (na terenie gminy Laszki) oraz Załuże (gmina Lubaczów) Część podmiotów gospodarczych korzysta z własnych ujęć wód podziemnych. Dane odnośnie zużycia wody podaje się na podstawie informacji użytkownika ujęcia wody.

Tabela 9. Wydajność istniejących ujęć oraz procent zaspokojenia potrzeb w Mieście i Gminie Oleszyce

Lp.	Miejscowość, Gmina	Wydajność ujęć wód wglębnych (m ³ /h)	Zapotrzebowanie Q _{max} (wskaźniki zużycia wody m ³ /d)	% zaspokojenia potrzeb	Faktyczne jednostkowe zużycie wody m ³ /Mk/d
1	2	3	4	5	6
1.	Sucha Wola	128,0	481,6	98,0	101,0 dm ³ /Mk/d
2.	Stare Sioło	69,0	182,9		
3.	Ujęcia spoza gminy		34,0		

Wodociągi Miasta i Gminy Oleszyce zasilane są z ujęć wód podziemnych. Jakość wody uzdatnionej w wodociągach i koszty uzdatniania zależą od jakości wody surowej. Dla poprawy jakości ważne jest tworzenie stref ochrony bezpośredniej i pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej wokół ujęć wody.

Najważniejszym i największym ujęciem dla Gminy Oleszyce jest ujęcie w Suchej Woli, które zaopatruje Miasto Oleszyce, oraz wsie: Suchą Wolę, Borchów, Hurcze, (Gmina Laszki), Stare Oleszyce i Lubomierz.

Ujęcie w Starym Siole zaopatruje wsie Stare Sioło-Kolonia, Stare Sioło –Zalesie, Lipina, Zabiąta i Uszkowce. Ujęcia spoza gminy to w Bukowinie zaopatruje miejscowość – Nową Groblę oraz ujęcie w Załużu – sołectwo Futory.

W 2003 roku w Mieście i Gminie Oleszyce zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych i przez podmioty gospodarcze wyniosło 255,0 dam³, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało – 36,88m³/rok.

Tabela 10. Zużycie wody z wodociągów w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 r.

Miasto i gmina	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
1	2	3
M.i G. Oleszyce	255,0	36,88

Miasto i Gmina Oleszyce zakończyło wodociągowanie miejscowości i dlatego nie występuje zapotrzebowanie na budowę nowych ujęć wody, natomiast występuje potrzeba modernizacji istniejących urządzeń i obiektów służących do poboru wody oraz budowy sieci i obiektów kanalizacyjnych.

4.4.2. Gospodarka ściekowa

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych o wyraźnie antropogenicznym charakterze są

ścieki komunalne i przemysłowe. Znaczący wpływ mają również spływy powierzchniowe, szczególnie z terenów stanowiących grunty orne.

Według danych użytkownika oczyszczalni ścieków w Oleszycach, emisja ścieków komunalnych i przemysłowych do wód powierzchniowych w 2003 r. wyniosła 131,6 dm³. Obecnie Gmina Oleszyce nie odprowadza nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych.

Tabela 11. Stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Mieście i Gminie Oleszyce

Miasto	Sieć w km		Podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Stopień zwodociągowania/skanalizowania
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowa	kanalizacyjna	
1	2	3	4	5	6
M. i Gm. Oleszyce	64,1	32,6	1750	1120	100%/60%

W ostatnich latach nastąpiła tendencja zmniejszania się w Gminie Oleszyce ilości ścieków wymagających oczyszczenia. Jest ona wynikiem nie tylko budowy nowych odcinków sieci kanalizacyjnej i podłączeń do tej sieci. Tendencja ta jest wynikiem również racjonalizacji zużycia wody na cele produkcyjne oraz w gospodarstwach domowych, wymuszonej przez instrumenty prawno-ekonomiczne, upowszechniania

pomiaru zużycia wody oraz wprowadzania zamkniętych obiegów wodnych.

Spośród 4 funkcjonujących oczyszczalni na terenie Gminy Oleszyce, tylko jedna nie wymagała modernizacji i jej stan techniczny był bardzo dobry, natomiast stan techniczny pozostałych trzech był niezadowolający. Problemem jest również brak magistrali przesyłowych uniemożliwiających doprowadzanie wszystkich ścieków do oczyszczalni.

Tabela 12. Gospodarka ściekowa w Mieście i Gminie Oleszyce

Oczyszczalnia ścieków					
Typ	Max. przepustowość w m ³ /d	Stan techniczny	Ilość odprowadzan. ścieków w m ³ /d	Liczba obsługiwanych domostw	Liczba obsługiwanych mieszkańców
1	2	3	4	5	6
Mech-Biolog (Hydrowit Si)	900	bardzo dobry	301,0	587	2855
Stawy biologiczne	102	dostateczny	90	295	1133
Sucha Wola – osadnik Imhoffa	35	dostateczny	11,0	15	90
Stare Sioło – osadnik gnilny	17,5	zły	5,5	11	80

Z danych zawartych w tabeli wynika, że do kanalizacji jest włączonych ok 60% mieszkańców. W dalszym ciągu bez kanalizacji pozostają sołectwa: Stare Sioło, Zabiała, Uszkowce, Futory, Nowa Grobla, a brak sieci kanalizacyjnej wraz z urządzeniami (przepompowni) uniemożliwiają pełne wykorzystanie przepustowości oczyszczalni.

4.5. Gleby

4.5.1. Rodzaje gleb

Gleby Miasta i Gminy Oleszyce charakteryzuje zmienność typologiczna związana z budową geologiczną, morfologią terenu, stosunkami wodnymi, charakterem szaty roślinnej oraz działalnością człowieka.

Warunki glebowe na obszarze gminy należą do jednych z lepszych, przy czym najlepsze gleby znajdują się w centralnej i północno wschodniej części gminy. Obszary te nadają się pod

uprawę prawie wszystkich rodzajów zbóż oraz pod sadownictwo i warzywnictwo i obejmują rejon Miasta Oleszyce, Stare Oleszyce, Futory i Borchów.

W zachodniej części gminy na terenie sołectwa Sucha Wola występują gleby zaliczane wg przydatności rolniczej do IV kategorii, nadające się pod uprawę zbóż, roślin okopowych, pastewnych i przemysłowych. W południowej części gminy w rejonie sołectwa nowa Grobla dominują gleby zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej, lekkie w uprawie, ale okresowo za suche lub za mokre, nadające się po uprawę żyta i roślin strączkowych.

Na terenie gminy brak gruntów o najwyższych klasach, dominują grunty III i IV kl. zajmując 83,47% z ogółu gruntów rolnych – 6010 ha. Grunty o klasach niższych V-VI zajmują 15,55% ogólnej powierzchni gruntów rolnych w gminie – 1120 ha.

Ze względu na przydatność rolniczą gleby w tym rejonie zalicza się do kompleksu żyniego dobrego i słabego a wg klasyfikacji bonitacyjnej do III i IV klasy.

4.5.2. Zakwaszenie gleb

Kwasowość – ważny wskaźnik degradacji gleb uprawnych powodowana jest głównie przez naturalne czynniki klimatyczno-glebowe i zanieczyszczenia kwasotwórcze oraz niewłaściwe nawożenie mineralne. Większość gleb użytkowanych rolniczo w powiecie lubaczowskim wykazuje odczyn kwaśny. Przez analogię można przyjąć, że ta tendencja dotyczy również gleb w granicach Miasta i Gminy Oleszyce. Nadmierna kwasowość gleb powoduje obniżanie ich produktywności i sprzyja migracji zanieczyszczeń w środowisku.

4.5.3. Erozja gleb

Wartość użytkowa gruntów ornych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce zostaje obniżona przez występującą erozję wodno powierzchniową. Ze względu na warunki fizjograficzne a zwłaszcza powierzchnię w miarę wyrównaną na terenie gminy nasilenie procesów denudacyjnych (spłukiwanie i erozja liniowa) jest niewielkie, dlatego ilość gleb ulegających erozji jest nieznaczna.

4.5.4. Zanieczyszczenie gleb

Gleby Miasta i Gminy Oleszyce ze względu na zawartość metali ciężkich nie wykazują zanieczyszczenia. Niewielkie skażenie może występować okresowo przy drodze wojewódzkiej Bełzec-Narol-Cieszanów-Oleszyce-Jarosław.

Stopień zanieczyszczenia chemicznego gleb Gminy Oleszyce jest niewielki. Na obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy nie stwierdza się znaczącego wpływu emisji przemysłowych na poziom zawartości metali ciężkich i aktywność promieniotwórczą w glebie.

Wśród zanieczyszczeń wyraźnie dominują zanieczyszczenia liniowe wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Emisja zanieczyszczeń przemysłowych z uwagi na brak większych zakładów przemysłowych praktycznie nie odgrywa żadnej roli, jak również i ze składowiska odpadów komunalnych.

4.5.5. Dewastacja gruntów

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce wymaga rekultywacji teren składowiska odpadów komunalnych w sołectwie Futory o powierzchni 1,60 ha. Oprócz wymienionego obiektu, nie występują tereny zdewastowane wymagające rekultywacji.

Prawo ochrony środowiska nakłada na starostów obowiązek prowadzenia corocznego rejestru zawierającego informacje o przekroczeniach standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę. W wymienionym rejestrze brak jest obszarów z terenu Miasta i Gminy Oleszyce.

4.5.6. Struktura użytkowania gruntów

Według stanu na 2003 rok znaczna powierzchnia gminy użytkowana jest jako grunty orne. Powierzchnia użytków rolnych Gminy Oleszyce wynosiła 6 959 ha, co stanowiło 45,82% powierzchni całej gminy. W strukturze użytkowania gruntów rolnych w gminie 64,33% stanowią grunty orne (4 477 ha), sady 0,91% (63 ha), użytki zielone 34,76% (2 419 ha).

Lasy i grunty leśne zajmują – 7 238 ha, co stanowi ok. 47,66% powierzchni całej gminy.

Wartość przyrodnicza gleb występujących na terenie Miasta i Gminy Oleszyce jest wysoka, a małe zanieczyszczenie powoduje, że stan środowiska naturalnego jest dobry. Takie warunki środowiska naturalnego pozwalają na uprawę roślin zbożowych, które dominują w strukturze produkcji roślinnej. Najczęściej uprawianym zbożem w gminie jest pszenica stanowiąca 47% wszystkich zasiewów gminnych.

Gospodarka zwierzęca gminy charakteryzuje się regresem chowu bydła mlecznego oraz niekomercyjnym charakterem jego hodowli i trzody chlewnej.

Negatywny wpływ na kształt obecnej struktury obszarowej gospodarstw wywiera duże rozproszenie rozłogu gospodarstw. Miasto i Gmina Oleszyce charakteryzuje się najmniejszymi w powiecie średnimi powierzchniami gospodarstw rolnych. Przeciętne powierzchnia gospodarstwa rolnego w mieście wynosi 4,9 ha, a na terenach wiejskich 5,4 ha. W strukturze ich powierzchni przeważają grunty orne i łąki.

Ponad 44% stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha. W większości gospodarstw produkcja ma wszechstronny i nie wyspecjalizowany charakter.

4.6. Surowce mineralne i kopaliny

Złoża surowców mineralnych występujących na terenie Miasta i Gminy Oleszyce obejmują jedną zasadniczą grupę - surowce skalne.

4.6.1. Złoża surowców skalnych

W granicach administracyjnych Miasta i Gminy Oleszyce znajdują się nierozpoznane złoża ilów oraz piasków polodowcowych. Udokumentowane złoża piasków kwarcowych na terenie gminy występują w miejscowościach Nowa Grobla o zasobach szacowanych na 2190,0 tys. ton, natomiast w sołectwie Futory występują surowce ilaste ceramiki budowlanej o zasobach 80,0 tys. ton.

Część obszaru górniczego gazu „Uszkowce-1” przypada na teren Miasta i Gminy Oleszyce i obejmuje miejscowości Zabiała-Uszkowce-Stare Oleszyce-Oleszyce-Borchów.

4.6.2. Ochrona zasobów złóż kopalin

W celu ochrony istniejących złóż kopalin oraz zabezpieczenia ich przed rabunkowym i niekontrolowanym wydobyciem, na wydobywanie kopalin ze złóż udzielane są koncesje.

Obszar Górniczy gazu „Uszkowce-1” został ustanowiony decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 lipca 1994 r. – znak Gosm/1533/C/94 o łącznej powierzchni 5 908 ha.

Na eksploatację surowców skalnych i kopalin wydane są koncesje.

4.7. Lasy

4.7.1. Funkcje lasów

Lasy stanowią główny czynnik równowagi ekologicznej, siedlisko większości gatunków roślin i zwierząt oraz warunkują zachowanie życia i rozwoju cywilizacyjnego. Trzy główne funkcje lasów to:

1) ekologiczna (ochronna) – las reguluje stosunki wodne poprzez retencję zmniejszając zagrożenie powodziowe i łagodząc okresowe niedobory wód, równocześnie reguluje klimat, ogranicza efekt cieplarniany; rośliny redukują zanieczyszczenia

powietrza a przez to poprawiają warunki zdrowotne społeczeństwa, zabezpiecza bogactwo spuścizny przyrodniczej,

2) produkcyjna – produkcja drewna, warunkująca rozwój wielu branż gospodarki,

3) społeczna – zapewnienie miejsc pracy, las to teren wypoczynku, turystyki i rekreacji, służy rozwojowi i kultury oraz edukacji ekologicznej.

4.7.2. Charakterystyka stanu zasobów

W granicach administracyjnych Miasta i Gminy Oleszyce lasy zajmują duże powierzchnie i są największym bogactwem naturalnym gminy. Kompleksy leśne porastające jej obszar należą

do Lasów Sieniawskich, ciągnących się pasem spod Tarnobrodu w woj. lubelskim, aż po granicę państwa z Ukrainą w rejonie Wielkich Oczu. Łączna powierzchnia lasów w gminie wynosi – 7 238 ha co stanowi ok. 47,66% powierzchni całej gminy. Są to lasy należące zarówno do Skarbu Państwa, jak i do prywatnych właścicieli. Główny kompleks leśny stanowi własność Skarbu Państwa, natomiast tereny małych zalesień (w większości samosiewy) stanowią własność gminy i osób prywatnych.

Pod względem administracyjno-gospodarczym lasy państwowe gminy wchodzą w skład trzech Nadleśnictw: Oleszyce, Lubaczów i Radymno. Najwięcej lasów znajduje się w Nadleśnictwie Oleszyce obejmującym na terenie gminy 9 leśnictw: Futory, Podlisze, Zabiała, Miłków, Stare Sioło, Lipina, Kozaki, Sucha Wola i Kolonia.

Tabela 13. Lesistość Miasta i Gminy Oleszyce

Lp.	Miasto i Gmina	Powierzchnia gruntów leśnych w ha	Lesistość w %
1	2	3	4
1.	Oleszyce	7 238	47,66

Blisko połowa lasów Nadleśnictwa Oleszyce zaliczona została do lasów ochronnych. Uwzględniając kategorię ochronności wyróżnić tu można lasy wodochronne, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, drzewostany nasienne oraz lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności.

4.7.3. Zagrożenia, stan sanitarny i zdrowotny lasów

Głównymi zagrożeniami dla zasobów leśnych Miasta i Gminy Oleszyce są:

- czynniki naturalne – obniżenie poziomu wód gruntowych wywołane deficytem opadów, wiatr i śnieg osłabiające drzewa i zwiększające ich podatność na ataki szkodników i choroby, a także susze w zasadniczy sposób zwiększające zagrożenia lasów pożarami;
- czynniki pochodzenia antropogenicznego – skażenia atmosfery stymulujące globalne zmiany klimatu, zakwaszenie gleb i toksyczne działanie zanieczyszczeń sprzyjające występowaniu szkodników i lokalnie powodujące zamieranie lasów. Za najgroźniejsze uznaje się nadmierne zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki, tlenkami azotu, fluorem i pyłami.

Negatywnym czynnikiem dla lasów jest nierównomierna przestrzenna struktura lasów, różnicująca korzystnie krajobraz, lecz powodująca zwiększanie negatywnych presji oraz utrudniająca zarządzanie.

4.8. Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo - kulturowych

4.8.1. Walory przyrodnicze

Walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy Oleszyce, zróżnicowanie rzeźby terenu oraz bogactwo świata roślin i zwierząt zdecydowały o utworzeniu na jej terenie obszarów chronionych. Środowisko przyrodnicze Miasta i Gminy Oleszyce jest dobrze zachowane, a na terenie Nadleśnictwa Oleszyce znajdują się miejsca, które uznano za użytki ekologiczne.

4.8.2. Walory krajobrazowo-kulturowe

Obszary Chronionego Krajobrazu

Część obszaru Mminy Oleszyce objęta jest ochroną w ramach Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Granica obszaru chronionego biegnie drogą Jarosław - Bełzec, a dalej obrzeżem lasów po zachodniej stronie sołectwa Stare Sioło PGR i Stare Sioło, przechodząc w kierunku północnym na teren gminy Stary Dzików. W granicach Miasta i Gminy Oleszyce SOChK zajmuje ok. 18% powierzchni gminy.

Celem obszaru jest zapewnienie warunków do utrzymania równowagi przyrodniczej, ochrony walorów krajobrazowych, dóbr kultury oraz warunków klimatycznych właściwego powiązania funkcji krajobrazowo-przyrodniczych z zagospodarowaniem obszarów.

Użytki ekologiczne

W Gminie Oleszyce na gruntach Skarbu Państwa będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Oleszyce znajdują się miejsca, które uchwałą Rady Miejskiej Nr XI/90/03 z dnia 28 października 2003 r. uznano za użytki ekologiczne. Użytki ekologiczne znajdują się w miejscowości Sucha Wola oraz Nowa Grobla, zajmując łączną pow. 49,81 ha, co stanowi 0,33% ogólnej powierzchni gminy.

1) Użytki na terenie sołectwa Sucha Wola

- „Ogrody Suchowolskie” – położone na terenie wsi Sucha Wola o pow. 8,05 ha stanowiący bagno-nie użytek trwały, posiadający właściwości retencyjne, wchodzący w skład lasów wodochronnych Nadleśnictwa Oleszyce,

- „Nad Machorką” – położony we wsi Sucha Wola

2) Użytki na terenie sołectwa Nowa Grobla

- „Topielce” – o pow. 7,03 ha stanowiący bagno-nie użytek trwały, posiadający właściwości retencyjne, torfowiska niskie o ciekawej roślinności bagiennej i bogatym świecie zwierząt,

- „Borów Staw” – o pow. 18,30 ha stanowiący teren płaski o słabym odpływie porośnięty roślinnością bagienną oraz osiką, sosną, brzozą o niskim przyroście – teren niedostępny, miejsce rozrodu i bytowania licznych gatunków zwierząt,
  - „Nad Kanałem” – o pow. 9,13 ha stanowiący obszar z ciekawą roślinnością na glebie torfowej torfowisk niskich, teren wilgotny, miejsce rozrodu i bytowania licznych gatunków zwierząt,
  - „Kozackie Bagno” – o pow. 7,30 ha, stanowiący teren niedostępny, porośnięty roślinnością charakterystyczną dla siedlisk wilgotnych i bagiennych o wysokich walorach krajobrazowych. Liczne ślady bytowania wielu gatunków zwierząt oraz miejsc ich rozrodu
  - „Kozaki” oraz „Nad Rzeczką”
- 3) Użytki ekologiczne na terenie sołectwa Stare Oleszyce
- „Kosów Staw” i „Źródła rzeki Przerwy
- 4) Użytki ekologiczne na terenie sołectwa Stare Sioło
- „Przydrożne” i „Grobelne”.

Pomniki przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Oleszyce znajdują się pomniki przyrody zlokalizowane w Leśnictwach Futory oraz Stare Sioło i obejmują okazy starodrzewia w formie grup drzew, szpalerów i pojedynczych okazów w ilości 5 szt.

Walory historyczne i krajobrazowo-kulturowe

Miasto i Gmina Oleszyce obfituje w cenne zasoby kulturowe. Na jego obszarze zachowały się liczne obiekty i zespoły zabytkowe. Należą do nich zabytkowy kościół rzymskokatolicki z XVI, cerkwie greko-katolickie z XIX i XX, oraz cmentarze katolickie, żydowskie, przycerkiewne, będące dowodem wielowiekowej tradycji oraz zróżnicowanych wpływów religijnych. Warta zwiedzenia jest również zabytkowa kapliczka oraz lipa zasadzona przez Jana III Sobieskiego w Mieście Oleszyce i inne.

Wszystkie obiekty wraz z przyrodniczym otoczeniem stanowią o niezwykle cennej i unikatowej wartości tego krajobrazu. Do najciekawszych zabytków kulturowych Miasta i Gminy Oleszyce należą:

Borchów,

- Cerkiew gr.-kat., pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, drewn., 1700,
- Dzwonnica cerkiewna, mur., XIX/XX w.
- Dom nr 55, drewn., 1910

Futory,

- Dom nr 84B, drewn., 1936

Lipina

- Kapliczka, mur., k. XIX w.
- Kapliczka, mur., lata 30-te XX w.

Lubomierz

- Zespół folwarczny - stajnia, mur., 2 poł. XIX w.
- Zespół folwarczny - stodoła, mur., 2 poł. XIX w.

Oleszyce

- Układ urbanistyczny,
- Zespół kościelny - kościół pw. NMP, mur., 1517,
- Zespół kościelny - dzwonnica, mur., XVIII w.
- Zespół kościelny - brama w ogrodzeniu, mur., 1 poł. XIX w.
- Plebania rz. kat., mur., ok. 1844,
- Cerkiew gr.-kat. pw. św. Onufrego, mur., 1809,
- Kapliczka, mur., 2 poł. XIX w.,
- Ratusz, mur., 1727,
- Szkoła Parafialna, mur., 1842,
- Zespół pałacowy- pozostałości-pałac, mur., 1 poł. XIX w.,
- Zespół pałacowy - pozostałości- oficyna, mur., XVIII/XIX w.,
- Zespół pałacowy - pozostałości - oficyna, mur., zap. XIX w.,
- Zespół pałacowy - pozostałości fortyfikacji bastionowych, ziemn., XVII w.
- Zespół pałacowy-pozostałości park, XIX w.

Oleszyce Stare

- Cerkiew gr. kat. pw. Opieki NMP, mur., XIX/XX w.
- Dzwonnica cerkiewna, mur., XIX/XX w.

Oleszyce Stare-Wola

- Cerkiew gr. kat. pw. Opieki NMP, drewn., XVIII w.
- Dzwonnica cerkiewna, drewn., XVIII w.
- D. klasztor, mur., 1855
- Dom nr 4, drewn., 1934,
- Dom nr 76, drewn., 1935

Stare Sioło

- Cerkiew gr. kat. p.w. św. Kosmy i Damiana, drewn., 1844 r.
- Krzyż przydrożny, mur., lata 20-te XX w.
- Krzyż przydrożny gr. kat. żel. k. XIX w.

4.9. Hałas

Hałasem nazywamy drgania rozprzestrzeniające się w postaci fali akustycznej o częstotliwościach i natężeniu

stwarzającym uciążliwość dla ludzi i środowiska. Natężenie hałasu określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach (dB).

Klimat akustyczny określa się równoważnym poziomem dźwięku A. Poziom ten jest określany jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Otrzymaną w ten sposób wielkość określa się jako poziom hałasu w środowisku i nazywa klimatem akustycznym. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest z czasem jego trwania. Przenikający do środowiska hałas w zależności od jego natężenia może być uciążliwy, czyli utrudniający życie, dokuczliwy, czyli powodujący szkodliwą

uciążliwość oraz szkodliwy, gdy jego wartość przekracza dopuszczalny poziom tzw. poziom progowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu określone przez aktualnie obowiązujące przepisy są zróżnicowane w zależności od przeznaczenia terenu, pory jego oddziaływania (pora dzienna, pora nocna).

Najbardziej rygorystyczne normy dotyczą terenów zabudowy szpitalnej, sanatoryjnej i domów opieki społecznej, terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych poza miastem, następnie terenów zabudowy mieszkalnej.

Tabela 14. Uciążliwości dla terenów mieszkaniowych w oparciu o w/w normę

Lp.	Opis	Poziom L_{Aeq} (dB)	
		dzień	noc
1	2	3	4
1	całkowity komfort akustyczny	< 50	< 40
2	przeciętny komfort akustyczny	50 – 60	40 – 50
3	przeciętne zagrożenie hałasem	60 – 70	50 – 60
4	znaczne zagrożenie hałasem	> 70	> 60

Ostatnie badania w Polsce przeprowadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska oraz specjalistyczne instytuty zajmujące się akustyką środowiska wskazują na poszerzanie obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym.

Miasto i Gmina Oleszyce, podobnie jak województwo podkarpackie należy do średnio zagrożonych hałasem. Na terenie gminy największe zagrożenie hałasem występuje ze strony hałasu drogowego, następnie przemysłowego i kolejowego.

4.9.1. Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny jest dominującym źródłem zakłóceń klimatu akustycznego środowiska. Na znaczne pogorszenie klimatu akustycznego wzdłuż tras komunikacyjnych ma wpływ gwałtowny rozwój motoryzacji w ostatnim dziesięcioleciu i związany z tym wzrost natężenia ruchu. Podstawowymi czynnikami decydującymi o poziomie hałasu drogowego są:

- natężenie ruchu pojazdów w tym procentowy udział pojazdów ciężkich w potoku ruchu,
- stan techniczny nawierzchni.

Prowadzone badania klimatu akustycznego wykazały znaczne przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu w środowisku, zarówno w bezpośrednim sąsiedztwie dróg, jak i przy zabudowie mieszkaniowej, zlokalizowanej wzdłuż tras komunikacyjnych w terenach miejskich.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 9 stycznia 2002 r. wydanym przez Ministra Środowiska w sprawie wartości progowej hałasu dla terenu zabudowy mieszkaniowej wartość progowa poziomu hałasu wynosi 75 dB w porze dziennej i 67 dB w porze nocnej.

W Gminie Oleszyce systematyczny lub okresowy monitoring poziomu hałasu wzdłuż głównych tras komunikacyjnych nie jest prowadzony.

4.9.2. Hałas kolejowy

Wielkość i zasięg oddziaływania hałasu kolejowego zależy od częstotliwości kursowania, prędkości trakcyjnej, płynności ruchu, stanu technicznego nawierzchni torowej, topografii terenu oraz od charakteru zabudowy i jej odległości od skrajnego toru. Dla linii kolejowych przebiegających przez miasto badania akustyczne hałasu kolejowego nie były przeprowadzane.

Ze względu na tendencją malejącą kursowania pociągów i już wprowadzone ograniczenia liczby kursujących pociągów, linie kolejowe nie należą do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach gminy i powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Stan ten może ulec zmianie w związku z polityką transportową Państwa, która zakłada zmianę struktury gałęziowej polskiego transportu polegającą na ograniczeniu transportu samochodowego (głównie ciężarowego) na rzecz promocji kolei.

4.9.3. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy jest odczuwalny jako jeden z najbardziej uciążliwych w środowisku. Z hałasem tym związana jest eksploatacja źródeł o charakterze ciągłym, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego. Najbardziej uciążliwymi źródłami hałasu są zakłady przemysłowe, wokół których często powstawały osiedla mieszkaniowe. Powstaje również wiele małych zakładów typu rzemieślniczego i usługowego uruchamianych w budynkach mieszkalnych z równoczesną instalacją źródeł hałasu przemysłowego.

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce nie ma dużych zakładów przemysłowych, a w otoczeniu tych mniejszych nie ma skupisk ludności.

Analizując dane z poprzednich lat można stwierdzić, iż stan zagrożenia hałasem przemysłowym ulega zmianom, co wiąże się ze zmianami w gospodarce. Wynikiem przeobrażeń w gospodarce jest wzrost zagrożenia hałasem ze strony niewielkich zakładów produkcyjnych, usługowych, gastronomicznych. Emitują one hałas o niewysokim poziomie i niewielkim zasięgu oddziaływania, często o nieznacznym przekroczeniach norm. Są one jednak przyczyną częstych interwencji z uwagi na niewłaściwą lokalizację, powodującą lokalną uciążliwość akustyczną.

Podmiot prowadzący działalność gospodarczą powodującą hałas uciążliwy dla ludzi i środowiska jest zobowiązany zastosować rozwiązania techniczne ograniczające przenikanie hałasu do otoczenia.

4.10. Poważne awarie

Największym zagrożeniem dla środowiska mogą być sytuacje awaryjne, wypadki, katastrofy. Zgodnie z ustawą z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558), klęska żywiołowa to katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

4.10.1. Poważne awarie przemysłowe

Przewozy ładunków niebezpiecznych

Głównymi trasami drogowymi i kolejowymi, przewożone są ładunki substancji niebezpiecznych. W czasie przewozów może dojść do kolizji pojazdów połączonym z uwolnieniem się ładunków niebezpiecznych. Mogą one spowodować lokalne zniszczenie lub skażenie środowiska oraz zagrozić życiu i zdrowiu ludzi.

Najwięcej zdarzeń związanych z nadzwyczajnym zagrożeniem środowiska powstało dotychczas podczas transportu drogowego substancji ropopochodnych. Przeprowadzone przez WIOŚ badania wykazują skuteczność w usuwaniu substancji ropopochodnych z gruntu, a tym samym substancje te nie przedostają się do wód płynących, do ziemi a w następstwie do wód podziemnych, oraz nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla roślin i zwierząt.

W 2001 r. WIOŚ, Policja i PSP prowadziły wspólne kontrole transportu drogowego pod kryptonimem „Niebezpieczne przewozy”. Stan techniczny skontrolowanych pojazdów był dobry, a kierowcy wykazywali znajomość instrukcji bezpieczeństwa.

Awarie w zakładach przemysłowych

Awaria techniczna to gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości. Poważny problem środowiska stanowią chemiczne substancje niebezpieczne.

WIOŚ i Państwowa Straż Pożarna kontrolują jednostki, których działalność może stanowić zagrożenie dla środowiska. W wyniku kontroli aktualizowany jest rejestr potencjalnych sprawców nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r., w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których stosowanie w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku, albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, na terenie Miasta i Gminy Oleszyce nie występują obiekty zaliczone do tej kategorii.

4.10.2. Katastrofy naturalne

Katastrofa naturalna to zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu.

Zagrożenia powodziowe

Rzeka Lubaczówka w granicach gminy stwarza zagrożenie powodziowe. Jako korzystne należy odnotować brak zabudowy mieszkalnej w obszarze narażonym na niebezpieczeństwo powodzi. W granicach gminy rzeki Przerwa oraz potoki Bachorka i Starosielski nie posiadają większych rozmiarów. Są to rzeki małe, których źródła i ujścia znajdują się poza granicą gminy. Z tego względu teren Gminy Oleszyce, jeżeli jest zagrożony wodami powodziowymi to o niewielkich rozmiarach. Jako korzystne należy odnotować również występowanie zabudowy mieszkaniowej w pewnej odległości od koryt rzek i potoków, co chroni je przed wodami powodziowymi. Większe zagrożenie może być związane z doliną rzeki Lubaczówki, która zbiera wymienione dopływy.

Prace regulacyjne w latach 60-tych i 70-tych wykonano na rzekach Przerwa o dł. 6,56 km, Bachorka na dł. – 5,0 km Brak należytych prac konserwacyjnych sprawia, że urządzenia zwłaszcza starsze ulegają zamuleniu i zarostaniu. Powoduje to duże straty w infrastrukturze rzecznej.

Duża powierzchnia terenów podmokłych zadecydowała o przeprowadzeniu w latach 70-tych i 80-tych prac melioracyjnych, polegających głównie na odwadnianiu. Łącznie meliorowanych zostało 2 477 ha, co stanowi 34,4% gruntów rolnych. Urządzenia melioracyjne w granicach gminy to powierzchnie zdrenowane oraz rowy należące do urządzeń melioracji szczegółowych o długości – 108,1 km Ich stan ocenia się jako średni, ponieważ część z nich nie jest konserwowana i ulega naturalnemu procesowi dekapitalizacji.

Rejony występowania obszarów zagrożonych powodzią obrazuje załącznik graficzny do Programu.

Osuwiska

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce osuwiska nie występują.

Huragany

Huragany, określane są jako wiatry wiejące z prędkością powyżej 35m/s (12 w skali Beauforta), występują w Gminie Oleszyce sporadycznie.

Odmianą huraganów w Polsce są występujące sporadycznie trąby powietrzne o zasięgu oddziaływania kilkudziesięciu metrów i na długości do kilku km. Huragany według wieloletnich obserwacji stacji synoptycznych na terenie miasta Lubaczowa nie występują.

Szczególną formą huraganu są wiatry halne wiejące z południa.

Gradobicia

Gradobicia, czyli intensywne opady gradu najczęściej w połączeniu z burzami, także występują sporadycznie w Gminie Oleszyce, powodując skutki o rozmiarach klęski żywiołowej na obszarach do 1 km².

Susze

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce jak i całego powiatu lubaczowskiego to zagrożenie nie jest tak istotne jak dla innych rejonów Polski. Cały teren kraju ulega stopniowemu stepowaniu oraz obniżaniu się poziomów zwierciadeł wód podziemnych.

Pożary

Lasy należące do Nadleśnictwa Oleszyce zaliczone zostały do III kategorii zagrożenia pożarowego. Pożary szczególnie lasów są zjawiskiem częstym, a równocześnie bardzo zróżnicowanym w zasięgu i konsekwencjach. Na terenie lasów Nadleśnictwa pożary występują sporadycznie, głównie w okresie wiosennym i jesiennym podczas wypalania traw. Wiąże się to z niską świadomością ekologiczną społeczeństwa.

4.11. Gospodarka odpadami

4.11.1. Odpady komunalne

Ustawa o odpadach w art. 3 określa, że odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter

lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Z powyższego wynika, że odpady komunalne powstają w:

1. Gospodarstwach domowych.

2. Obiektach infrastruktury takich jak: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

W roku 2003, w Mieście i Gminie Oleszyce zebrano 1,155 tys. Mg odpadów komunalnych, co stanowi 12,86% ogólnej ilości odpadów komunalnych wytworzonych w powiecie lubaczowskim.

Na terenie gminy w sołectwie Futory działa 1 zorganizowane składowisko odpadów komunalnych zajmujące ogólną powierzchnię – 1,60 ha.

W odpadach komunalnych największy udział na terenie Miasta i Gminy Oleszyce miała frakcja drobna, którą stanowił głównie popiół z palenisk domowych – ok. 16%, natomiast w masie odpadów z obiektów infrastruktury najwięcej było papieru i tworzyw sztucznych – ok. 25%.

W strumieniu odpadów komunalnych znajdują się odpady niebezpieczne takie jak: baterie, zużyte leki, farby, rozpuszczalniki, kleje, środki ochrony roślin, itp. Odpady te są zbierane i składowane łącznie z odpadami komunalnymi a powinny być ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają dla środowiska odzyskiwane, unieszkodliwiane i wykorzystywane zgodnie z wymogami obowiązującymi dla odpadów niebezpiecznych. Dominującym sposobem postępowania z tą grupą odpadów pozostaje ich składowanie na składowiskach odpadów komunalnych.

W celu zdiagnozowania aktualnego stanu zbierania i transportu odpadów komunalnych na terenie miasta wykorzystano dane GUS, WUS za 2001 rok oraz informacje zebrane na terenie Miasta i Gminy Oleszyce

Tabela 15. Ilość odpadów zebranych w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 roku

Lp.	Jednostka administracyjna	Ilość odpadów zebranych	
		(m ³ /rok)	(Mg/rok)
1	2	3	4
1.	Miasto i Gmina Oleszyce	7 000	1,155
2.	Powiat Lubaczowski	41 560	8,978

Źródło i materiały: Urzędu Miasta i Gminy Oleszyce

Tabela 16. Ilość zebranych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (Mg/M, rok)

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość
1	2	3
1.	Miasto i Gmina Oleszyce	0,167
2.	Powiat lubaczowski	0,155
Woj. Podkarpackie		0,290

4.11.2. Komunalne osady ściekowe

W ustawie z dnia 27 kwietnia z 2001 roku o odpadach wprowadzono pojęcie - komunalne osady ściekowe, które oznacza odpady: pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych.

Na oczyszczalni powstają odpady w postaci: skratek, odpadów z piaskowników, z procesów stabilizacji i odwadniania osadów. Według danych uzyskanych od użytkownika oczyszczalni ilość wytworzonych osadów ściekowych w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 roku wyniosła 35,0 Mg s.m., co stanowi 12,35% w skali powiatu lubaczowskiego i 0,16% w skali województwa podkarpackiego.

Tabela 17. Ilość wytwarzanych osadów ściekowych w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 r.

Lp.	Miasto/powiat/województwo	Ilość wytworzonych osadów ściekowych	
		Mg s.m.	%
1	2	3	4
1	Miasto i Gmina Oleszyce	35,0	12,35
2	Powiat lubaczowski	423,86	100,0
3	Województwo Podkarpackie	21 747,68	0,16

Źródło – materiały własne uzyskane od wytwórców

Badania bakteriologiczne wykazały obecność pasożytów i dlatego komunalne osady ściekowe z oczyszczalni ścieków w Oleszycach mogą być stosowane głównie poza rolnictwem. Osady można wykorzystywać do rekultywacji terenów pod uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia i produkcji pasz oraz do celów nie związanych z rolnictwem np. jako warstwa przekładkowa na składowiskach odpadów.

W Mieście i Gminie Oleszyce powstające osady ściekowe wykorzystywane są głównie na cele nieprzemysłowe tj. do przykrywania odpadów komunalnych na składowisku lub jego rekultywacji. W ten sposób wykorzystuje się ponad 98% wytworzonych w Gminie Oleszyce w ciągu roku osadów ściekowych, czyli ok. 34,3 Mg s.m.

4.11.3. Odpady powstające w sektorze gospodarczym

W 2003 roku ilość odpadów wytworzonych w Mieście i Gminie Oleszyce wyniosła – 1488,55 Mg, co stanowiło ok. 7,12% z globalnej ilości odpadów wytworzonych w powiecie lubaczowskim i 0,15% w skali całego województwa podkarpackiego.

Największy udział w masie wytworzonych odpadów mają odpady z przetwórstwa drewna (grupa 03), których udział wynosi 97,41% w ogólnej masie odpadów a następnie odpady z przemysłu rolno-spożywczego (grupa 02), które stanowiły 1,48%, natomiast odpady opakowaniowe (grupa 15) oraz odpady z przemysłu skórzanego i tekstylnego (grupa 04) mają najniższy udział, odpowiednio 0,01 i 0,03%.

Powstające w Mieście i Gminie Oleszyce odpady są prawie w całości wykorzystane –99,85%, natomiast w niewielkim procencie unieszkodliwiane głównie termicznie - 0,15%. W 2003 r. nie składowano tego typu odpadów.

Tabela 18. Ilość odpadów sektora gospodarczego powstająca w Mieście i Gminie Oleszyce w 2003 r.

Gmina/Powiat/województwo	Rok 2001
	Mg
1	2
Miasto i Gmina Oleszyce	1 488,55
Powiat lubaczowski	20 902,00
Województwo podkarpackie	1 020 427,88

Powstające w Mieście i Gminie Oleszyce odpady są z reguły zbierane selektywnie w zależności od dalszego postępowania z nimi. Sposób zbiórki, wymagania stawiane pojemnikom oraz miejscom magazynowania odpadów regulowane są zapisami odpowiednich aktów prawnych. Transport odpadów z ich miejsc wytwarzania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania realizowany jest z wykorzystaniem środków transportu, będących w gestii:

- wytwórców odpadów,
- właścicieli instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania,
- specjalistycznych firm transportowych.

Sposób transportu odpadów jest ściśle uzależniony od rodzaju odpadów i regulowany jest przez odpowiednie przepisy o ruchu drogowym.

4.11.4. Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne jak wynika z definicji, stanowią szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz dla środowiska i dlatego gospodarka nimi wymaga szczególnej kontroli. Poza sektorem działalności przemysłowej i usługowej wytwórcami odpadów niebezpiecznych są również gospodarstwa domowe. Odpady niebezpieczne powstające w gospodarstwach domowych kierowane są obecnie ze strumieniem odpadów komunalnych na składowiska komunalne.

Szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych m.in. to:

- odpady zawierające PCB,
- odpady zawierające azbest,
- odpady z zakładów fotograficznych,
- zużyte rozpuszczalniki,
- akumulatory i baterie,
- zużyte źródła światła zawierające rtęć,
- oleje odpadowe,
- opakowania po nawozach sztucznych,
- opakowania po środkach ochrony roślin,
- odpady medyczne i weterynaryjne,
- odpady materiałów wybuchowych

W Mieście i Gminie Oleszycy w 2003 roku wytworzono 22,420 Mg odpadów niebezpiecznych, co stanowi – 21,8% masy odpadów niebezpiecznych wytworzonych w powiecie lubaczowskim. Ilość ta została zebrana bezpośrednio od wytwórców na terenie miasta i gminy. Największe ilości odpadów wytwarzane są w grupach 02 – odpady z przemysłu rolnospożywcze różne oraz 13 – odpadowe oleje.

Odpady niebezpieczne są wykorzystywane w ok. 89,8% oraz unieszkodliwiane głównie termicznie w 10,2%.

Odpady zawierające azbest

Azbest zaliczony jest do substancji niebezpiecznych, był szeroko stosowany w produkcji wyrobów budowlanych w tym pokryć dachowych, rur wodociągowych i kanalizacyjnych, przewodów kominowych oraz materiałów wykończeniowych – płytek podłogowych PCW. Szerokie stosowanie azbestu wynikało z jego odporności na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów i substancji żrących a także elastyczność i inne właściwości. Włókna respirabilne azbestu zawarte we wdychanym przez człowieka powietrzu posiadają właściwości rakotwórcze.

Na terenie Miasta i Gminy Oleszycy istnieją budynki mieszkalne i gospodarcze pokryte azbestem. Ilość pokryć dachowych zawierających azbest w 2003 r. w gminie wynosiła **2 374 Mg**, co stanowiło ok. 24,2% w skali całego powiatu lubaczowskiego.

Wg informacji przekazanych przez Miasto i Gminę Oleszycy, na jego terenie wymagane jest usunięcie podanej ilości odpadów zawierających azbest.

Tabela 19. Ilości pokryć dachowych zawierających azbest w Mieście i Gminie Oleszycy w 2003 r.

Gmina	Szacunkowe ilości materiałów zawierających azbest w Mg
1	2
Gmina Oleszycy	2 374
Powiat lubaczowski	9 817

Źródło – dane Urzędu Miasta i Gminy Oleszycy

Obecnie obowiązuje zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest. Równocześnie obowiązujący sposób postępowania z odpadami zawierającymi azbest polega na ich składowaniu na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub wydzielonych kwaterach składowisk odpadów komunalnych. Najbliższe składowisko dla Gminy Oleszycy dla tego typu odpadów znajduje się w Młynach; teren sąsiedniego powiatu jarosławskiego.

Wycofane z eksploatacji pojazdy

Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych w Mieście i Gminie Oleszycy na koniec 2003 roku wynosiła –

3163 sztuki w tym – 1946 szt. samochodów osobowych. Liczba przyczep i naczep wynosiła – 181 szt.

Po zakończeniu eksploatacji ze względu na zawartość elementów niebezpiecznych wymagają racjonalnej gospodarki odpadami pochodzącymi z ich złomowania. Wyeksploatowane pojazdy trafiają do auto-złomów, które zajmują się skupem i demontażem pojazdów.

W Mieście i Gminie Oleszycy liczba wycofanych z eksploatacji pojazdów kształtuje się na poziomie 0,76%. Dane dotyczące gminy i województwa podkarpackiego zestawia się w tabeli.

Tabela 20. Zarejestrowane i wycofane pojazdy w 2003 r.

Gmina/województwo	Zarejestrowane		Wycofane	
	Ogółem	Osobowe	Ogółem	Osobowe
1	2	3	4	5
M. i Gm. Oleszycy	3 163	1 946	24	21
Woj. Podkarpackie	98 884	75 367	7 280	6 068

Na terenie gminy brak jest firmy zajmującej się złomowaniem samochodów. Na terenie powiatu działają firmy zajmujące się złomowaniem pojazdów. W ramach powiatu winna być przeprowadzona analiza mocy przerobowych auto-złomów, celem ustalenia potrzeb w tym zakresie.

Odpadowe oleje

Oleje odpadowe znajdujące się w 13 grupie stanowią głównie odpadowe oleje smarowe, przekładniowe i hydrauliczne. Praktycznie każdy podmiot gospodarczy jest wytwórcą tego rodzaju odpadu, albo z działalności przemysłowej albo z działalności motoryzacyjnej.

Ustawa o odpadach szczegółowo określa sposób postępowania z tego rodzaju odpadami. W pierwszej kolejności należy je poddać procesowi odzysku poprzez regenerację, a w dalszej kolejności, jeżeli odpadowe oleje są zanieczyszczone to winny być spalane z odzyskiem energii.

Na terenie miasta i gminy Oleszycze wytworzono przez podmioty gospodarcze w 2003 roku ok. 1,3 Mg odpadów olejów. Jest to ilość stosunkowo niewielka i należy sądzić, że faktycznie jest ona większa o oleje wytwarzane w małych punktach usługowych i gospodarstwach domowych. Wytwórcy odpadów olejów przekazują je poprzez odbiorców do regeneracji w jednej z rafinerii działających w woj. podkarpackim.

Odpady medyczne i weterynaryjne

Obiekty szpitalnictwa otwartego są miejscem wytwarzania odpadów medycznych o podwyższonym ryzyku zdrowotnym, mogących być przyczyną infekcji. W tej grupie na terenie Miasta i Gminy Oleszycze wytwarzane są odpady zaliczane do niebezpiecznych.

Na terenie miasta istniejące obiekty medyczne wytworzyły 0,873 Mg odpadów grupy 18 01, co stanowiło 0,12% w ogólnej ilości wytworzonych odpadów grupy 18 w powiecie lubaczowskim.

W Mieście i Gminie Oleszycze nie występują punkty weterynaryjne, stąd brak odpadów z grupy 18 02.

4.12. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

Wszystkie urządzenia elektryczne, w tym napowietrzne linie przemysłowe wytwarzają w swoim otoczeniu pola elektromagnetyczne. W zależności od zakresu częstotliwości, pola elektromagnetyczne wytwarzają elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące oraz promieniowanie jonizujące. Źródłem promieniowania niejonizującego są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje nadawcze radiowe, telewizyjne, telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne oraz gospodarstwa domowego (kuchenki mikrofalowe).

Ochrona ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem, polega na przestrzeganiu przepisów z zakresu zagospodarowania przestrzennego, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisami sanitarnymi.

4.12.1. Linie energetyczne

Energia elektryczna stanowi jedno z głównych mediów potrzebnych człowiekowi współczesnemu w celu zaspokojenia potrzeb bytowych warunkujących standard życia. Dostarczanie

energii ze źródeł wytwarzania do odbiorcy wymaga przesyłu niejednokrotnie na znaczne odległości. Przesył energii odbywa się za pomocą napowietrznych linii energetycznych.

Podstawą zasilania układu elektroenergetycznego miasta i gminy jest Główny Punkt Zasilania (GPZ) w Lubaczowie, zasilany z linii WN 110 kV Tomaszów Lubelski - Jarosław.

Układ elektroenergetyczny gminy obejmuje system regionalny – linia wn. 750 kV, która przebiega południowym skrajem obszaru gminy w rejonie wsi Nowa Grobla.

Z GPZ Lubaczów w obszar gminy wprowadzone są 4 napowietrzne linie SN 15 kV:

1. Lubaczów - Stary Dzików (zasilająca Futory),
2. Lubaczów - Stare Sioło (po póln. stronie Oleszyc),
3. Lubaczów - Stare Sioło (przez Suchą Wolę po póln. stronie Oleszyc),
4. Lubaczów - Jarosław (przez Suchą Wolę, Zapałów).

W/w linie SN 15 kV zasilają miejsko-gminny system różnego typu stacji transformatorowych. Obie linie Lubaczów - Stare Sioło prowadzone po północnej i po południowej stronie Oleszyc tworzą wspólną pętlę energetyczną zasilającą większość obszaru miasta i gminy.

4.12.2. Stacje nadawczo-odbiorcze

Z punktu widzenia ochrony środowiska i ludzi istotne znaczenie mają urządzenia stacji nadawczych radiowo-telewizyjnych, telefonii komórkowej, które emitują do środowiska fale elektromagnetyczne o wysokiej częstotliwości, w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1-300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Stacja bazowe telefonii komórkowej są najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. Gmina Oleszycze znajduje się w zasięgu wszystkich operatorów telefonii komórkowej. Na terenie sołectwa Stare Sioło funkcjonuje maszt telefonii komórkowej wybudowany przez Centertel a wykorzystywany przez TP S.A. i Erę GSM, a w Oleszycach przy Nadleśnictwie maszt antenowy firmy Plus GSM.

Urządzenia nadawcze wypromieniowują do otoczenia energię elektromagnetyczną. Energia ta nie ma właściwości jonizacji cząstek materii, może jednak wywołać w otaczającej materii, więc również w organizmach żywych przepływ prądów elektrycznych powodujących zakłócenia działania układu nerwowego i układu krążenia.

W związku z występowaniem potencjalnego zagrożenia, wywołanego przez przebywanie w obszarze oddziaływania silnych pól elektromagnetycznych, występujących w otoczeniu anten nadawczych, zostały ustalone przepisy ochronne przed promieniowaniem. Ich celem jest zapewnienie odpowiedniej odległości pomiędzy miejscem przebywania ludzi a obszarami o wysokim poziomie natężenia pól elektromagnetycznych.

Pola elektromagnetyczne wytwarzane przez anteny w/w stacji przekraczające wartości dopuszczalne tworzą się wokół anten, które znajdują się na znacznych wysokościach n.p.t. niedostępnych dla ludzi. Wokół w/w obiektów radiokomunikacyjnych nie ma potrzeby tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania ani strefy ochronnych.

4.13. Odnawialne źródła energii

Produkcja energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, wykorzystuje naturalne zasoby środowiska, jakimi są:

- energia śpiętrzeń wodnych,
- promieniowania słonecznego,
- wód geotermalnych,
- biomasy,
- siły wiatru.

Dla określonego zrównoważonego rozwoju kraju, może stanowić ważny element przynoszący wymierne efekty ekologiczno-energetyczne.

Uregulowanie sytuacji prawnej osób posiadających i prowadzących energetyczne obiekty wytwórcze, stworzyły warunki do podejmowania działań w tym kierunku. Dostarczanie **energii elektrycznej**, dla odbiorców jednostkowych lub w warunkach lokalnych może odbywać się z siłowni wiatrowych, małych elektrowni wodnych (do 0,5 MW) lub z kotłowni przy wykorzystaniu biogazu.

Siłownie wiatrowe

Na terenie Miasta i Gminy Oleszyce brak jest tego rodzaju źródeł energii, natomiast nie wyklucza się lokalizowania siłowni wiatrowych, zwłaszcza, że obszar całego powiatu leży w strefie korzystnej dla takich lokalizacji.

Małe elektrownie wodne

Na terenie gminy brak tego typu obiektów energetycznych. Małe spadki zwierciadła wód nie sprzyjają lokalizowaniu małych elektrowni wodnych.

Kotłownie opalane biomasa

Na terenie miasta i gminy nie pracują kotłownie opalane biomasa.

Instalacje biogazowe

Na terenie Gminy Oleszyce jak i całego powiatu lubaczowskiego instalacje biogazowe nie zostały jeszcze wprowadzone.

Energia geotermalna

W rejonie Miasta i Gminy Oleszyce nie stwierdzono występowania źródeł geotermalnych oraz zasobów wody, która ma takie cechy. Wykorzystanie ciepła ziemi i ciepła wód podziemnych powinno być przedmiotem dodatkowego rozpoznania z ramach uwarunkowań wynikających z ochrony wód podziemnych w GZPW oraz obszaru górnictwa gazu ziemnego.

Energia promieniowania słonecznego

Wykorzystanie czystej energii promieniowania słonecznego może znaleźć zastosowanie do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych, gospodarczych oraz podgrzewania wody w basenach. Brak danych z terenu gminy o zastosowanych rozwiązaniach tego typu w indywidualnych gospodarstwach.

Surowce bioenergetyczne

Produkty upraw rolniczych mogą być wykorzystane alternatywnie jako surowce energetyczne, w postaci dodatków:

- z upraw żyta - do etanolu do benzyn silnikowych,
- z upraw rzepaku – do estrów kwasów nienasyconych do oleju napędowego silników wysokoprężnych.

Możliwość prowadzenia upraw surowców bioenergetycznych występuje między innymi na terenach rolnych położonych wzdłuż tras komunikacyjnych, gdzie produkcja rolna na cele spożywcze nie jest wskazana ze względu na koncentrację zanieczyszczeń.

5. OCHRONA ŚRODOWISKA W ROLNICTWIE

W strukturze użytkowania gruntów rolnych w gminie 64,33% stanowią grunty orne, dlatego rolnictwo jest jedną z podstawowych dziedzin gospodarki w gminie. Ze względu na bliskość rynku zbytu oraz objęcie ochroną prawną terenów gminy, produkcja rolna winna brać pod uwagę profil ekologiczny.

Podstawy prawne do działania w zakresie rolnictwa ekologicznego z uwzględnieniem wymogów legislacyjnych ustawodawstwa unijnego stworzyła Ustawa z dnia 16 kwietnia 2001 r. o rolnictwie ekologicznym.

Rolnictwo ekologiczne ma szansę w najbliższych latach stać się liczącym kierunkiem ze względu na:

- zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na zdrową żywność,
- realizację zadań z zakresu ochrony przyrody,
- możliwość spełnienia oczekiwań społecznych poprzez racjonalną gospodarkę, stanowiącą alternatywę dla rolnictwa tradycyjnego.

Tereny rolne Gminy Oleszyce z uwagi na małe zanieczyszczenie środowiska oraz dobre klasy bonitacyjne gleb, posiadają doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Wprowadzony w Polsce system kontroli i certyfikacji odnośnie spełniania przez żywność wymogów ekologicznych jest systemem państwowo-prywatnym. Ten kierunek rozwoju rolnictwa winien być brany pod uwagę w Gminie Oleszyce.

Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do wprowadzenia programów rolno-środowiskowych. Pomoc finansowa na działania z tego zakresu jest instrumentem wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w ramach programu Wspólnej Polityki Rolnej, pozwalającym na efektywne integrowanie ochrony środowiska z rozwojem rolnictwa.

Programy rolno-środowiskowe polegają na udzielaniu wsparcia finansowego rolnikom, którzy w sposób dobrowolny zobowiązują się do:

- rozwoju rolnictwa przyjaznego dla środowiska, z wykorzystania lokalnych odmian i ras w celu ochrony zasobów genetycznych w rolnictwie,
- rozwój rolnictwa ekologicznego lub integrowanych metod gospodarowania,
- aktywnej ochrony siedlisk i gatunków chronionych związanych z obszarami rolnymi,

- przeciwdziałania negatywnym skutkom gospodarki rolnej w odniesieniu do wód, gleby i powietrza;
- kształtowania właściwej struktury krajobrazu,
- wprowadzania długofalowego planowania działań na rzecz ochrony środowiska i różnorodności biologicznej w gospodarstwach rolnych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało „Plan Rozwoju Obszarów wiejskich dla Polski na lata 2004-2006 (PROW), zgodnie z Rozporządzeniem Rady Wspólnoty Europejskiej 1257/99 o wsparciu wsi przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie (EFOiGR) oraz Rozporządzeniem Komisji Europejskiej 445/2002 ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia 1257/99. Plan realizowany będzie na terenie całego kraju.

W ramach CELU 2 – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich wyznaczono Priorytet 2.2 „Ochrona środowiska i zachowanie walorów przyrodniczych obszarów wiejskich”.

Polska przygotowała założenia pilotażowego programu rolnośrodowiskowego, który będzie wdrażany w latach 2002-2006 w ramach programu SAPARD.

Systemem pomocy finansowej będą objęte grunty użytkowane rolniczo i tereny nierolne, na których prowadzone będą specjalne zabiegi.

Program rolnośrodowiskowy, który został nazwany - Krajowym Programem Rolnośrodowiskowym” (KPR), składa się z czterech schematów (podprogramów);

Schemat I – Ochrona różnorodności biologicznej obszarów rolnych,

Schemat II – Ochrona środowiska przyrodniczego i krajobrazu,

Schemat III – Rolnictwo ekologiczne,

Schemat IV – Ochrona zasobów genetycznych w rolnictwie.

Dla każdego Schematu dokonano wyboru pakietów odpowiednio do jego specyfiki przyrodniczej i potrzeb działań ochronnych. Pomoc finansowa będzie wypłacana corocznie jako suma płatności za pakiet działań wdrażanych w gospodarstwie.

6. NAKŁADY INWESTYCYJNE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA W MIEŚCIE I GMINIE OLESZYCE

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest budowa nowych obiektów tworzących środki trwałe lub ich ulepszanie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja).

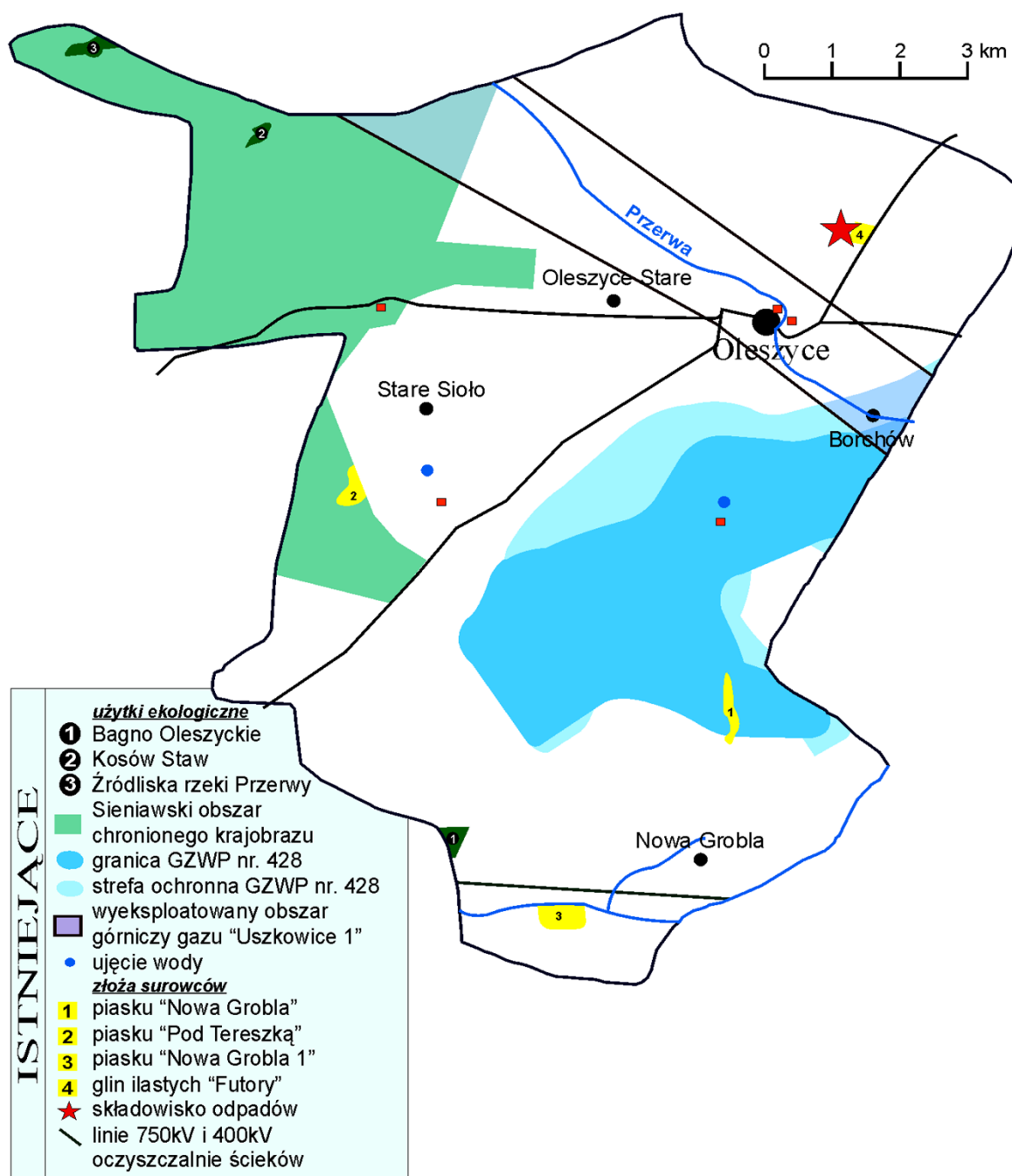
W tabeli nr 21 przedstawiono nakłady inwestycyjne realizowane przez Miasto i Gminę Oleszyce w latach 2001 – 2003.

Tabela 21. Nakłady inwestycyjne realizowane przez Miasto i Gminę Oleszyce w latach 2001-2003

Nazwa inwestycji	Lata realizacji	Wartość (zł)	Budżet gminy (zł)	Dotacje (zł)	Wpłaty ludności (zł)
1	2	3	4	5	6
Kanalizacja tłoczna Sucha Wola – Oleszyce	2001	394 000	102 400	291 600	
Kanalizacja sanitarna Oleszyce ul. Kolejowa	2001	82 600	82 600		
Kanalizacja Oleszyce, ul. Krótka	2001	100 300	100 300		
Kanalizacja sanitarna Sucha Wola – Zalesie	2002	160 000	160 000		
Kanalizacja Oleszyce, ul. Wiejska	2002	166 500	166 500		
Kanalizacja w m. Zalesie	2003	864 300	267 700	596 600	
Razem:		1 767 700	879 500	888 200	

Podsumowując nakłady inwestycyjne w Mieście i Gminie Oleszyce w latach 2001–2003 r. zostały przeznaczone na budowę sieci kanalizacyjnych w wysokości 1 767,7 tys. zł, co stanowiło 100% wartości realizowanych przedsięwzięć. Zadania realizowane były ze środków własnych do wysokości – 50%, środki z dotacji wyniosły – 50%.

Gminny program ochrony środowiska Miasto i Gmina Oleszyce (stan istniejący)

CZĘŚĆ II - USTALENIA PROGRAMU

7. Założenia wyjściowe programu

7.1. Uwarunkowania wynikające z polityki Państwa

Założenia wyjściowe do opracowania programu ochrony środowiska opierają się na dokumentach wyższej rangi zawartych w: „Polityka Ekologiczna Polski na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy do 2010 roku”, „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2003-2015”, „Powiatowy Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2011” oraz posiadanych lokalnych programach i strategiach rozwojowych Gminy Oleszyce.

Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce będzie stanowić podstawę do racjonalnej polityki i działalności gminy, w podejmowaniu decyzji z zakresu działań i inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska.

W części I opisowej Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce przedstawiono aktualny stan środowiska i jego zasobów. Część II Programu - Ustalenia, zgodnie z założeniami polityki ekologicznej zawiera:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów (mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe).

Zdefiniowane cele i kierunki działania w programie ochrony środowiska zgodne są z obowiązującymi przepisami odnoszącymi się do ochrony środowiska, uwzględniają cele i kierunki działań określone w polityce ekologicznej Państwa i w dokumentach rządowych oraz wojewódzkich i powiatowych. Do dokumentów tych należą m.in.:

- „Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003 r. z dokumentami strategicznymi i sektorowymi opracowywanymi w województwie podkarpackim:

1. „Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2002-2006”,

2. „Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego”,

3. „Strategią rozwoju turystyki w województwie podkarpackim na lata 2002-2006”,

4. „Wojewódzkim Programem operacyjnym rozwoju regionalnego na lata 2001-2006”,

5. Planami operacyjnymi „Regionalnego programu operacyjnego na lata 2004-2006” oraz „Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju województwa podkarpackiego”,

6. „Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego”,

7. „Powiatowym Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubaczowskiego” oraz w Mieście i Gminie Oleszyce,

8. „Strategia rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce”.

Wytyczne cele skoordynowane są z kierunkami działań określonymi przez instytucje wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz priorytetami wskazanymi przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

W programie ochrony środowiska wymieniono priorytety realizacji określonych celów strategicznych i przypisanych im pól strategicznych, uwzględniając ważność ich realizacji dla Programu według następującej kolejności:

- a) ochrona i poprawa jakości środowiska,
- b) racjonalne użytkowanie zasobów środowiska,
- c) edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

7.1.1. Ochrona i poprawa jakości środowiska

Przedmiotowe pole strategiczne obejmuje 7 następujących celów strategicznych:

- Cel nr 1: Gospodarka odpadami - ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz realizacja nowoczesnego systemu ich wykorzystywania i unieszkodliwiania;
- Cel nr 2: Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych;
- Cel nr 3: Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej;
- Cel nr 4: Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- Cel nr 5: Ochrona przed hałasem - zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku;
- Cel nr 6: Ochrona przed klęskami żywiołowymi i minimalizowanie ich skutków;
- Cel nr 7: Promieniowanie elektromagnetyczne – Przeciwdziałanie wprowadzaniu do środowiska źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

7.1.2. Racjonalne użytkowanie zasobów środowiska

Przedmiotowe pole strategiczne obejmuje 4 następujące cele strategiczne:

- Cel nr 1: Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych - zapewnienie ochrony najlepszej jakości gleb, racjonalne wykorzystanie ziemi (w tym rozwój rolnictwa ekologicznego);
- Cel nr 2: Ochrona kopalin - racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin, ich kompleksowe wykorzystanie;
- Cel nr 3: Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów - ochrona i zrównoważony rozwój lasów oraz regulacja lesistości;
- Cel nr 4: Wykorzystanie energii odnawialnej – propagowanie korzystania z odnawialnych źródeł energii, wspieranie działań na rzecz wykorzystania źródeł energii odnawialnej.

7.1.3. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego

Propagowanie idei ochrony środowiska oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju (ekonomicznego, ekologicznego i społecznego) w społeczeństwie.

7.2. Założenia wynikające ze strategii powiatu

Powiatowy Program Ochrony Środowiska uwzględnia cele wynikające ze „Strategii rozwoju powiatu lubaczowskiego”. Główny cel strategiczny do osiągnięcia dla powiatu to:

Powiat lubaczowski zapewni zrównoważony rozwój gospodarczy.

Jako główne dziedziny rozwoju powiatu wytypowano następujące pola strategiczne do osiągnięcia do 2006 roku:

1. Zrównoważony rozwój gospodarczy,
2. Przebudowa struktur sektora rolnego,
3. Rozwój infrastruktury technicznej z priorytetem zwiększenia dostępności komunikacyjnej,
4. Oświata z dostosowaniem kierunków do potrzeb rynku pracy,
5. Rozwój społeczny ze wskazaniem na zahamowanie odpływu ludności i likwidację bezrobocia,
6. Rozwój kultury, sportu i turystyki.

Każde pole strategiczne zawiera cele do osiągnięcia oraz zadania do realizacji.

7.3. Założenia wynikające ze strategii rozwoju miasta i gminy

Miasto i Gmina Oleszyce posiada dokument dotyczący rozwoju miasta i gminy – „Strategia rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce” opracowany w 2000 roku. W dokumencie tym na najbliższych 20 lat określono główne cele strategiczne do osiągnięcia w mieście i gminie. Misja Miasta i Gminy Oleszyce to cytuję:

„Jesteśmy gminą rolniczo-usługową, atrakcyjną turystycznie i czystą ekologicznie. Chcemy być ośrodkiem oświatowo-kulturalnym i rozwijać przetwórstwo, rolnictwo oraz turystykę”.

Dla rozwoju głównych dziedzin życia gospodarczego Miasta i Gminy Oleszyce wytypowano następujące cele i zadania strategiczne do osiągnięcia do 2006 roku:

1. Obszar strategiczny nr 1: Rozwój rolnictwa

Cele strategiczne:

- 1/1: rozwój przetwórstwa rolnego,
- 1/2: pozyskanie rynków zbytu dla produktów rolnych,
- 1/3: unowocześnienie istniejącej bazy rolniczej,
- 1/4: pozyskanie środków zewnętrznych na modernizację i restrukturyzację rolnictwa,

- 1/5: stworzenie alternatywnych źródeł utrzymania dla części ludności wiejskiej.

2. Obszar strategiczny nr 2: Rozwój przedsiębiorczości

Cel strategiczne:

- 2/1: stworzenie odpowiednich warunków do inwestycji,
- 2/2: stworzenie bazy dla drobnego przetwórstwa,
- 2/3: rozwój przemysłu drzewnego,
- 2/4: pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
- 2/5: rozwój bazy handlowo-usługowej,
- 2/6: ułatwienie dostępu do informacji gospodarczej,
- 2/7: rozwój rzemiosła.

3. Obszar strategiczny nr 3: rozwój infrastruktury technicznej

Cele strategiczne:

- 3/1: rozwój istniejącej infrastruktury technicznej,
- 3/2: budowa ciągów kanalizacyjnych w sołectwach nieskanalizowanych,
- 3/3: rozwój sieci telekomunikacyjnej,
- 3/4: poprawa jakości technicznej nawierzchni dróg,
- 3/5: utrzymanie linii kolejowej,
- 3/6: zagospodarowanie obiektów i terenów byłych PGR-ów.

4. Obszar strategiczny nr 4: Turystyka i rekreacja

Cele strategiczne:

- 4/1: powstawanie gospodarstw agroturystycznych,
- 4/2: rozwój małej gastronomii,
- 4/3: budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- 4/4: promocja miasta i gminy,
- 4/5: promocja lokalnych zabytków i wykorzystanie dziedzictwa narodowego,
- 4/6: promocja terenów łowieckich w gminie.

5. Pole strategiczne nr 5: Oświata i kultura

Cele strategiczne:

- 5/1: rozwój sieci placówek oświatowych i kulturalnych,
- 5/2: organizowanie i promocja imprez kulturalno-edukacyjnych,
- 5/3: integracja społeczności lokalnej,
- 5/4: stworzenie możliwości doskonalenia zawodowego.

Osiągnięcie celów będzie możliwe poprzez realizację zadań przewidzianych dla każdego wymienionego obszaru działań strategicznych.

Dla każdej z dziedzin ustalono średnioterminowy cel zintegrowany z ochroną środowiska, strategię realizacji celu, w tym działania minimalizujące zagrożenia wynikające z rozwoju danej dziedziny.

7.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce

7.4.1. Rolnictwo

Priorytetowym zadaniem dla Miasta i Gminy Oleszyce jest rozwój przetwórstwa rolnego i pozyskanie rynków zbytu dla produktów rolnych. Wyznaczone do realizacji zadania z tego obszaru to przede wszystkim powstanie na terenie gminy zakładów przetwórczych i przechowalniczych dostosowanych do profilu produkcji rolnej. Oplacalna produkcja rolna zapewni mieszkańcom terenów wiejskich gminy utrzymanie i zwiększy popyt na różnego typu usługi okołorolnicze, stwarzając jednocześnie nowe miejsca pracy.

Stworzenie grupy producenckiej i nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się hurtowym handlem płodami rolnymi, pozwoli produkować większe ilości określonych towarów w jednolitych i odpowiednich opakowaniach, zmniejszy globalne koszty produkcji i ułatwi pozyskanie nowych odbiorców.

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości gmina planuje osiągnąć poprzez systematyczne inwestowanie w rozwój infrastruktury oraz poprzez stworzenie spójnego systemu ulg i ułatwień dla inwestorów zewnętrznych i mieszkańców gminy rozpoczynających działalność. Z uwagi na istniejące zaplecze surowcowe i zasoby siły roboczej, sektorami o największych możliwościach rozwojowych są drobna przedsiębiorczość i usługi stąd najważniejszym zadaniem dla gminy będzie przyciągnięcie inwestorów z branż drzewnej i przetwórczej.

7.4.3. Rozwój infrastruktury technicznej

Realizację zadań strategii będzie się odbywać m.in. poprzez stałe inwestowanie w infrastrukturę techniczną, która stanowi bazę dla rozwoju przedsiębiorczości. Projektowane działania mają na celu zarówno jej stałą modernizację i unowocześnianie, jak też utrzymanie wszystkich jej elementów potrzebnych do funkcjonowania miasta i gminy oraz dla zapewnienia odpowiedniego standardu życia ich mieszkańców.

Gmina z podstawowych sieci posiada sieci wodociągowe, natomiast brak jest sieci kanalizacyjnej, dlatego zadania z tego zakresu skierowane będą na budowę ciągów kanalizacyjnych, a ponadto na modernizację dróg i oświetlenia, rozwój telekomunikacji oraz utrzymanie linii kolejowej. Ze względu na zły stan techniczny istniejących ujęć wody, planowana jest budowa nowego, gminnego ujęcia wody w miejscowości Borchów. Istniejące ujęcia są przewidywane do likwidacji. W gminie problemem jest zagospodarowanie mienia byłych PGR-ów, które ulega dewastacji.

7.4.4. Turystyka i rekreacja

Gmina Oleszyce wykorzystując doskonale warunki naturalne oraz cenne walory historyczne dla rozwoju turystyki i rekreacji, może przysporzyć wszystkim mieszkańcom gminy

wiele korzyści. W tym obszarze przewidziano do realizacji: powstanie gospodarstw agroturystycznych i rozwój małej gastronomii, budowę kompleksu sportowo-rekreacyjnego, promocję lokalnych zabytków oraz rozwój łowiectwa i usług okołolowieckich.

Ze względu na koszty i skalę realizowanych przedsięwzięć gmina powinna skoncentrować się na wykorzystaniu posiadanego już potencjału oraz opracować plan systematycznego rozwoju turystyki.

7.4.5. Oświata i kultura

Podstawowym celem gminy w tym zakresie jest zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego poziomu kształcenia i właściwych warunków jego zdobywania, co pozwoli zwiększyć szansę gminy w porównaniu z innymi rejonami. Planowany rozwój kulturalny daje szansę stworzenia z gminy lokalnego centrum kulturalno-oświatowego, co z biegiem czasu przyniesie jej wiele korzyści.

Zadania przewidziane do realizacji z tego obszaru obejmują rozwój sieci placówek oświatowych i kulturalnych oraz promocję imprez kulturalno-edukacyjnych. Ponadto stworzenie przez gminę możliwości doskonalenia zawodowego - ulepszanie nabytych umiejętności jak i zdobycie nowych kwalifikacji, ułatwia młodzieży dostęp do edukacji i daje szansę na rynku pracy.

7.5. Ochrona i poprawa jakości środowiska

7.5.1. Gospodarka odpadami

Zapobieganie i ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów jest priorytetem w polityce dotyczącej gospodarki odpadami. Dotyczy ono wszystkich uczestników życia produktu, tj. projektantów, producentów, dystrybutorów, a także konsumentów, a z chwilą, gdy produkt staje się odpadem komunalnym, także władz lokalnych odpowiedzialnych za gospodarkę odpadami.

Miasto i Gmina Oleszyce posiada własne składowisko odpadów komunalnych, które ze względu na warunki lokalizacji i stan techniczny zostało przewidziane do modernizacji na potrzeby Powiatowego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (PZZO), jeżeli taka będzie decyzja Związku Gmin Ziemi Lubaczowskiej, lub tylko na potrzeby miasta i gminy. Zorganizowanie sprawnego systemu zbierania, segregacji i odbioru odpadów to najważniejsze zadania w gminie, które mają zabezpieczyć środowisko przed odpadami.

Wyposażenie mieszkańców gminy w pojemniki do segregacji odpadów będzie umożliwiać selektywną zbiórkę odpadów nadających się do ponownego wykorzystania: szkło, makulatura, złom, tworzywa sztuczne, oleje i zużyte opony. Równoległe do tych działań należy prowadzić działania z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców gminy a później egzekwować obowiązek utrzymania czystości.

Dla zapobiegania i zmniejszania ilości powstających odpadów w Gminie Oleszyce powinny być prowadzone następujące działania:

1. Edukacyjno-informacyjne, polegające na wytworzeniu wśród konsumentów nawyków w kierunku:

- zakupu produktów o minimalnej ilości opakowań (niezbędnych),

- zakupu produktów wykonanych z surowców z recyklingu,
- oddziaływanie na pracowników w kierunku redukcji zużywanych materiałów (np. papieru w biurach, wprowadzanie wewnętrznych sieci informatycznych, poczty elektronicznej),
- ograniczania zakupu produktów jednorazowego użytku,
- popularyzacji stosowania materiałów wysokiej trwałości.

2. Organizacyjne, obejmujące:

- modernizacja istniejącego składowiska odpadów,
- wprowadzanie selektywnej zbiórki odpadów na terenie gminy,
- recykling opakowań toneru z drukarek i kopiarek,
- selektywne zbieranie odpadów na budowach,
- kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji na terenach z zabudową jednorodzinną,
- organizacja Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON).

3. Edukacja społeczna powinna być prowadzona:

- w systemie nauczania, na wszystkich szczeblach,
- za pomocą środków masowego przekazu (lokalna prasa, radio i telewizja),
- za pomocą rozpowszechnianych ulotek, akcji plakatowej, spotkań z mieszkańcami, itp.

7.5.1.1. Odpady powstające w sektorze komunalnym

Dla osiągnięcia założonych celów na obszarze miasta i gminy, konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

1. Modernizacja istniejącego składowiska odpadów komunalnych. Przewidziano 2 alternatywy: na potrzeby PZZO lub tylko na potrzeby Miasta i Gminy Oleszyce,

2. Podnoszenie świadomości społecznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów,

3. Udział we wprowadzaniu systemu gospodarki odpadami w układzie ponadlokalnym, zwłaszcza w zakresie organizacji systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych,

4. Konsekwentne wdrażanie systemu selektywnej zbiórki odpadów na obszarze całej gminy.

5. Sukcesywna eliminacja odpadów ulegających biodegradacji z odpadów kierowanych na składowisko komunalne,

6. Wdrażanie systemu zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych oraz organizacja Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON) przewidzianego do realizacji w ramach PZZO lub komunalnego składowiska odpadów,

7. Rozwój systemów zbiórki i zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych i budowlanych,

8. Prowadzenie przez podmioty będące posiadaczami odpadów ewidencji odpadów,

Eksplloatowane w sołectwie Futory komunalne składowisko odpadów, planowane jest do modernizacji do końca 2009 r. Wg ustaleń PPGO składowisko w Futorach przewidziano do urzędzenia Powiatowego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (PZZO). Jeżeli decyzja w tej sprawie nie zostanie podjęta przez Związek Gmin Ziemi Lubaczowskiej to Miasto i Gmina Oleszyce przeprowadzi modernizację składowiska na swoje potrzeby. Z analizy ilości odpadów przewidzianych do składowania oraz pojemności istniejącego składowiska wynika, że wystąpi potrzeba jego nadbudowy w 2007 roku, która zabezpieczy potrzeby do końca 2014 roku. W tym czasie będzie wymagana rozbudowa składowiska pod potrzeby Miasta i Gminy Oleszyce.

Wg programu powiatowego dla powiatu lubaczowskiego przewidziana jest budowa powiatowego składowiska lub alternatywnie partycypacja w kosztach rozbudowy składowiska w Młynach. Dla Miasta i Gminy Oleszyce uwzględniono również możliwość modernizacji istniejącego składowiska odpadów, ze względu na korzystne warunki lokalizacji oraz stan techniczny.

7.5.1.2. Plan działań w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi

Obecnie gospodarka komunalnymi osadami ściekowymi jest powiązana z systemem gospodarki odpadami komunalnymi. Docelowo programy wyższe rzędu zakładają również stosowany obecnie system postępowania z tymi osadami.

Składowanie na składowiskach komunalnych to jedna z metod unieszkodliwiania komunalnych osadów ściekowych powstających na terenie Gminy Oleszyce.

W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi przewiduje się osiągnięcie następujących celów zapewniających ochronę środowiska:

- przestrzeganie częstości i zakresu badań składu jakościowego wytwarzanych komunalnych osadów ściekowych,
- zwiększenie stopnia ich przetworzenia,
- w maksymalnym stopniu wykorzystanie substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

Ustawa o odpadach zdefiniowała kierunki stosowania komunalnych osadów ściekowych pod specjalnymi warunkami jako wykorzystanie osadów:

- w rolnictwie, włączając w to uprawy przeznaczane do produkcji pasz,
- do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne,
- do dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu,

- do uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz.

W Gminie Oleszyce jak i w całym powiecie lubaczowskim przyjmuje się następujące priorytetowe zadania i działania w gospodarce osadami komunalnymi na lata 2004-2015:

1. Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków, w tym również uwzględnienie urządzeń do próbkowania osadów.

2. Prowadzenie prac mających na celu zewidencjonowanie i przystosowanie terenów wymagających rekultywacji a nadających się do wykorzystania w gospodarce osadami komunalnymi.

7.5.1.3. Odpady powstające w sektorze gospodarczym

W dziedzinie gospodarki odpadami z sektora gospodarczego przewiduje się osiągnięcie w latach 2004–2015 przez miasto i gminę następujących celów:

- utrzymanie obecnego wysokiego stopnia wykorzystania odpadów,
- bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów nie nadających się do wykorzystania,
- eliminacja zagrożenia ze strony odpadów niebezpiecznych pochodzących z rolnictwa.

Dla osiągnięcia założonych celów konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań poprzez:

- systematyczne wprowadzanie bezodpadowych i mało odpadowych technologii produkcji,
- udział podmiotów gospodarczych w programie „czystszej produkcji” powodującej zmniejszenie ilości i uciążliwości wytwarzanych odpadów,
- organizacja nadzoru weterynaryjnego nad procesem powstawania i niszczenia odpadów pochodzenia zwierzęcego szczególnego ryzyka (SRM) z zakładów przetwórstwa spożywczego.

7.5.1.4. Odpady niebezpieczne

Przy zbiórce odpadów niebezpiecznych wytwarzanych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce m.in. w grupie odpadów komunalnych zaleca się stosowanie następujących systemów organizacyjnych:

1. Gminny punkty zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON) przyjmujący bezpłatnie odpady niebezpieczne od mieszkańców oraz odpłatnie od małych i średnich przedsiębiorstw. Zakłada się docelowo w gminie zorganizowanie co najmniej jednego punktu z proponowaną lokalizacją w ramach komunalnego składowiska odpadów.

2. Regularny odbiór odpadów przez specjalny pojazd (Mobilny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych). Do tego celu stosowane będą specjalne samochody z pojemnikami objężdżające w określone dni na teren gminy (średnio np. cztery razy w roku). Docelowo, pojazd obsługiwać będzie obszar o wielkości powiatu.

3. Zbiórka odpadów przez sieć handlową np. apteki, sklepy fotograficzne, sklepy z farbami itp. Władze samorządowe

zawierają umowy z różnymi placówkami handlowymi w zakresie przyjmowania i przechowywania różnych rodzajów odpadów niebezpiecznych. Specjalny pojazd zabiera z tych placówek odpady niebezpieczne na żądanie.

4. Zbiórka odpadów niebezpiecznych prowadzona przez Powiatowy Zakład Zagospodarowania Odpadów (PZZO) lub ZZO „Jarosław-Młyny”.

II stopień dotyczący stacji przeładunkowych odpadów niebezpiecznych, w celu ich transportu do dalszej segregacji i unieszkodliwiania będzie organizowany przez powiat lubaczowski lub kilka powiatów.

7.5.1.5. Podsumowanie

Odpady powstające w sektorze komunalnym

Nadal podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Mieście i Gminie Oleszyce będzie ich składowanie na składowisku komunalnym. Istniejące składowisko w sołectwie Futory wymaga modernizacji z ustawowym terminem do końca 2009 r. Zgodnie z PPGO na bazie składowiska w Gminie Oleszyce może zostać utworzony Powiatowy Zakład Zagospodarowania Odpadów (PZZO), jeżeli taka będzie decyzja Związku Gmin Ziemi Lubaczowskiej. W perspektywie najbliższych 3 lat konieczne jest zorganizowanie przez samorząd gminy selektywnej zbiórki odpadów, które będą następnie poddane szczegółowej segregacji na istniejącym składowisku odpadów komunalnych. Dla strumienia odpadów niebezpiecznych w odpadach komunalnych wskazana jest organizacja GPZON. Należy zwrócić uwagę na problem występującym „dzikich wysypisk”, których likwidację należy przeprowadzić do 2006 roku.

Odpady powstające w sektorze gospodarczym

Podmioty gospodarcze Gminy Oleszyce w zasadzie posiadają rozwiązany problem zagospodarowania wytwarzanych odpadów. W dalszym ciągu należy utrzymać wysoki stopień wykorzystania odpadów z działalności gospodarczej.

Polityka Państwa w zakresie ochrony środowiska promuje wdrażanie nowych technologii „mało odpadowych” i „bezodpadowych”, metod czystej produkcji oraz budowę własnych instalacji służących odzyskowi i unieszkodliwianiu odpadów przez ich wytwórców.

W gminie działania winny zmierzać w kierunku zapobiegania i ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, co powoduje ich spadek w perspektywie kilkunastu lat.

Odpady niebezpieczne

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać głównie do zmniejszenia ilości odpadów niebezpiecznych deponowanych na składowisku odpadów wraz z odpadami komunalnymi. Niezbędne staje się więc działanie na rzecz gminnego lub powiatowego systemu zbiórki tych odpadów i przekazywania ich do powtórnego wykorzystania, wypracowaniu sposobów finansowania selektywnej zbiórki odpadów oraz prowadzeniu edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami.

7.5.2. Ochrona i kształtowanie stosunków wodnych

Ochrona i kształtowanie stosunków wodnych jest jednym z głównych celów ekologicznych Miasta i Gminy Oleszyce. Cel ten zakłada zapewnienie najlepszej jakości wód, zarówno

podziemnych zaopatrujących gminę w wodę pitną, jak również wód płynących. Dla utrzymania ilości wody na poziomie zapewniającym równowagę biologiczną i ochronę przed powodzią przewidziano w dolinach rzek Lubaczówki i Przerwy budowę zbiorników retencyjnych.

7.5.2.1. Ochrona zasobów wód podziemnych

Woda na cele pitne dostarczana jest z ujęć wód podziemnych. Warstwa wód podziemnych, z której korzystają ujęcia nie zawsze jest chroniona warstwami izolacyjnymi od powierzchni terenu, co przy zasilaniu infiltrującymi opadami może być przyczyną zanieczyszczenia tych wód ze źródeł z powierzchni terenu. Z tego względu istniejące ujęcia wody podziemnej wykazują nadmiar związków azotowych w pobieranej wodzie.

Zagadnienie ochrony wód jest realizowane przez ustanowienie stref ochronnych. Wszystkie eksploatowane na terenie Miasta i Gminy Oleszyce ujęcia wody podziemnej posiadają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej.

Ochrona wód podziemnych i poprawa jakości wód powierzchniowych w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP – 428 oraz w granicach strefy jego ochrony, będzie oparta na przestrzeganiu zakazów związanych z korzystaniem z wód powierzchniowych, podziemnych i użytkowaniem gruntów oraz lokalizowaniem niektórych inwestycji, w szczególności bez koniecznych zabezpieczeń przed negatywnym wpływem na wody podziemne oraz stosowania zasad gospodarowania wynikających z decyzji właściwych organów ochrony środowiska.

Przy określaniu granicy strefy ochronnej GZWP nr 428 uwzględniono lokalne warunki terenowe, kierunki spływu wód gruntowych i wododziały. W rejonach, gdzie spływ wód jest od zbiornika na zewnątrz, granicę strefy ochronnej wyznaczono na granicy, lub nawet wewnątrz zbiornika.

7.5.2.2. Wody powierzchniowe

Poprawa jakości wód w rzekach na terenie gminy jest możliwa poprzez zakończenie budowy kanalizacji i likwidację niekontrolowanych zrzutów ścieków z gospodarstw domowych oraz wód opadowych bezpośrednio do wód płynących. Zadanie to jest systematycznie realizowane przez gminę. Na jakość wody powierzchniowej wywierają coraz większy wpływ spływy z pól uprawnych i dlatego należy chronić tereny nad wodami przez racjonalną gospodarkę w ich rejonach polegającą na pozostawianiu pasów łak wzdłuż rzek.

W znacznym stopniu zły stan urządzeń regulacyjnych rzek oraz brak urządzeń wodnych zapobiegających powodziom, to przyczyna stałych zalewów powodziowych. Ich zasięg został uwzględniony na załączniku graficznym. Dla ochrony przed powodzią gmina będzie realizować 2 zbiorniki małej retencji w Oleszycach i Nowej Grobli.

Miasto i Gmina Oleszyce nie posiada programu lub studium zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Problem ten winien być rozwiązany w granicach dorzeczy rzek, a nie tylko w granicach jednej gminy.

W celu przeciwdziałania skutkom zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych wytwarzanych przez gospodarkę komunalną, gmina eksploatuje komunalne oczyszczalnie ścieków i realizuje systemy kanalizacji pozwalające na podłączenia kolejnych domostw do oczyszczalni ścieków. Do

realizacji pozostała niewielka grupa mieszkańców nie objętych systemem kanalizacji w sołectwach: Stare Sioło, Zabiała, Uszkowce, Futory oraz Nowa Grobla.

Poprawa jakości wód zależy przede wszystkim od kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki wodno – ściekowej. Ważne jest odpowiednie zarządzanie ochroną wód i ich zasobami, monitoring źródeł zanieczyszczeń oraz kontrola wdrażania i egzekwowania prawa.

Głównymi instrumentami realizacji działań w zakresie kompleksowego rozwiązania gospodarki wodno - ściekowej w gminie będą:

- Budowa sieci kanalizacji pozwalających na włączenie gospodarstw do oczyszczalni,
- Bieżąca kontrola systemu odprowadzania ścieków oraz stanu technicznego szamb,
- Ograniczenie powierzchniowego dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych z terenów rolniczych gminy, źródeł obszarowych i liniowych poprzez budowę pasów zieleni śródpolnej i przypotokowej,
- Ograniczanie powierzchniowego spływu wód opadowych z terenów utwardzonych przez budowę kanalizacji deszczowej,
- Realizacja zadań mających na celu ochronę przed powodzią m.in. przez budowę zbiorników małej retencji wodnej,
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obszarze ustanowionych stref ochronnych komunalnych ujęć wody podziemnej,
- Zbudowanie systemu informowania społeczeństwa o planowanych i realizowanych działaniach w zakresie ochrony i jakości wód, powiązanego z edukacją ekologiczną.

Działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych będą prowadzone w kierunku rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. Ponadto coraz większy nacisk będzie kładziony na zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych.

W zakresie wód podziemnych rozwijany będzie monitoring, zarówno regionalny jak i lokalny. Działania ochronne realizowane będą poprzez ochronę ujęć wód podziemnych oraz ochronę zbiornika wód podziemnych polegającą na przestrzeganiu ograniczeń w eksploatacji stref ochronnych tych ujęć.

Działania w zakresie ochrony i kształtowania stosunków wodnych będą zmierzały do:

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń w ściekach ze źródeł punktowych (osadniczych i przemysłowych), zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł obszarowych.

Gmina Oleszyce będzie realizować to zadanie przez budowę kanalizacji komunalnej w rejonach jej braku w gminie. Realizacja kanalizacji pozwoli na wyposażenie zwodociągowanych rejonów gminy w zbiorcze systemy do oczyszczania ścieków. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w granicach GZWP nr 428 nie jest wskazana.

Ścieki ze zbiorników bezodpływowych będą dowożone do istniejących oczyszczalni w gminie. Ważnym zadaniem dla gminy będzie rzetelna i pełna inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych. Często istniejące zbiorniki ze względu na ich zły stan techniczny, zwłaszcza zbiorników eksploatowanych przez kilka lub kilkanaście lat, są źródłem zanieczyszczenia środowiska, w tym wód podziemnych.

7.5.2.3. Ograniczanie zanieczyszczeń ze ścieków przemysłowych

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom i ograniczanie emisji ze źródeł przemysłowych na obszarze miasta i gminy polegać będzie, przede wszystkim na:

- przestrzeganiu prawidłowej gospodarki gnojówką i gnojowicą z wielkotowarowych gospodarstw hodowlanych powstających na terenie gminy,
- włączaniu ścieków przemysłowych zwłaszcza z nowopowstających zakładów do istniejących sieci kanalizacji komunalnej na terenie gminy w celu ograniczenia zrzuwu substancji niebezpiecznych do wód powierzchniowych lub do ziemi,
- redukcji zużycia wody.

Na terenie gminy źródła zanieczyszczenia przemysłowego wód powierzchniowych i podziemnych praktycznie zostały wyeliminowane przez włączenie do kanalizacji komunalnej. Nowe obiekty przemysłowe będą musiały spełniać wymogi obowiązujących przepisów prawnych z tego zakresu.

7.5.2.4. Ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych

Zmniejszenie zanieczyszczeń powierzchniowych pochodzących ze źródeł rolniczych na terenie gminy polegać będzie na preferowaniu rozwoju rolnictwa ekologicznego, zużywającego znacznie mniej nawozów i środków ochrony roślin, tym samym, ograniczającego wprowadzanie do środowiska związków biogennych oraz szkodliwych. W gospodarstwach wielkotowarowych o profilu hodowlanym zwracana będzie uwaga na prawidłową gospodarkę odchodami głównie płynnymi, w celu ograniczania spływów z pól, na których stosowane będą gnojówka i gnojowica.

Ważne jest by odpowiednie organy egzekwowały obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrolę stosowania środków ochrony roślin, przestrzegania okresu karencji i prewencji.

Ograniczenie spływów powierzchniowych z pól uzyska się ponadto przez preferowanie użytkowania łąkowego, ochronę, restytucję i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych.

7.5.2.5. Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód, retencja i poprawa bezpieczeństwa powodziowego

Zaspokojenie zapotrzebowania ludności na odpowiednią jakościowo wodę pitną

W celu zaspokojenie zapotrzebowania ludności gminy w odpowiednią jakościowo wodę pitną ważna jest:

- budowa nowego, gminnego ujęcia wody podziemnej w Borchowie oraz wymiana i modernizacja istniejących sieci wodociągowych. Istniejące ujęcia wody planowane

są do likwidacji z chwilą oddania nowego ujęcia wody pitnej,

- ustanowienie stref ochronnych nowego ujęcia wód oraz właściwe ich zagospodarowanie jako ważny aspekt ochrony wód podziemnych stanowiących źródła zaopatrzenia w wodę,
- racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach oraz przez podmioty gospodarcze.

Jak wynika z danych dotyczących wydajności eksploatowanych ujęć wody, gmina posiada wystarczającą ich wydajność do zaspokojenia wszystkich potrzeb w wodę, jednak jakość pobieranej wody nie spełnia wymogów wody pitnej. Z tego względu gmina planuje budowę nowego ujęcia gminnego z lokalizacją w Borchowie w granicach GZWP Nr 428 z równoczesną likwidacją istniejących ujęć wody.

W zakresie bezpieczeństwa powodziowego gmina zagrożona jest głównie wodami rzeki Lubaczówki. Ze względu na peryferyjny przebieg rzeki w granicach gminy i przez obszary praktycznie nie zamieszkałe problem ten nie jest tak istotny, jak w innych rejonach powiatu. Dla ochrony przed powodzią realizowane będą zbiorniki małej retencji na Lubaczówce i Przerwie. Gmina winna się włączyć w kompleksowy plan ochrony rzeki Lubaczówki przed zalewami wodą powodziową.

7.5.3. Ochrona przed hałasem

Podstawowym działaniem Gminy Oleszyce w zakresie ochrony przed hałasem jest doprowadzenie do odpowiednich warunków akustycznych. Odpowiednie warunki akustyczne niezbędne są zarówno do efektywnej działalności człowieka jak i dla odpoczynku.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie;
- 2) zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Gmina winna przyjąć następujące kierunki działań w zakresie ochrony przed hałasem:

- ochrona przed hałasem komunikacyjnym,
- ochrona przed hałasem ze wszystkich innych źródeł.

Metody kształtowania odpowiedniego klimatu akustycznego można podzielić na:

- metody administracyjno-prawne i organizacyjne,
- metody techniczne.

Do metod organizacyjnych i administracyjno-prawnych, które gmina może podjąć można zaliczyć:

- propozycje odnośnie ograniczeń w ruchu drogowym,
- odpowiednie kształtowanie przestrzeni na etapie tworzenia projektów urbanistycznych i planów rozwoju gminy,

- odpowiednie kształtowanie sieci komunikacji tranzytowej i lokalnej oraz prowadzenie korytarzy transportowych z uwzględnieniem zabudowy i obszarów chronionych.

Metody techniczne to stosowanie odpowiednich środków technicznych dla ograniczenia hałasu w środowisku. Do technicznych metod należy:

- stosowanie ekranów akustycznych np. wokół źródeł hałasu i wzdłuż tras komunikacyjnych,
- stosowanie ekranów naturalnych z zieleni lub szczelnych ogrodzeń,
- budowa nowych i remontowanie istniejących nawierzchni dróg z doprowadzeniem do stanu zgodnego z wymaganiami dot. hałasu.

7.5.4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Przedmiotem działań objętych tym celem jest skuteczna ochrona ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym. Zadania z tego zakresu w świetle obowiązujących przepisów prawnych znajdują się w gestii starostów, natomiast gmina może współpracować zwłaszcza przy zebraniu danych określających skalę zagrożenia promieniowaniem oraz zapewnienie skutecznej ochrony ludności przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego. Wyniki inwentaryzacji źródeł zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym gmina winno wykorzystać w planowaniu nowych terenów pod zabudowę.

Uzyskanie do dnia 31 grudnia 2005 r. pozwoleń na emisję pól elektromagnetycznych istniejących instalacji, przez jednostki nimi zarządzające pozwoli na pełną ewidencję źródeł zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy.

Rejony koncentracji działań

Na terenie Gminy Oleszyce działania z tego zakresu należy prowadzić wokół obiektów i systemów przesyłowych energii elektrycznej 110 kV i wyższ.

7.5.5. Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu

Realizacja zadań objętych tym celem w Gminie Oleszyce powinna przyczynić się do utrzymania wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych niszczących warstwę ozonową powietrza.

Ograniczenia zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza powinny zmierzać do ograniczenia emisji lokalnych palenisk węglowych. Gmina Oleszyce jest zgazyfikowana i tylko rachunek ekonomiczny decyduje o rodzaju stosowanego paliwa do celów grzewczych. Zadanie to może być realizowane poprzez wprowadzanie ekologicznych źródeł ciepła i energii.

Ograniczenie lokalnej koncentracji zanieczyszczeń jako skutek komunikacji samochodowej ma na celu poprawę zanieczyszczonego powietrza. Zadanie to proponuje się realizować poprzez wykonanie ekranów zieleni oraz rozbudowę systemu drogowego komunikacji ponadlokalnej.

Przy formułowaniu podstawowych kierunków działań dla ochrony powietrza w Gminie Oleszyce, zostało przyjęte ogólne

założenie maksymalnego ograniczenia emisji zanieczyszczeń. Obecnie jakość powietrza w gminie uzyskuje klasę „A”, czyli najczystsza.

Podstawowym celem w Mieście i Gminie Oleszyce jest utrzymywanie dotychczasowej jakości powietrza na jego obszarze.

Dla realizacji ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu na terenie gminy przyjęto, następujące kierunki działań:

1. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom polegać będzie przede wszystkim na ograniczaniu emisji zanieczyszczeń z głównych ich źródeł: komunikacyjnych i komunalnych. Zakłady przemysłowe emitują znikome ilości zanieczyszczeń do powietrza.

Działania ograniczające emisję ze źródeł komunalnych

- likwidacja lub modernizacja starych lokalnych kotłowni na bardziej ekologiczne (zmiana czynnika grzewczego),
- ograniczenie strat ciepła (docieplenie budynków, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej i inne),
- promowanie i upowszechnianie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

Działania ograniczające emisję ze źródeł komunikacyjnych

- eliminacja ruchu tranzytowego z centrów zabudowy,
- zwiększeniu płynności i przepustowości sieci drogowej,
- poprawa standardów technicznych dróg,
- tworzenie warunków dla intensyfikacji ruchu rowerowego – budowa ścieżek rowerowych,
- wprowadzanie na stacjach paliw hermetyzacji procesu obrotu paliwami.

2. Przeciwdziałanie zmianom klimatu na obszarze Gminy Oleszyce będzie wiązać się ze zmniejszeniem emisji:

- CO₂ (głównego gazu cieplarnianego), towarzyszącego wszystkim procesom energetycznym,
- metanu odpowiedzialnego za globalne ocieplenie.

Najważniejsze działania gminy w tym zakresie będą obejmować:

1. Zwiększenie lesistości terenów nieużytków (jeden ze sposobów pochłaniania CO₂),

2. Hermetyzacji procesów w kopalnictwie gazu, uszczelnianie i usprawnianie procesów przesyłu gazu ziemnego.

7.5.6. Przeciwdziałanie poważnym awariom, zachowanie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Przedmiotem i zakładanym skutkiem realizacji tego celu jest ochrona przed poważnymi awariami i klęskami żywiołowymi, minimalizowanie ich skutków oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego w skali gminnej.

Przyjęto, że działania w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego

i biologicznego będą zmierzały do zrealizowania celów określonych w „II Polityce ekologicznej państwa” w horyzoncie średniookresowym do 2011 roku:

- 1) Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu pojazdów z towarami niebezpiecznymi na terenie miasta i gminy,
- 2) Wprowadzanie rozwiązań promujących działania w celu zmniejszenia zagrożeń od stosowanych pestycydów, zgodnie z przyjętą strategią Wspólnoty,
- 3) Podniesienie świadomości społecznej w zakresie biotechnologii i bezpieczeństwa biologicznego,
- 4) Informacja i edukacja społeczeństwa o zagrożeniach środowiska i zdrowia ludzi,
- 5) Informacja w gminie o zakładach zajmujących się unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych i unieszkodliwianiem materiałów (odpadów) po akcjach ratowniczych.

Transport materiałów niebezpiecznych na terenie Miasta i Gminy Oleszyce stwarza ogromne zagrożenia dla mieszkańców i środowiska. Podjęcie działań zapobiegających przedostawaniu się substancji niebezpiecznych do środowiska będzie polegać na:

- 1) wzmożonych kontrolach pojazdów przewożących materiały niebezpieczne prowadzone przez: WIOŚ, PSP, Policję,
- 2) modernizacji zbyt wąskich odcinków dróg gminnych,
- 3) wyznaczeniu optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych,
- 4) współudział w tworzeniu systemu i prowadzeniu systemu informowania społeczeństw o możliwościach wystąpienia poważnych awarii i ostrzeganiu w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

7.5.7. Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej

Ochrona środowiska przyrodniczego będzie polegać na objęciu formami ochrony istniejących cennych siedlisk roślinnych. Za takie tereny proponuje się uznać:

1. „Użytki ekologiczne” zlokalizowane w sołectwach Nowa Grobla i Sucha Wola,

2. Obszary chronione w ramach Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (SOChK).

Temu celowi ma służyć również utrzymanie istniejącego starodrzewu i rodzimej przyrody. Powyższe tereny chronione wraz ze swoimi atutami przyrodniczymi bogactwem gatunków flory i fauny, zróżnicowanym i nieskażonym krajobrazem stanowią bazę do rozwoju ekoturystyki, wycieczek rowerowych, pieszych i konnych.

Tereny cmentarzy oraz zieleni parkowej objęte są ochroną konserwatorską. Wyszczególnione wcześniej obiekty architektury będące dziedzictwem kultury, stanowią atrakcję turystyczną a użytkowanie tych obiektów przez właścicieli powinno być preferowane w formie ulg podatkowych lub dotacji na utrzymanie we właściwym stanie technicznym.

Zespoły zabudowy sakralnej wymagają utrzymania przez użytkowników zgodnie z warunkami konserwatorskimi i przy udziale konserwatora.

Z uwagi na zachowanie wartości przyrodniczych i kulturowych, dla gminy określa się preferencje:

- objęcie ochroną zieleni w granicach stref ochronnych planowanego ujęcia wody podziemnej w oparciu o decyzję o strefach,
- wprowadzenie ograniczeń w obszarze GZWP Nr 428 i jego strefie ochronnej,
- ochrony zieleni parkowej i zachowanych układów zieleni gminnej,
- wyznaczenie obszarów do zalesień.

Najważniejsze kierunki działań w celu ochrony zasobów przyrody Gminy Oleszyce to:

- zachowanie, odtwarzanie oraz wzbogacanie zasobów przyrody, w tym ochrona najbardziej zagrożonych ekosystemów oraz gatunków i ich siedlisk.
- szczegółowa inwentaryzacja miejsc o walorach krajobrazowych i przyrodniczych,
- podnoszenie wartości krajobrazu na szczeblu lokalnym poprzez działania skierowane na ochronę, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.

W ramach tak określonych kierunków podjęte zostaną następujące zadania:

1. Aktualizacja inwentaryzacji przyrodniczej – istniejących form ochrony przyrody na terenie gminy,

2. Bieżąca ochrona walorów przyrodniczych istniejących obiektów i zespołów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków usytuowanych na terenach zabudowy gminy,

3. Dokumentowanie i tworzenie nowych form ochrony przyrody obejmujących ochroną prawną tereny i obiekty o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych tworząc nowe:

- pomniki przyrody – planowane 14 szt.,
- użytki ekologiczne – planowane 10 szt.,
- korytarze ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo krajobrazowe,

4. Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo i wspieranie rolnictwa ekologicznego,

5. Kontrola pozyskiwania zasobów przyrodniczych, z ich naturalnych siedlisk.

7.5.8. Zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i odpadowości gospodarki

Realizacja tego celu strategicznego powinna zapewnić gminie wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody

i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi, statystycznego konsumenta itp., bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki.

Powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się będzie głównie w sektorze budownictwa i gospodarce komunalnej.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów określone zostały dla zagadnień:

Wodochłonność

Działania dla zracjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód, przede wszystkim, poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej, aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do:

- 1) ograniczenia marnotrawstwa wody;
- 2) stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego;
- 3) dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody;
- 4) podjęcia działań w celu ograniczania strat w systemach rozprowadzania wody.

W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wodooszczędne technologie produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia ludności w wodę, ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność i odpadowość

Podejmowane w Mieście i Gminie Oleszyce działania muszą doprowadzić do zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji a przez to do ograniczenia zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła. Pozwoli to na uzyskanie korzyści gospodarczych w postaci zmniejszenia nakładów na produkcję a w konsekwencji zmniejszenia obciążeń obywateli z tytułu wykorzystywania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Ważne jest zagospodarowanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych (recykling) oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność

Jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej gminy będzie zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii, w kierunku dalszego zwiększania udziału w produkcji energii - gazu i ropy naftowej (w miejsce węgla), poprawy jakości węgla i innych paliw, a także

wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej, energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów.

7.5.9. Wykorzystanie energii odnawialnej

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju, mającego na celu efekty ekologiczno-energetyczne, powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są: energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, biomasy lub siły wiatru.

Działania w tym zakresie powinny obejmować:

- 1) dokonanie oceny zasobów energii odnawialnej i niezbędnej infrastruktury,
- 2) opracowanie programów wykonawczych energetycznego wykorzystania biomasy, rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej,
- 3) założenie znacznego wzrostu wykorzystania energii słonecznej do ogrzewania mieszkań i obiektów użyteczności publicznej.

Lokalne kotłownie opalane węglem mogą być opalane wierzba energetyczną, do uprawy, której nadają się tereny często zalewane.

7.5.10. Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych

Miasto i Gmina Oleszyce prawie nie posiada terenów zdegradowanych. Kopalnictwo na bieżąco prowadzi rekultywację wyrobisk. Podstawowym celem dla gminy w tej dziedzinie będzie ochrona gleb i rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych.

Aby zrealizować ten cel gmina powinna zapewnić:

- identyfikację i likwidację zagrożeń powierzchni ziemi,
- ochronę najlepszej jakości gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem wskutek czynników antropogenicznych i naturalnych (erozja, niewłaściwa agrotechnika, zmiana struktury fizycznej, stosunków wodnych i chemizmu gleb powodowana działalnością inwestycyjną, zanieczyszczeniami przemysłowymi i transportowymi, składowaniem odpadów),
- ochronę gleb pochodzenia organicznego i mineralnego klas III,
- ochronę zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele,
- racjonalne wykorzystanie ziemi w tym rozwój rolnictwa ekologicznego.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów zostały określone dla zagadnienia:

Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych

Na terenie Gminy Oleszyce rekultywacja będzie prowadzona na powierzchni istniejącego składowiska odpadów komunalnych w sołectwie Futory sukcesywnie w miarę kończenia eksploatacji na poszczególnych kwaterach. Wyrobiska pokopalniane prowadzą rekultywację równocześnie z wydobywaniem. Na obszarach związanych z oddziaływaniem np. szlaku komunikacyjnego, drobnych zakładów przemysłowych itp. a także występowaniem zjawisk naturalnych (erozja), rekultywacja tych terenów będzie nadal prowadzona sukcesywnie.

7.5.11. Ochrona złóż kopalin

Podstawowym celem jest ochrona złóż kopalin poprzez racjonalne gospodarowanie ich zasobami i kompleksowe ich wykorzystanie, łącznie z wykorzystaniem kopalin towarzyszących.

Ochrona przed skutkami eksploatacji złóż zakłada oznaczenie obszarów górniczych gazu ziemnego „Uszkowce - 1” oraz utrzymanie stref ochronnych dla eksploatowanych odwiertów gazowych.

Racjonalizacja gospodarki surowcami powinna uwzględniać kierunek, określający zasoby surowców jako jeden z czynników zapewniających możliwości rozwoju regionu. Przy racjonalnej gospodarce należy dążyć do ograniczania naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym.

Kierunki działań w zakresie realizacji tego celu to stawiane przez Gminę Oleszyce:

1. Ochrona złóż kopalin (złóż udokumentowanych eksploatowanych i rezerwowych)

Ochrona obszarów występowania złóż rezerwowych i perspektywicznych, aktualnie nie zagospodarowanych, będzie polegać na uwzględnianiu tych terenów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów umożliwiających zabezpieczenie tych terenów przed trwałym zainwestowaniem, wykluczającym ich późniejszą eksploatację.

2. Poszukiwanie, rozpoznanie i dokumentowanie nowych złóż

Poszukiwania dotyczyć powinny wszystkich występujących surowców deficytowych oraz będących podmiotem bieżącego zapotrzebowania w gospodarce jak surowce energetyczne – złoża gazu i ropy naftowej.

3. Polityka koncesyjna

Polityka koncesyjna miasta i gminy mająca na celu maksymalną ochronę zasobów złóż przed ich rabunkową eksploatacją będzie polegać na wypracowaniu współdziałania organów administracji geologicznej odnośnie preferowania przedsiębiorców gwarantujących pełne wykorzystanie zasobów złoża.

7.5.12. Ochrona lasów, wzrost lesistości

W granicach miasta i gminy znajdują się duże powierzchnie leśne. Planowany wzrost powierzchni będzie

obejmować tereny o niskich klasach bonitacyjnych V – VI. Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów przyczyni się w znacznym stopniu do usprawnienia ochrony i zapewni zrównoważony rozwój powierzchni leśnych.

Ochronę lasu przed szkodliwymi owadami i grzybami gmina realizuje poprzez kontrolę zapędzania gleby, wykładanie pułapek klasycznych i feromonowych, zabiegi mechaniczne, usuwanie drzew opanowanych przez szkodniki, zwiększenie ilości sztucznych gniazd lęgowych oraz ochronę mrówek. Ponadto dla ograniczenia szkód od zwierzyny prowadzone jest grodzenie upraw, zabezpieczanie upraw pakułami, zakładanie wraz z kołami łowieckimi poletek zgryzowych, lokalizacji miejsc stałego dokarmiania, realizacji łowieckich planów hodowlanych.

Dla zrównoważonej gospodarki leśnej uwzględniając powyższe zadania zakłada się realizację następujących kierunków działań:

a) Zachowanie korzystnego wpływu lasów na równowagę środowiska przyrodniczego i warunki życia ludzi poprzez:

1) wdrożeniu zasad zagospodarowywania lasów nie objętych szczególnymi formami ochrony przyrody,

2) wzmocnieniu nadzoru i doradztwa fachowego w stosunku do lasów niepaństwowych, w tym prowadzenie szkoleń i przygotowywanie materiałów informacyjnych.

b) Wzrost lesistości poprzez:

1) sporządzania ewidencji obszarów, które mogą być przeznaczone do zalesień,

2) ustalenia lokalizacji zalesień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

3) zalesiania gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego.

c) Utrzymywanie i wzmacnianie społeczno-ekonomicznej funkcji lasów, współpraca i komunikacja ze społeczeństwem poprzez:

1) rozwoju inwestycji związanych z komunikacyjnym udostępnieniem i infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną w lasach,

2) zintensyfikowania działań prowadzonych przez administrację Lasów Państwowych na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy ekologicznej społeczeństwa.

7.5.13. Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego

Głównym celem edukacji ekologicznej na terenie miasta i Gminy Oleszyce jest podniesienie świadomości ekologicznej i wypracowanie pozytywnych zachowań proekologicznych we wszystkich dyscyplinach życia i gospodarki, poczucia współodpowiedzialności każdego mieszkańca za stan środowiska oraz umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy niezbędnej dla poprawy środowiska.

Program edukacji ekologicznej proponowany dla Gminy Oleszyce jest zgodny z założeniami Programu Ochrony Środowiska dla powiatu Lubaczowskiego.

Celem programu jest wykreowanie społeczeństwa o wysokim poziomie zachowań, znającego zasady korzystania ze środowiska oraz przewidywania skutków własnych działań.

Edukacja ekologiczna dotyczy zwłaszcza młodego pokolenia, a także ludzi dorosłych na wszystkich płaszczyznach życia. Niezwykle ważnym elementem jest humanizacja życia i kształtowanie postaw proekologicznych obywateli oraz kultywowanie tradycji narodowych oraz zmiana niekorzystnych nawyków.

Realizacja programu edukacji ekologicznej w ramach szkolnictwa:

W ramach programu jednym z głównych założeń jest wprowadzenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej, w tym szkolnictwa przedszkolnego oraz szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego.

Działania:

- 1) realizacja ścieżek edukacyjnych w ramach bloków przedmiotowych,
- 2) prowadzenie aktywnych form edukacji np. Zielone szkoły,
- 3) organizowanie kontaktów z władzami samorządowymi, reprezentantami społeczności lokalnej, szkołami wyższymi, terenowymi ośrodkami edukacji ekologicznej,
- 4) uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej.

Edukacja dorosłych, będzie polegać na podniesieniu świadomości ekologicznej.

Działania:

- 1) działalność lokalnych struktur samorządowych,
- 2) egzekwowanie przepisów dotyczących porządku, odpadów, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed hałasem,
- 3) wdrażanie i sankcjonowanie europejskich standardów w dziedzinie ładu przestrzennego, oszczędności energii itp.
- 4) Udział mieszkańców w procesach decyzyjnych.

Edukacja ekologiczna w zakresie komunikacji i transportu.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej w gminie będzie tworzenie ścieżek rowerowych w miejscach atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Na terenie Nadleśnictwa Oleszyce znajduje się ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Na Laszce”, zlokalizowana wewnątrz dużego kompleksu leśnego określanego mianem Lasów Sieniawskich. Trasa ścieżki tworzy pętlę, której punkt początkowy i końcowy zbiegają się w jednym miejscu. Długość trasy krótszej wynosi 3,5 km, natomiast dłużej – 6,2 km.

Ponadto w leśnictwie szkolnym Kolonia zlokalizowana jest leśna szkoła, w której rozwija się współpraca leśników ze szkołami oraz społecznością lokalną gminy.

Efektem tego postępowania będzie zarówno zmniejszenie natężenia zanieczyszczeń, zachowanie w lepszej kondycji

zasobów dziedzictwa kultury, oraz poprawa zdrowia mieszkańców i wzrost bezpieczeństwa poruszania się na drogach.

Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki odpadami i wykorzystanie energii oparta będzie na:

- 1) segregacji odpadów przez mieszkańców „u źródła”,
- 2) zmianę konsumpcyjnych przyzwyczajeń jako działań prewencyjnych mających na celu zahamowanie produkcji odpadów w gospodarstwach domowych,
- 3) racjonalnym wykorzystaniu opakowań (np. wielorazowego użytku),
- 4) promowaniu niekonwencjonalnych źródeł energii np. biopaliw.

Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony i wykorzystania krajobrazu i bioróżnorodności.

Miasto i Gmina Oleszyce zmierza w kierunku promowania zachowań zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody. Tereny cennych siedlisk roślinnych są objęte formą ochrony – użytku ekologicznego. Rygorystycznie przestrzegane są wymagania ochrony przyrody w ramach funkcjonowania obiektów turystycznych, budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Na terenie Gminy Oleszyce występuje wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt m.in. bagno zwyczajne, konwalia majowa, rosiczka okrągłolistna, skrzyp olbrzymi, traszka grzebieniasta, rzekotka drzewna, żmija zygzakowata, orlik krzykliwy, bocian czarny, kraska sowa uszatka bóbr europejski oraz wydra.

Wiodącą rolę w zakresie edukacji ekologicznej odgrywa działalność Zarządu Parków Krajobrazowych w Przemyślu.

Informacja i komunikacja ze społeczeństwem

W ramach procesu dostępu do informacji i poszerzenia dialogu społecznego, ważnym elementem jest zorganizowanie systemu form edukacji ekologicznej dostępnej dla każdego mieszkańca miasta działającego w ramach systemu informacyjnego powiatu lubaczowskiego.

Organizacja tego systemu obejmuje:

- a) Szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych,
- b) Działalność proekologicznych organizacji pozarządowych.

Ważnym organizatorem edukacji ekologicznej są organizacje pozarządowe o charakterze proekologicznym.

7.6. Lista zadań priorytetowych, harmonogram, nakłady i źródła finansowania programu

Program ochrony środowiska Miasta i Gminy Oleszyce realizowany będzie poprzez systematyczne działania na rzecz ograniczania ilości wytwarzanych odpadów, ochrony wód, powietrza, powierzchni ziemi i przyrody, ukierunkowanie na zahamowanie niekorzystnych oddziaływań, emisji zanieczyszczeń do środowiska i procesów degradacji.

Program zakłada zmniejszenie, eliminację lub przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym szczególnie związanym z narażeniem zdrowia i życia mieszkańców oraz

wpływającym na stan najcenniejszych walorów przyrodniczych miasta i gminy.

Lista zadań priorytetowych została opracowana na podstawie – dokumentów rządowych oraz zatwierdzonych dokumentów lokalnych, które zostały uwzględnione w:

1. „Program Ochrony Środowiska Powiatu Lubaczowskiego” – zgodność z priorytetami, celami i kierunkami w nim określonymi,

2. „Strategii Rozwoju Powiatu Lubaczowskiego na lata 2000-2010”, i „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce”, oraz innych dokumentów strategicznych i sektorowych opracowywanych dla Gminy Oleszyce,

3. Listy przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Przy wyborze zadań priorytetowych brano również pod uwagę:

1. Kierunki działań prowadzone przez szereg instytucji województwa podkarpackiego.

2. Przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane i planowane do realizacji przez starostwo i gminę.

Lista zadań priorytetowych Miasta i Gminy Oleszyce została przedstawiona według dziedzin ochrony środowiska, w takiej kolejności, w jakiej występuje na terenie gminy. Lista zawiera zadania własne Gminy Oleszyce oraz zamierzenia całego powiatu.

Zadania objęte harmonogramem zostały uznane za priorytetowe - najważniejsze, ich zrealizowanie przyczyni się do znacznej poprawy stanu środowiska oraz rozwoju obszarów Gminy Oleszyce w zgodzie z zasadami ochrony środowiska. Harmonogram działań wyznaczony został w celu zachowania określonej kolejności i terminów realizacji planowanych przedsięwzięć.

Nakłady na realizację „Programu..”

Szacunkowe koszty realizacji programu opracowano w oparciu o analizę:

1. Nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną wg danych urzędu Miasta i Gminy Oleszyce i Starostwa Lubaczowskiego w latach 2000-2003 i planowanych w latach następnych.

2. Przedsięwzięć finansowanych przez WFOŚ i GW w Rzeszowie.

Łączny szacunkowy koszt wdrażania i realizacji „Programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Oleszyce według zaplanowanego przez **Urząd Miasta i Gminy w Oleszycach Planu dochodu i wydatków** wynosi 27 855,6 tys. zł.

Największe nakłady planowane są na budowę lub modernizację Zakładu Zagospodarowania Odpadów (PZZO), budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej, modernizacja sieci i stacji wodociągowych, ochrona przed powodzią. Na dalszym planie pozostaje – zalesianie nieużytków, ochrona przyrody i gospodarka lasami oraz pozostałe dziedziny.

Ze względu na przystąpienie do realizacji zadań nałożonych przez ustawy na instytucje odpowiedzialne za ochronę środowiska, szacunkowe koszty mogą w najbliższym czasie zostać zweryfikowane.

Biorąc pod uwagę ograniczone możliwości finansowania harmonogram działań zawiera zadania możliwe do realizacji, bez angażowania dużych środków, oraz takie, które zostaną zrealizowane jeśli uzyskają dodatkowe możliwości finansowania.

Źródła finansowania programu

Jednym z ważniejszych aspektów ochrony środowiska w Mieście i Gminie Oleszyce jest pozyskiwanie i dysponowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na ten cel.

Zadania określone w przepisach prawnych oraz bieżące zadania ochrony środowiska wymagać będą znacznych nakładów finansowych. Środki płatnicze na finansowanie ochrony środowiska będą pochodzić z:

1) środki własne,

2) zobowiązania finansowe (np. kredyty, pożyczki, obligacje, leasing),

3) udziały kapitałowe (akcje i udziały w spółkach),

4) dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe.

Formy te czasem występują łącznie (np. dotacje i pożyczki preferencyjne).

Do realizacji programu ważna jest znajomość zasad finansowania przedsięwzięć o charakterze ekologicznym i możliwości pozyskiwania dodatkowych pieniędzy (oprócz funduszy własnych) z instytucji, jakie funkcjonują na polskim rynku oraz zasad, jakimi się kierują przy dofinansowywaniu inwestycji.

Głównymi źródłami dotacji w Mieście i Gminie Oleszyce będą fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (w okresie 2000 - 2003 r. gmina nie korzystała z tej formy finansowania) oraz środki unijne. Zmniejszać się będzie udział środków własnych i budżetowych na ochronę środowiska. Udział środków własnych, wspomaganych kredytami wynosi obecnie około 100%. Wzrastać będzie udział środków pomocy zagranicznej.

Inwestycje służące realizacji priorytetów na lata 2002–2006 mają pierwszeństwo w dostępie do środków funduszy przedakcesyjnych (PHARE, ISPA, SAPARD), w wysokości sięgającej maksymalnego poziomu udziału środków publicznych. Inwestycje służące realizacji celów priorytetowych na lata 2008–2011 będą miały pierwszeństwo w dostępie do dotacji z funduszy spójności strukturalnych przeznaczonych na ochronę środowiska, uruchomionych z chwilą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przewiduje się nadal uzupełnienia finansowane ze środków publicznych w formie pożyczek preferencyjnych z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Inwestorzy będą musieli udokumentować brak możliwości uzupełnienia dofinansowania ze środków komercyjnych.

Stan ten uzupełniają między innymi banki komercyjne (z Bankiem Ochrony Środowiska na czele udzielające kredytów preferencyjnych), oraz Fundacja Ekofundusz, wydatkująca środki pochodzące z tzw. ekokonwersji, czyli zamiany zagranicznego długu polskiego na krajowe wydatki proekologiczne.

Pomoc zagraniczna realizowana w innych formach np. poprzez fundusze pomocowe, fundusze inwestycyjne, towarzystwa leasingowe będzie finansować inwestycje ekologiczne. System finansowania podlega ciągłym przemianom. Pojawiają się nowe źródła finansowania, zmieniają się ich udziały i formy w łącznych wydatkach na ochronę środowiska w Polsce.

Obok przedstawionych najważniejszych źródeł finansowania ochrony środowiska, pojawiają się też systematycznie nowe instytucje finansujące przedsięwzięcia proekologiczne i nowe formy tego finansowania. Poszukiwane są też nowe instrumenty ekonomiczno-finansowe w ochronie środowiska, takie jak opłaty produktowe czy ekoobligacje.

Cele założone w Programie będą mogły być zrealizowane przy stopniowym wzroście do 2011 r. udziału wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w podziale dochodu Miasta i Gminy Oleszyce. W przyszłości zakłada się też znaczący udział środków pochodzących z funduszy ekologicznych i szeroko rozumianej pomocy zagranicznej, w tym środków z Ekofunduszu.

W najbliższym czasie w finansowaniu dziedzin ochrony środowiska zostanie na pierwszym miejscu postawione działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami. Nadal konieczne będzie przeznaczanie znacznych środków na ochronę jakości wód i racjonalizację jej zużycia. Istotny udział w finansowaniu zadań związanych z ochroną wód i gospodarką odpadami nadal będzie ponosić samorząd miejski.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska stanowi załącznik do niniejszego Programu.

8. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie środowiskiem wynikające z Gminnego Programu będzie spoczywać na władzach gminnych. W realizacji zadań wynikających z programu wymagana będzie współpraca ze wszystkimi szczeblami władz samorządowych i rządowych a także współpraca z pozostałymi podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu środowiskiem na terenie miasta.. Program Ochrony Środowiska wymaga ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Realizacja Programu wymaga zaangażowania administracyjnych władz samorządowych miasta i gminy. Do nich należy bezpośrednie zarządzanie Programem. Jedną z ważniejszych funkcji w zarządzaniu jest **funkcja regulacyjna**, na którą składają się akty prawa lokalnego oraz **funkcje wykonawcze**. Gmina w miarę swoich możliwości winna pełnić również **funkcje wspierające** dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy oraz **funkcje kreujące** działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Inną grupą realizacji Programu są partnerzy wykonujący jego zadania, a inną stanowi społeczność lokalna będąca zarazem beneficjentem jego rezultatów.

8.1. Instrumenty polityki ochrony środowiska

8.1.1. Instrumenty prawne

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska na szczeblu miasta i gminy należą: standardy i normy środowiskowe, uchwały i zarządzenia samorządu gminnego.

Samorząd gminy posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. W realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska winien współpracować z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji, zwłaszcza z samorządem powiatowym. Nie mniej ważnym jest w ramach współpracy wewnętrzny system usprawnień związanych z przepływem informacji. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

8.1.2. Instrumenty finansowe

Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe.

8.1.3. Instrumenty społeczne

Wśród instrumentów o charakterze społecznym funkcjonują: dostęp do informacji, komunikacja społeczna, edukacja i promocja ekologiczna. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Cytowana ustawa nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

8.1.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego. Są to narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych.

Strategie i programy wdrożeniowe

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali gminy. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych, a także daje ogólne wytyczne, co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

8.2. Organizacja zarządzania środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W gminie zarządzanie dotyczy zadań własnych podejmowanych przez gminę, ważnych dla mieszkańców gminy, a także dla podmiotów gospodarczych działających na jej terenie i korzystających ze środowiska. Administracja powiatowa w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w powiecie, w tym także i w gminie.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej. W ostatnim okresie na ich działalność wywiera głos opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymywanie standardów jakości środowiska,
- modernizację technologii,
- eliminowanie i ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,

- unowocześnianie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Za wykonywanie i egzekwowanie prawa są odpowiedzialne instytucje działające w ramach administracji państwowej i samorządowej, które mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczaniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie pozwoleń na korzystanie ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Podstawowymi organami wykonawczymi w dziedzinie ochrony środowiska są wojewoda i starosta. Gmina realizuje inwestycje komunalne służące ochronie środowiska i zapewniające poprawę jakości życia jego mieszkańców. Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających główne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Zarządy województw, powiatów i gmin (miast) sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Z dokumentów dotyczących zagospodarowania przestrzennego, najmocniejszą pozycję prawną ma gmina (miasto), gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalane przez gminę, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli zostaną uwzględnione w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Samorząd gminy określa również strategię rozwoju gminy, na którą składa się m.in. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Ustawowy jest również obowiązek uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska.

8.3. Zarządzanie Gminnym Programem Ochrony Środowiska

Zarządzanie i kontrola Programu na poziomie gminy prowadzona będzie przez administrację samorządową Miasta i Gminy Oleszyce oraz przez inne instytucje w zakresie określonym prawem.

W Programie będą uczestniczyć następujące grupy podmiotów:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem;
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące;
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu;
- Społeczność miasta jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Burmistrzu Miasta i Gminy Oleszyce, który jest odpowiedzialny za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie i składa Radzie Gminy raporty z wykonania

Programu. Rada Gminy winna współdziałać z organami administracji samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Na poziomie gminy ochrona środowiska realizowana będzie zgodnie z przepisami szczególnymi ustalającymi kompetencje dla Burmistrza Miasta i Gminy Oleszyce w zakresie ochrony środowiska. Burmistrz Miasta i Gminy Oleszyce jako organ wykonawczy Rady Miasta i Gminy dysponuje środkami finansowymi (budżet Gminy), a Rada Gminy instrumentami prawnymi – uchwały, zarządzenia, porozumienia.

Ponadto Burmistrz Miasta i Gminy Oleszyce powinien współdziałać z instytucjami administracji specjalnej, dysponujących instrumentami kontroli i monitoringu. Odbiorcą Programu są mieszkańcy miasta i gminy, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocena efektów zrealizowanych prac może być uzyskana poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej.

8.4. Monitoring wdrażania Programu

8.4.1. Zakres monitoringu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć/działań;
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów;
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- Analizy przyczyn tych rozbieżności.

Rada Miasta i Gminy Oleszyce będzie co dwa lata oceniała stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zawartych w programie. Pod koniec 2006 roku nastąpi pierwsza ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2006. W oparciu o wyniki tej oceny zostaną zweryfikowane przedsięwzięcia na okres 2006 - 2008. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych do 2015 roku. Ocena ta będzie podstawową do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Głównymi elementami monitoringu wdrażania Programu będą:

- Ocena stopnia wdrożenia programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu co dwa lata.
- Aktualizacja listy przedsięwzięć co dwa lata.
- Aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań co cztery lata.

8.4.2. Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w gminie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w mieście i gminie poprzez

regularną ocenę stopnia jego realizacji w odniesieniu do założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Monitorowanie zmian pozwoli na ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności.

Prawo nakłada obowiązek oceny w okresach 2 - letnich. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na dany rok budżetu miasta i gminy. Aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

Prawidłowa ocena realizacji Programu wymaga przyjęcia uporządkowanego systemu mierników jego efektywności. Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne wynikają z finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

Do mierników ekologicznych należą mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami tej grupy będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,

- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Mierniki społeczne to:

- udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
- stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
- ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup/społeczności),
- ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Przyjęta liczba i rodzaje wskaźników decydują o określonym systemie oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w gminie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich interpretacji.

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska Miasta i Gminy Oleszyce niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy gminą i starostwem, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań ponadlokalnych. Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany – w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

W tabeli 22 zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela 22. Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy
A. Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko		
1.	Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	NON
2.	Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	b.d.
3.	Ilości wody zużywanej na cele przemysłowe z wód podziemnych	-
4.	Udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych	24,2%
5.	Ścieki komunalne wymagające oczyszczenia	61,7 dam³/rok
6.	% wskaźnik zwodociągowania miasta i gminy	100%
7.	% wskaźnik skanalizowania miasta i gminy	60%
8.	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	1:2
10.	Ilość zebranych odpadów komunalnych w roku	1 155 Mg
11.	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych z gospodarstw domowych do powietrza wg sprzedaży paliw stałych	52,32 Mg
12.	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z gospodarstw domowych wg sprzedaży paliw stałych (bez CO ₂)	98,4 Mg
13.	Wskaźnik lesistości (%).	47,66%
14.	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną (%)	18,33%

15.	Ilość pomników przyrody	5 szt.
16.	Powierzchnia terenów zdegradowanych	1,6 ha
17.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w 2001 - 2003 r.	1 767,7 tys. zł
18.	Ilość zużytej wody/1 mieszkańca/rok (m³)	36,88m³/M/rok
19.	Powierzchnia zbiorników wodnych	-
20.	Udział odnawialnych źródeł energii w zużyciu energii	0
21.	Powierzchnia upraw zajętych pod biopaliwa	0
B. Wskaźniki świadomości społecznej		
22.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	b.d.
23.	Liczba kampanii edukacyjno-informacyjnych,	b.d.

9. ASPEKTY FINANSOWE WDRAŻANIA PROGRAMU

9.1. Wprowadzenie

Realizacja Programu wymaga nakładów finansowych. W niniejszym rozdziale przedstawiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć ujętych w "Programie...". Szacunkowe koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2004-2007. Dla dalszych okresów (po 2007 roku) koszty powinny zostać zweryfikowane w oparciu o wyniki pierwszej oceny realizacji Programu.

Koszty realizacji przedsięwzięć zawartych w "Programie ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Oleszyce" dla okresu 2004-2007, podane są w cenach I kwartału 2004 roku.

9.2. Ramy finansowe wdrażania Programu Ochrony Środowiska

Środki na realizację „Programu ochrony środowiska” będą pochodzić z różnych źródeł w zależności od rangi zadania. Jak dotychczas będą to środki własne gminy i powiatu, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu Państwa i budżetu województwa podkarpackiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych i środki pomocowe.

9.2.1. Potencjalne źródła finansowania programu

Dla miasta i gminy dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Coraz lepsze wyniki w ochronie środowiska są w dużej mierze efektem funkcjonującego systemu finansowania przedsięwzięć służących ochronie środowiska. Podstawą tego systemu są przede wszystkim instytucjonalne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W ostatnim okresie również środki pomocowe przedakcesyjne.

Członkostwo w Unii Europejskiej otwiera nowe możliwości korzystania z programów i funduszy pomocowych. Fundacje i programy pomocowe udzielają bezzwrotnej pomocy finansowej w różnych formach. Są to między innymi: pomoc

finansowa na zadania inwestycyjne lub projekty, pomoc konsultingowa oraz pomoc szkoleniowa.

W zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju miast i wsi funkcjonują m.in.: takie organizacje i fundusze jak:

1. NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – największa instytucja finansująca przedsięwzięcia ochrony środowiska o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym w Polsce,

2. WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ – dofinansowuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej z uwzględnieniem celów określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627 z 2001 r.), Polityce Ekologicznej Państwa,

3. GLOBAL ENVIRONMENTAL FACILITY – światowa organizacja o charakterze kapitałowego funduszu celowego na rzecz ochrony środowiska,

4. PROGRAM WWF DLA POLSKI – krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej organizacji World Wild Fund,

5. NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA - fundacja zajmująca się opracowywaniem ekspertyz w zakresie ochrony środowiska oraz edukacją ekologiczną,

6. FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA – Fundacja promuje działania na rzecz ekorozwoju,

7. REGIONALNE CENTRUM EKOLOGICZNE NA EUROPE ŚRODKOWĄ I WSCHODNIĄ – wspomaga swobodną wymianę informacji oraz udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska.

Dostępne na rynku formy finansowania inwestycji ekologicznych dzieli się na:

- kredyty, pożyczki, obligacje, leasing,
- udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach,
- dotacje.

9.3. Programy pomocowe unii europejskiej

Fundusze Strukturalne i Fundusz spójności

Na lata 2004-2006 UE przewiduje transfer środków finansowych na poziomie 13,8 mld EURO, z czego ponad 4,2 mld na realizację projektów z Funduszu Spójności. Planowane działania strukturalne są ujęte w Narodowym Planie Rozwoju (NPR). Przewidziane środki inwestycyjne w ramach NPR wynoszą 23 mld. EURO (13,8 mld z funduszy strukturalnych UE, ok. 6,2 mld EURO krajowe środki publiczne i ok. 3 mld. z sektora prywatnego, jeżeli będzie beneficjentem funduszy europejskich). Jednym z priorytetów NPR na lata 2004–2006 jest: ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska. Priorytet ten będzie realizowany przez:

3. a) część środowiskową Funduszu Spójności – 2,6-3,1 mld EURO (2,1 mld EURO wkład UE),
- b) Sektorowy Program Operacyjny: Ochrona środowiska i gospodarka wodna – 643 mln EURO (516 mln EURO środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ERDF),
- c) inne programy operacyjne (szczególnie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR).

Jednym z kryteriów uzyskania środków finansowych z Funduszu Spójności jest wielkość projektu, a mianowicie łączna wartość projektu powinna przekraczać 10 mln EURO.

Projekty o takiej wartości są w stanie zorganizować głównie średnie lub duże miasta bądź np. związki miast czy gmin.

Priorytetem 3 FS jest racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi. Przewidziana kwota środków finansowych na ten priorytet z UE wynosi 390,2 mln EURO (przy założeniu 19% udziału środków krajowych). Fundusze te ukierunkowane będą na finansowanie konkretnych inwestycji, których wyniki są zgodne z zapisami Dyrektywy Rady 91/156/EEC.

Priorytetem 2 w Sektorowym Programie Operacyjnym - Ochrona środowiska i gospodarka wodna jest Ochrona środowiska na obszarach zanieczyszczonych. Działanie 4 dotyczy zagospodarowania odpadów niebezpiecznych. W ramach tego priorytetu realizowane będą zadania, których nie można dofinansować z Funduszu Spójności. Wsparcie finansowe dotyczyć będzie, także podmiotów niepublicznych. Na ten priorytet przeznaczono 127 mln EURO.

Wsparcie dla szerokiej gamy projektów ochrony środowiska zostanie udzielone w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Pomoc z zasobów funduszy strukturalnych i państwowych będzie udzielana głównie na projekty jednostek samorządu terytorialnego realizowane w powiązaniu ze wsparciem udzielanym dla

wzmocnienia potencjału rozwojowego regionów. Wydatki w ramach działań wyniosą nie więcej niż 633,1 mln EURO, z tego wsparcie ze środków Funduszy Strukturalnych wyniesie 411,56 mln EURO, z czego ok. 70% zostanie przeznaczone na ochronę wód i gospodarkę wodną. W ramach działań dotyczących gospodarki odpadami na dofinansowanie mogą liczyć projekty ograniczające wpływ składowanych odpadów na powietrze atmosferyczne, wody i glebę poprzez:

- a) modernizację istniejących wysypisk komunalnych,
- b) budowę zakładów unieszkodliwiania odpadów (kompostownie, spalarnie),
- c) wprowadzenie na szeroką skalę systemu powtórnego zagospodarowania odpadów,
- d) regionalne programy likwidacji niebezpiecznych i dzikich składowisk.

Beneficjentem końcowym w ramach działań będą samorządy wojewódzkie, powiatowe i miejskie (gminne).

9.3.1.1. Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych źródeł finansowania można wskazać:

- a) opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko np. opakowania, baterie, świetłówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63 poz. 638 z 2001 r.)
- b) depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63 poz. 639 z 2001 r.).

9.3.2. Oszacowanie wielkości środków możliwych do zaangażowania

W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce, województwie, powiecie i Gminie Oleszyce oraz prognoz co do perspektywicznych źródeł, przewidziano następujące ramy finansowe dla wdrażania Programu w najbliższych czterech latach.

Tabela 23. Źródła finansowania GPOŚ dla Miasta i Gminy Oleszyce

Źródło finansowania	Łącznie w latach 2004–2007 w tys. zł wg wariantów I/II	%
1	2	3
Środki własne miasta i powiatu, w tym GFOŚiGW i PFOŚiGW	2 785,3/2 019,3	10
Fundusze ekologiczne, w tym WFOŚiGW i NFOŚiGW	2 785,3/2 019,3	10
Środki pomocowe UE	20 892,0/15 146,0	75
Inne środki w tym udział podmiotów gospodarczych, kredyty, pożyczki	1 393,0 / 1 010,0	5
RAZEM	27 855,6/20 194,6	100,0

9.4. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004–2007

Szczegółowy harmonogram zadań przewidzianych do realizacji w latach 2004-2007 przedstawiono wcześniej. Kalkulacja kosztów zadań przewidzianych w okresach dłuższych została jedynie oszacowana, gdyż przybliżony koszt zadań przewidywanych do realizacji po okresie 2007 byłby obciążony tak dużym błędem, iż stałby się mało przydatnym.

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu..." w latach 2004-2007 przedstawiono w tabeli zbiorczej. Koszty te zostały określone w oparciu o:

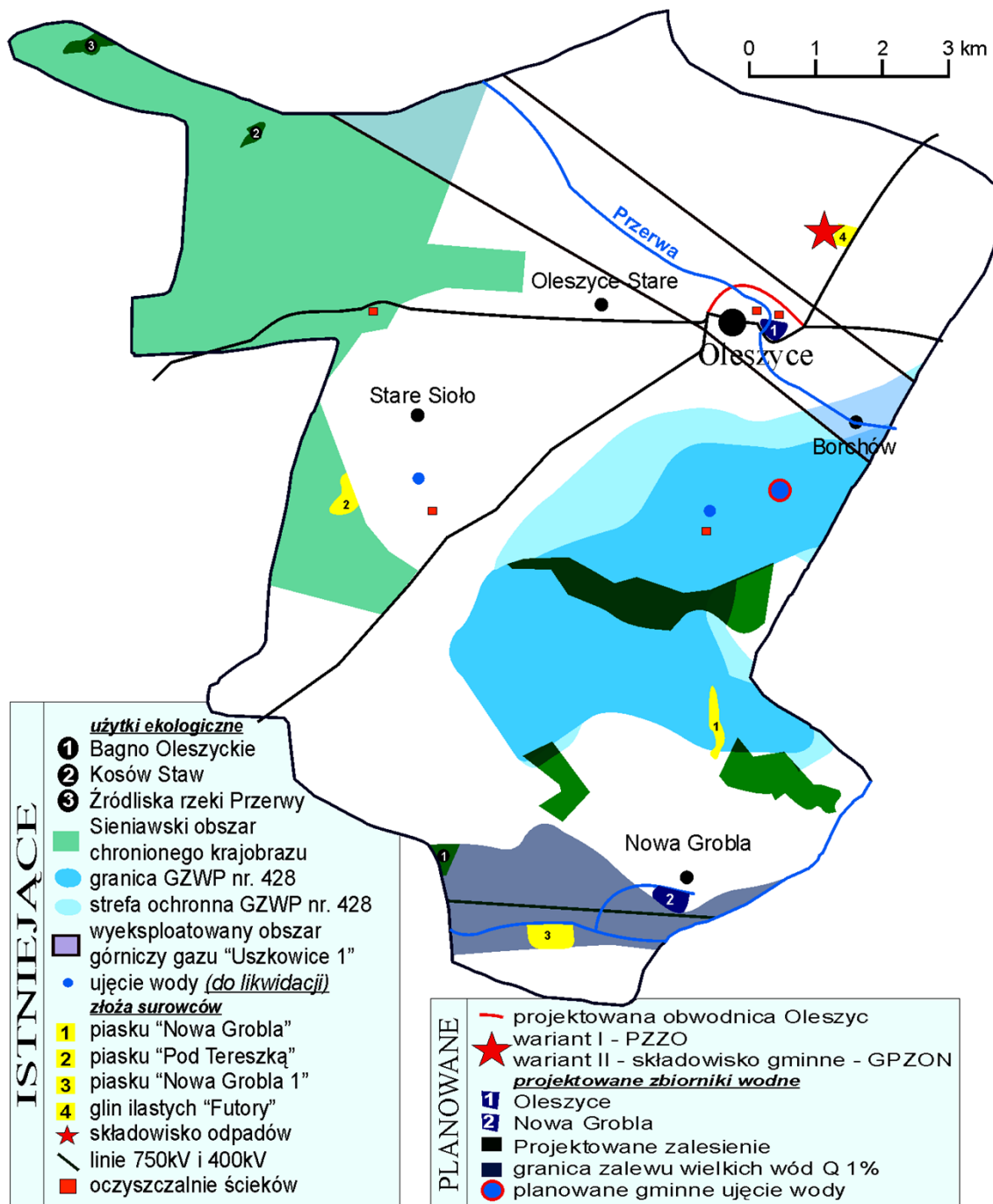
- a) Szczegółowe dane odnośnie kosztów realizacji konkretnych przedsięwzięć lub szacunek kosztów przeprowadzony w oparciu o średnie wskaźniki dotyczące budowy i eksploatacji urządzeń,
- b) Ocenę wielkości środków możliwych do zaangażowania (tzw. ramy finansowe),

TABELA 24. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004-2007 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2004-2007 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1	2	3	4	5
1.	Zarządzanie Programem	6,1	-	6,1
2.	Edukacja ekologiczna	84,3	-	84,3
3.	Jakość wód	-	7 129,0	7 129,0
4.	Ochrona powietrza, hałas	120,0	3 969,0	4 089,0
5.	Gospodarka odpadami wg wariantu I wg wariantu II	236,1	15 982,1	16 218,2
		236,1	11 032,1	11 268,2
6.	Ochrona gleb	50,0	-	50,0
7.	Kształtowanie stosunków wodnych	-	400,0	400,0
8.	Przyroda i krajobraz	900,0	500,0	1 400,0
9.	Ochrona lasów	50,0	750,0	800,0
Razem w latach 2004–2007 wg wariantu I		1 446,5	26 409,1	27 855,6
wg wariantu II		1 446,5	18 748,1	20 194,6

Mapa planowanych działań w ramach realizacji programu w Mieście i Gminie Oleszycy

Gminny program ochrony środowiska Miasto i Gmina Oleszycy (stan istniejący i planowany)

10. LITERATURA

1. II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa, 2001,
2. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2002, Urząd Statystyczny, Rzeszów, 2002,
3. Geografia Regionalna Polski, J. Kondracki, Wydawnictwa Naukowe PWN, Warszawa, 1998,
4. Poradnik do opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, M. Kistowski, W. Staszek, Gdańsk, 1999,
5. Stan środowiska w województwie podkarpackim 2002, 2003 – WIOŚ Rzeszów, 2003, 2004,
6. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Oleszyce,

11. WYKAZ SKRÓTÓW

BAT - Best Available Techniques (Najlepsze Dostępne Techniki),
b.d. - brak danych,

GFOŚiGW - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
IMiGW - Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
GPOŚ - Gminny Program Ochrony Środowiska,
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
PZZO - Powiatowy Zakład Zagospodarowania Odpadów,
RLM - Równoważna liczba mieszkańców,
RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
SAPARD - Fundusz pomocowy Unii Europejskiej dla rolników,
UE - Unia Europejska,
US - Urząd Statystyczny,
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
WSSE - Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,

12. ZAŁĄCZNIK

1. Harmonogram realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska, źródła ich finansowania w perspektywie do roku 2007-2011 dla Miasta i Gminy Oleszyce.

Lp.	Opis zadania	Rodzaj zadania (W, K, I, IN, NIN)	Okres realizacji		Podmioty realizujące	Szacunkowa wielkość nakładów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia do roku 2007 (tys. zł)	Źródła finansowania
			2004 - 2007	2008 - 2011			
OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA							
CEL 1: GOSPODARKA ODPADAMI							
1.	Organizacja selektywnej zbiórki i selekcji odpadów komunalnych w mieście i gminie	W, NIN	X	X	Miasto i gmina	100,0	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
2.	Organizacja i budowa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych	W, IN	X	X	Miasto i gmina	35,6	GFOŚiGW, PFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
3.	Budowa Powiatowego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (PZZO)- wariant I Modernizacja istniejącego składowiska- wariant II	K, IN	X	X	Miasto i gmina	12 200,0 4 500,0	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, podmioty gospodarcze
4.	Opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami	W, IN	X		Miasto i gmina	6,10	GFOŚiGW

5.	Rekultywacja istniejącego składowiska odpadów	W, IN	X	X	Miasto i gmina	Po roku 2012	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
6.	Opracowanie sprawozdań z realizacji GPGO	W, NIN	X		Miasto i gmina	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów	budżet miasta i gminy
7.	Aktualizacja GPGO	W, NIN		X	Miasto i gmina	9,0	GFOŚiGW, PFOŚiGW
8.	Systematyczna likwidacja „dzikich” składowisk	W, NIN	X	X	Miasto i gmina	10,0	budżet miasta i gminy
9.	Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	W, K, NIN	X	X	Miasto, właściciele nieruchomości	1300,0	GFOŚiGW, właściciele nieruchomości
10.	Współdział w wojewódzkim programie usuwania azbestu, elektronicznych i elektrycznych urządzeń	K, NIN	X		Miasto, Starosta, Wojewoda	zadania realizowane w ramach bieżących kosztów	budżet miasta i gminy
11.	Pozostałe zadania ujęte w GPGO	K, IN, NIN	X	X	Miasto i gmina	236,5	budżet miasta i gminy, fundusze celowe, środki unijne
CEL 2. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ							
PRIORYTET 1: UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ W MIEŚCIE I GMINIE							
12.	Modernizacja oczyszczalni w Oleszycach	W, IN	X		Miasto i gmina	100,0	Środki własne, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
13.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Stare Sioło, Zabiała, Uszkowce, Futory, Nowa Grobla, Oleszyce	W, IN	X	X	Miasto i gmina	4 279,0	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
14.	Zaopatrzenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w perspektywie do 2011 roku w zależności od uwarunkowań finansowych w oczyszczalni przydomowe lub	I, IN	X	X	Właściciele posesji	50,0	GFOŚiGW, PFOŚiGW, fundusze pomocowe UE

[illegible]

PRIORYTET 1: OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW MINERALNYCH I ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYNEJ

29.	Ochrona gruntów użytkowanych rolniczo z ograniczeniem możliwości ich przeznaczenia na cele nierolnicze	K, NIN	X	X	Właściciele indywidualni	zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów	budżet właścicieli, budżet miasta
PRIORYTET 2: OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH							
30.	Sukcesywne zalesianie gruntów rolnych niskich klas lub nieużytków na pow. 150 ha	K, IN	X	X	Urząd Gminy Cieszyńców, właściciele gruntów	750,0	Europejski Fundusz Unijny, Fundusz Leśny, NFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
31.	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	I, NIN	X	X	ODGL	Udział miasta w finansowaniu zadania nie jest przewidywany	Fundusz leśny, fundusze pomocowe UE
32.	Wykonanie planów urzędzeniowych lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	I, NIN	X	X	ODGL	50,0	Europejski Fundusz Unijny, Fundusz Leśny, NFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
CEL 3: ZACHOWANIE NATURALNEJ RZĘBY TERENU I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD							
33.	Rekultywacja terenów zdewastowanych o pow. 1,6 ha	K, NIN			Miasto i gmina	Realizacja po roku 2014	Budżet miasta i gminy, GFOŚiGW
CEL 45: ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO							
34.	Wymiana oświetlenia ulicznego	I, NIN	X	X	Miasto	120,0	GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY							
35.	Materiały informacyjne dla dzieci i młodzieży	K, NIN	X	X	Miasto, Starosta, Wojewoda, organizacje ekologiczne	11,0	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
36.	Urządzanie akcji „Sprzątanie świata”	W, K, NIN	X	X	miasto, Starosta, Wojewoda, organizacje ekologiczne	11,0	GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
37.	Organizacja konkursów	W, K,	X	X	Miasto i	13,0	GFOŚiGW,

	o tematyce ekologicznej	NIN			gmina		fundusze pomocowe UE
38.	Udział w akcjach informacyjnych nt. odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym	K, NIN	X	X	miasto i gmina	13,0	GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
39.	Rozprowadzenie materiałów dydaktycznych w dziedzinie właściwej gospodarki odpadami komunalnymi	K, NIN	X	X	miasto, ZOZ, służby komunalne, organizacje ekologiczne	11.8	GFOŚiGW, podmioty gospodarcze, fundusze pomocowe UE
40.	Propagowanie kompostowania odpadów organicznych we własnym zakresie	I, NIN	X	X	Miasto i gmina	10,5	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
41.	Edukacja rolników w dziedzinie rolnictwa ekologicznego	I, NIN	X	X	Miasto i gmina, WODR	14,0	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
42.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody i ochrony lasów	I, NIN	X	X	Zarządy Parków, Nadleśnictw	Udział miasta w finansowaniu zadania nie jest przewidywany	WFOŚiGW, Fundusz leśny, fundusze pomocowe UE
DZIAŁANIA SYSTEMOWE							
43.	Opracowanie gminnego programu ochrony środowiska	W, NIN	X		Miasto i gmina	6,10	Budżet miasta i gminy
44.	Opracowanie sprawozdań z realizacji GPOŚ	W, K, NIN	X	X	Miasto i gmina	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów	Budżet miasta
45.	Aktualizacja GPOŚ	W, NIN		X	Miasto	9,0	GFOŚiGW
46.	Prowadzenie monitoringu składowisk odpadów komunalnych	I, NIN	X	X	WIOŚ, PSSE, miasto i gmina	Monitoring składowiska uwzględniony w gospodarce odpadami	Środki własne podmiotów uczestniczących w postępowaniu
OGÓŁEM						Wariant I - 27 855,6 Wariant II - 20 194,6	

Wydawca: Wojewoda Podkarpacki

Redakcja: Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie, Wydział Prawny i Nadzoru
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, pok. 234 i 245, tel. (017) 862 75 11 lub (017) 867 10 00 wew. 1234 i 1245,
e-mail: redakcja@rzeszow.uw.gov.pl

Skład komputerowy: Zakład Usług Informatycznych Wojewódzkiego Ośrodka Informatyki - TBD w Rzeszowie
ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 862 75 11 lub (017) 867 10 00 wew. 1226, pok. 226
e-mail: dziennik@uw.rzeszow.pl

Druk: Zakład Obsługi Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie
Rzeszów, ul. Grunwaldzka 15, tel. (017) 862 75 11 lub (017) 867 10 00 wew. 1020, pok. 20

- **Prenumerata i rozpowszechnianie** Dzienników Urzędowych Województwa Podkarpackiego: Dział Kadr i Organizacji
Zakładu Obsługi PUW w Rzeszowie,
tel.: (017) 862 75 11 lub (017) 867 10 00 wew. 1066, pok. 26a
- Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w Wydziale Prawnym i Nadzoru,
w pokoju 245 w godzinach pracy Urzędu.

1508 - 4760

Cena brutto 47,60 zł

ISSN